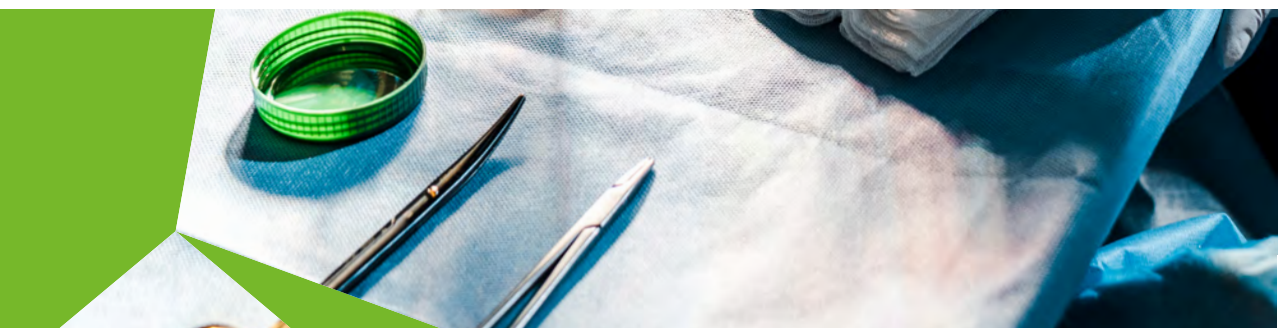

Statistik om offentlig upphandling 2020

**UPPHANDLINGSMYNDIGHETENS RAPPORT 2020:4
KONKURRENSVERKET'S RAPPORT 2020:5**

Upphandlingsmyndigheten och Konkurrentverket december 2020

Utredare: Annika Töyrä (ansvarig handläggare), Andreas Doherty,
Josefine Monfors, Ann-Britt Bern, Karin Morild och Lars Pyk.

ISBN: 978-91-985235-3-9

Tryck: Lenanders Grafiska AB, Kalmar, 2020.

Foto: Mostphotos

Förord

Värdet av de upphandlingspliktiga inköpen uppgick under 2018 till 782 miljarder kronor. Det motsvarar närmare en femtedel av BNP eller 80 000 kronor per invånare. Målet med offentlig upphandling är att skapa nytta för medborgarna och samtidigt bidra till en hållbar samhällsutveckling. Det är därför viktigt att företag och organisationer ser det offentliga som en attraktiv kund. Konkurrens om uppdragen kan bidra till såväl lägre kostnader som innovativa lösningar.

Med rapporten Statistik om offentlig upphandling 2020 vill vi göra det möjligt för politiker, beslutsfattare, upphandlare, leverantörer och andra att analysera hur den offentliga upphandlingen fungerar och att ta faktabaserade beslut.

Rapporten innehåller statistik om överprövningar, avbrutna upphandlingar, små och medelstora företags samt idéburna organisationers deltagande i upphandling och mycket mera. I årets rapport finns också en fördjupning om avfallstjänster. På sikt hoppas vi att statistiken kan utgöra underlag för åtgärder och beslut som bidrar till mer träffsäkra upphandlingar och bättre förutsättningar för fler anbudsgivare och därmed ökad konkurrens. Statistiken i årets rapport visar bland annat att:

- ▶ Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling ökar för tredje året i rad. Det är statliga och kommunala upphandlingar som ligger bakom ökningen.
- ▶ Andelen upphandlingar med bara en anbudsgivare är fortsatt hög.
- ▶ Andelen upphandlingar med pris som tilldelningsgrund ökar.
- ▶ Det är färre anbudsgivare vid upphandling med pris som tilldelningsgrund.

Vi som ger ut rapporten har olika uppdrag men ett gemensamt mål; att bidra till bättre offentliga affärer. Upphandlingsmyndigheten utvecklar och förmedlar kunskap, verktyg och metoder för offentlig upphandling. Visionen är sunda offentliga affärer för en hållbar framtid. Vi är sedan den 1 juli 2020, då en ny lag om upphandlingsstatistik trädde i kraft, även statistikmyndighet med ansvar för statistik på upphandlingsområdet.

Konkurrensverket bedriver tillsyn inom både upphandlings- och konkurrensområdena. Ett viktigt uppdrag är att arbeta för en effektiv konkurrens på marknaden och för en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Visionen är välfärd genom väl fungerande marknader. Vi är i och med den nya lagen om upphandlingsstatistik även registermyndighet och ansvarar för registrering och tillsyn av annonsdatabaser.

Syftet med lagen om upphandlingsstatistik är att skapa förutsättningar för att ta fram bättre och mer digitalt tillgänglig statistik. Helårsstatistik för 2021 som baseras på den nya lagstiftningen kommer att publiceras 2022.

Stockholm, november 2020

Inger Ek
Generaldirektör, Upphandlingsmyndigheten

Rikard Jermsten
Generaldirektör, Konkurrensverket

Innehåll

Sammanfattning	10
Summary	11
Begrepp och förkortningar	12
1 Statistik om offentlig upphandling	17
1.1 Statistik om offentlig upphandling	18
1.2 Om rapporten	18
1.3 Kvalitetsförbättringar	19
1.4 Datainsamling, kvalitet och metod	20
2 Upphandlingsreglerna	27
2.1 De svenska upphandlingslagarna	28
2.2 EU:s upphandlingsregler	28
2.3 De nationella reglerna i de svenska upphandlingslagarna	29
3 Upphandlingspliktiga inköp	33
3.1 Upphandlingar för 782 miljarder kronor	34
3.2 Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp	36
3.3 Upphandlingspliktiga inköp beräknas utifrån nationalräkenskaperna	37
4 Annonserade upphandlingar	41
4.1 Antalet annonserade upphandlingar oförändrat	43
4.2 Flest upphandlingar i Stockholms län	44
4.3 Närmare fyra av tio upphandlingar avser anläggningsarbete	47
4.4 Andelen direktivstyrda upphandlingar ökar	49
4.5 Nästan alla upphandlingar genomförs med förenklat eller öppet förfarande	50
4.6 Tilldelningsgrunden pris är vanligare än bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	51
4.7 Nära fyra av tio upphandlingar avser ramavtal	53
4.8 Inrättande av dynamiska inköpssystem	56
4.9 Avtalen är 3–4 år inklusive optioner i nära sju av tio upphandlingar	57
4.10 Av alla upphandlingar avbryts 13 procent	60
4.11 I genomsnitt 35 dagar för att lämna anbud och 30 dagar för utvärdering av anbud	62

5	Upphandlande myndigheter och enheter	67
5.1	Inte bara statliga och kommunala myndigheter omfattas av upphandlingslagarna.....	68
5.2	Drygt 4 000 organisationer omfattas av upphandlingslagarna	69
5.3	Nära 1 200 myndigheter annonserade minst en upphandling	71
5.4	Kommuner och kommunala bolag annonserar sju av tio upphandlingar.....	73
5.5	Drygt 3 300 personer är anställda som upphandlare eller inköpare	77
6	Leverantörer och anbud vid upphandling	81
6.1	I genomsnitt lämnar 4,5 anbudsgivare anbud	82
6.2	Fler anbudsgivare vid direktivstyrda upphandlingar	88
6.3	Färre anbudsgivare vid upphandling med pris som tilldelningsgrund	90
6.4	Flest anbudsgivare vid upphandling av fritids-, kultur- och sporttjänster	91
6.5	Flest anbudsgivare per upphandling i Stockholms län	92
6.6	Fyra av tio anbud kontrakteras	93
6.7	De flesta anbudsgivare är aktiebolag	96
6.8	Bygg- och teknikföretag lämnar flest anbud	98
7	Offentliga utbetalningar	103
7.1	Utbetalningar omfattar inte enbart inköp	104
7.2	Utbetalningar från stat, regioner och kommuner uppgår till drygt 873 miljarder	106
7.3	Ett fåtal myndigheter betalar ut mycket stora belopp	107
7.4	En fjärdedel av utbetalade belopp avser vård och omsorg samt sociala tjänster ...	118
7.5	Utbetalningar till drygt 205 000 leverantörer	123
8	Små och medelstora företags deltagande i upphandling	129
8.1	EU:s storleksklassificering av företag.....	130
8.2	Näringslivet i Sverige	131
8.3	Sju av tio anbudsgivare är mindre företag	132
8.4	Drygt fyra av tio anbud kontrakteras oavsett företagsstorlek.....	134
8.5	Nästan hälften av alla leverantörer är mindre företag.....	135
9	Idéburna organisationers deltagande i upphandling	139
9.1	SCB:s klassificering av idéburna organisationer	140
9.2	Idéburen sektor i Sverige	141
9.3	Få idéburna organisationer lämnar anbud.....	142
9.4	Sju av tio anbud från idéburna organisationer kontrakteras	144
9.5	Utbetalningar till idéburna organisationer uppgår till drygt 32 miljarder kronor....	146

10	Överprövning av upphandling	149
10.1	Andelen överprövade upphandlingar är oförändrad	150
10.2	Direktivstyrda upphandlingar överprövas oftare än inte direktivstyrda upphandlingar	155
10.3	Överprövning är vanligast vid upphandling av kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	157
10.4	Upphandlingar med fler anbudsgivare blir oftare överprövade än upphandlingar med färre anbudsgivare	158
10.5	Antalet mål om överprövning i domstol uppgår till drygt 3 000	159
10.6	Leverantörer får rätt i en av fyra överprövningar som prövas i sak i förvaltningsrätterna	160
10.7	Ökning av antalet ändrade beslut i kammarrätten	162
10.8	Stor ökning av antal mål som sakprövades i Högsta förvaltningsdomstolen innebar i praktiken få avgöranden	163
10.9	Handläggningstid i högsta instans nästan oförändrad	164
11	Tillsyn över upphandling	171
11.1	Om tillsyn över upphandlingslagarna	172
11.2	Upphandlingsskadeavgift är en sanktion vid otillåtna direktupphandlingar	173
11.3	Ansökningar om upphandlingsskadeavgift	173
11.4	Nära 30 miljoner i upphandlingsskadeavgifter	175
12	Valfrietssystem	177
12.1	Valfrietssystem är ett alternativ till upphandling enligt LOU	178
12.2	Det finns 442 annonser om valfrietssystem enligt LOV	179
12.3	Över hälften av alla kommuner har infört ett valfrietssystem	180
12.4	Alla regioner har infört ett valfrietssystem	183
12.5	Arbetsförmedlingen har 9 valfrietssystem	183
	Referenser	184
	Bilagor	187
	Bilaga 1: Beräkning av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen	188
	Bilaga 2: Tabeller	198

Statistik i korthet 2019

Värdet av den offentliga
upphandlingen 2018

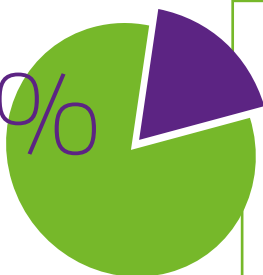
782

miljarder kronor

(exklusive moms)

18,3%

**AV BNP TILL
BASPRIS**

18 379

**UPPHANDLINGAR
ANNONSERADES 2019**

KOMMUNER ANNONSERADE

68%

av alla upp-
handlingar 2019

1 168

myndigheter

annonserade
minst en
upphandling
2019

13%

av alla upphandlingar som
annonserades 2019

avbröts

36%

av upphandlingarna 2019 avsåg
ANLÄGGNINGSARBETE

Det genomsnittliga
antalet anbudsgivare
PER UPPHANDLING

66 %
av avtalen är
3-4 ÅR

(inklusive optioner om förlängning)

43 %

av alla anbud
KONTRAKTERADES

37 %

av alla upphandlingar 2019

AVSÅG RAMAVTAL

DRYGT

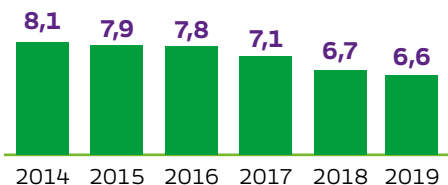
4 000

ORGANISATIONER
omfattas av
upphandlingslagarna

6,6 %

av alla annonserade upphandlingar
2019 **överprövades**

48 %

av alla anbud 2019
lämnades av

mikroföretag
eller **små företag**

Sammanfattning

Värdet av de upphandlingspliktiga inköpen i Sverige uppskattas till cirka 782 miljarder kronor 2018. Värdet motsvarar närmare en femtedel av BNP till baspris (exklusive moms).

Den vanligaste typen av upphandlande myndighet är kommuner. Nära hälften av alla myndigheter som annonserade någon upphandling 2019 genomförde 1–5 upphandlingar.

Det var 18 379 upphandlingar som annonserades i enlighet med upphandlingslagarna 2019. De flesta upphandlingar genomförs med förenklat förfarande och avtalen löper oftast i 3–4 år (inräknat möjligheter till förlängningar). I 57 procent av alla upphandlingar inkommer 1–3 anbud. I genomsnitt inkommer anbud från 4,5 anbudsgivare. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling minskade i flera år för att sedan öka något under 2018 och 2019. Den vanligaste branschen att upphandla från är bygg- och anläggningsbranschen.

Den vanligaste leverantören är ett aktiebolag med färre än 50 anställda. Av de anbud som lämnades 2019 ledde 43 procent till kontraktering. År 2019 var 70 procent av anbudsgivarna mikroföretag eller små företag, medan stora företag utgjorde 4 procent av anbudsgivarna. Mikroföretag och små företag stod för 50 procent av de kontrakterade anbudena.

Att stora företag tilldelades fler avtal beror på att de var betydligt mer aktiva som anbudsgivare än mindre företag. Stora företag lämnade i genomsnitt 24,9 anbud vardera, att jämföra med 3,4 anbud för små företag och 1,9 anbud för mikroföretag. Andelen kontrakterade anbud var lika stor, oavsett företagsstorlek.

Av anbudsgivarna tillhör 204 organisationer kategorin idéburna organisationer. I genomsnitt lämnade idéburna organisationer 2,1 anbud vardera 2019. Av alla anbud som lämnades av idéburna organisationer kontrakterades 70 procent.

År 2019 var 47 procent av upphandlingarna direktivstyrda. Andelen direktivstyrda upphandlingar har ökat med 11 procentenheter sedan 2014. År 2019 avsåg 37 procent av de upphandlingar som annonserades ramavtal. Av alla annonserade upphandlingar avbröts 13 procent utan att kontrakt tecknades. Andelen upphandlingar som avbryts minskade något under 2019 efter att ha ökat i flera år.

Av alla upphandlingar överprövades 6,6 procent. Direktivstyrda upphandlingar överprövas i betydligt högre utsträckning än upphandlingar som inte styrs av EU:s upphandlingsdirektiv. Upphandlingar med fler anbudsgivare har generellt sett en större andel överprövningar.

Summary

The value of purchases covered by Swedish procurement laws was estimated at SEK 782 billion (EUR 76 billion) in 2018. This corresponds to approximately one-sixth of GDP (excluding VAT).

Municipalities are the most common contracting authorities in Sweden. Among the contracting authorities that initiated a procurement procedure in 2019, half initiated 1–5 procedures.

A total of 18,379 procurement procedures were initiated in accordance with procurement regulations in 2019. The simplified procedure is the most commonly used procurement procedure. Most public contracts run for 3–4 years (including any extension options). In 57 per cent of all procedures, 1–3 tenders are submitted. The average number of tenders submitted in 2019 was 4.5. The average number of tenders submitted has decreased for several years prior to 2018 and 2019. The construction industry is the most common sector in public procurement.

The typical supplier is a limited company with fewer than 50 employees. In 2019, 43 per cent of all tenders submitted resulted in public contracts.

In 2019, 70 per cent of all tenderers were small enterprises or micro enterprises while 4 per cent were large companies. Small and micro enterprises won 50 per cent of the total number of

contracts awarded. The main reason was that large enterprises were considerably more active as tenderers than small ones. Large enterprises submitted an average of 24.9 tenders each while small and micro enterprises submitted 3.4 and 1.9 tenders each, respectively. The proportion of contracts won was the same regardless of company size.

In 2019, a total of 204 tenderers were non-governmental organisations (NGOs). NGOs submitted 2.1 tenders on average. 70 per cent of all tenders submitted by NGOs resulted in public contracts.

47 per cent of the procurement procedures initiated in 2019 were governed by the EU public procurement directives. This type of procurement has increased by 11 percentage since 2014. Framework agreements constituted 37 per cent of procurement notices published in 2019. 13 per cent of procurement procedures are cancelled. The percentage of cancelled procedures has increased in recent years, followed by a decrease in 2019.

Of all procurement procedures, 6.6 per cent were subject to a review procedure. Directive-compliant procurement is subject to a review procedure more often than procurement not governed by the EU public procurement directives. Procedures with many tenderers are subject to a review procedure more often than procedures that have only a few tenderers.

Begrepp och förkortningar

I den här rapporten används följande begrepp och förkortningar:

CPV – Common Procurement Vocabulary. CPV standardiserar de referenser som används av myndigheterna för att beskriva föremålet för upphandlingen. En annons om en upphandling ska innehålla en eller flera CPV-koder. CPV-koderna är indelade i en trädstruktur som består av åtta siffror, där de två första siffrorna anger huvudgrupp och de efterföljande siffrorna anger en ökad grad av precisering. CPV-huvudgrupp beskriver i princip det som upphandlas på branschnivå.¹

DIREKTIVSTYRD UPPHANDLING – upphandling som omfattas av EU:s upphandlingsdirektiv. *Som huvudregel* omfattas alla kontrakt som överstiger tröskel-värdena av upphandlingsdirektiven, men det finns undantag. Upphandlingar som inte är direktivstyrda omfattas i stället enbart av de svenska upphandlingslagarna.

DIREKTUPPHANDLING – upphandling utan krav på anbud i en viss form,

exempelvis utan krav på annonsering. Direktupphandling är endast tillåtet om det sammanlagda värdet av en upphandling inte överstiger direktupphandlingsgränsen eller om något undantag för direktupphandling är tillämpligt.

DIREKTUPPHANDLINGSGRÄNSEN – anger när direktupphandling är tillåtet i andra fall än när något av undantagen är tillämpligt. År 2020 var direktupphandlingsgränsen 615 312 kronor eller 2 156 469 kronor för välfärdstjänster enligt LOU, 1 142 712 kronor enligt LUF och LUFs samt 2 746 930 kronor enligt LUK.

EU:S RÄTTSMEDELSDIREKTIV – avser EU:s lagstiftning för att harmonisera medlemsstaternas regler för bland annat överprövning av en upphandling och ett avtals giltighet samt för avtals-spärrar och skadestånd. Det finns två rättsmedelsdirektiv: Rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG.

EU:S UPPHANDLINGSDIREKTIV – avser EU:s lagstiftning för att harmonisera medlemsstaternas regler för upphandlingar över tröskelvärdena. Direktiven

1. För mer information om CPV, se SIMAP: http://simap.ted.europa.eu/sv_SE/web/simap/cpv

ligger till grund för de svenska upphandlingslagarna. Det finns fyra nu gällande upphandlingsdirektiv: Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU (LOU-direktivet), 2014/25/EU (LUF-direktivet), 2014/23/EU (LUK-direktivet) och 2009/81/EG (LUFSS-direktivet). Tidigare fanns direktiven 2004/18/EG (gamla LOU-direktivet) och 2004/17/EG (gamla LUF-direktivet).

EU:S UPPHANDLINGSREGLER – avser EU:s förordningar och direktiv som rör upphandling. Det är därmed ett samlingsnamn för upphandlingsdirektiven och rättsmedelsdirektiven samt övrig lagstiftning på EU-nivå som rör offentlig upphandling. Där ingår till exempel upphandlingsreglerna i EU:s kollektivtrafikförordning och cabotageförordning.

GAMLA LOU – lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Numera upphävd.

GAMLA LUF – lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Numera upphävd.

INTE DIREKTIVSTYRD UPPHANDLING – upphandling som inte omfattas av EU:s upphandlingsdirektiv och som genomförs enligt svenska upphandlingslagar.

LOU – lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Trädde i kraft den 1 januari 2017.

LOV – lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

LUF – lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna. Trädde i kraft den 1 januari 2017.

LUFSS – lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

LUK – lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner. Trädde i kraft den 1 januari 2017.

MYNDIGHET – i denna rapport används ordet myndighet både för *upphandlande myndigheter* enligt LOU, LUF, LUK och LUFSS, och för *upphandlande enheter* enligt LUF, LUK och LUFSS. Detta görs bland annat eftersom det i uppgifterna inte framgår enligt vilken lag som upphandlingarna har annonserats. När termen upphandlande myndighet används i rapporten avses myndighet.

OFFENTLIGA INKÖP – inköp av varor, tjänster och byggtreprenader med offentliga medel.

OFFENTLIG UPPHANDLING – åtgärder som en myndighet vidtar i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggtreprenader genom tilldelning av kontrakt. I princip omfattas alla kontrakt med ekonomiska villkor av upphandlingslagarna. Det finns dock flera viktiga undantag, bland annat

för anställningskontrakt, lokalhyra och ersättning som betalas enligt annan lagstiftning (exempelvis ersättning till fristående skolor och assistansersättning).

OFFENTLIGA UTGIFTER – utgifter som redovisas i nationalräkenskaperna. Alla utgifter är inte inköp. Exempel på utgifter som inte avser inköp är till exempel löner till anställda, ränta på statsskulden och utbetalningar inom socialförsäkringarna.

OFFENTLIGA UTBETALNINGAR – samtliga utbetalningar (i vid bemärkelse) som görs av offentliga organisationer till utomstående, såväl privatpersoner som juridiska personer.

OTILLÅTEN DIREKTUPPHANDLING – när en myndighet köper en vara, tjänst eller byggentreprenad från en leverantör utan att följa förfarandereglerna för annonsering i upphandlingslagstiftningen, och det saknas ett tillämpligt undantag från annonseringsplikten eller upphandlingsskyldigheten. Det innebär att kontrakten kan ogiltigförklaras av domstol och att myndigheten kan tvingas betala upphandlingsskadeavgift. Den leverantör som har lidit

skada kan föra talan om skadestånd.

RAMAVTAL – ett avtal mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer som fastslår villkoren för senare tilldelning av kontrakt under en viss period.

SNI – standard för svensk näringsgrensindelning. SNI används för att kategorisera företag efter vilken verksamhet de bedriver. SNI är indelad i en trädstruktur med fem nivåer, där de lägre nivåerna anger en ökad grad av precisering. Syftet med SNI-koderna är att kunna klassificera företag till en eller flera branscher eller näringsgrenar.²

TED – Tenders Electronic Daily. TED är EU:s gemensamma elektroniska databas för annonsering av upphandlingar.

TILLDELNINGSGRUND – avgör hur kontrakt tilldelas vid upphandling. Det finns tre tilldelningsgrunder: bästa förhållandet mellan pris och kvalitet, kostnad och pris. Dessa tilldelningsgrunder har ersatt de tidigare tilldelningsgrunderna ekonomiskt mest fördelaktiga anbud och lägsta pris.

2. För mer information, se SCB: <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/>

TRÖSKELVÄRDENA – beloppsgränser som fastställs av Europeiska kommissionen och som avgör vilka regler en upphandling ska följa – de direktivstyrda eller de nationella. Tröskelvärdena är fastställda till en nivå där företag inom EU och EES förväntas vara intresserade av att lägga anbud över nationsgränserna. I de svenska upphandlingslagarna är tröskelvärdena avgörande för vilka delar av upphandlingslagen som ska tillämpas vid upphandlingen. Direktivstyrda upphandlingar ska annonseras i TED.

UPPHANDLING – med en upphandling avses i denna rapport en annonserad upphandling i enlighet med upphandlingslagarna. En annonserad upphandling kan leda till att fler än ett kontrakt tecknas.

UPPHANDLINGSLAGARNA – avser svenska lagar och förordningar som reglerar upphandling.

UPPHANDLINGSPLIKTIGA INKÖP

– inköp som omfattas av upphandlingslagarna, oavsett om upphandling genomförs eller inte.

1

STATISTIK OM OFFENTLIG UPPHANDLING

1.1	Statistik om offentlig upphandling	18
1.2	Om rapporten	18
1.3	Kvalitetsförbättringar	19
1.4	Datainsamling, kvalitet och metod	20

1. Statistik om offentlig upphandling

1.1 Statistik om offentlig upphandling

Rapporten *Statistik om offentlig upphandling* ger en aktuell bild av Sveriges offentliga affärer. Rapporten är en återkommande publikation som offentliggör och analyserar statistik om offentlig upphandling och närliggande områden. Rapporten syftar till att bidra med fakta och kunskap om offentlig upphandling. Genom statistik ges intressenter inom upphandlingsområdet ett kunskapsunderlag för att utveckla Sveriges offentliga affärer.

Rapportserien publiceras gemensamt av Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket. Både Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket har uppgifter som berör statistiken på upphandlingsområdet och myndigheterna har ett nära samarbete. Genom samarbetet kan myndigheterna tillhandahålla en gemensam bild av den offentliga upphandlingen för olika intressenter att utgå ifrån i utredningar och analyser.³

Många olika samhällsaktörer har ett behov av en relevant och tillgänglig

statistik på upphandlingsområdet.

Användare av rapporten innefattar bland annat beslutsfattare, upphandlare och inköpare, leverantörer, forskare, studenter och journalister. Genom att publicera statistik blir det lättare för olika intressenter att följa och förstå utvecklingen inom området.

1.2 Om rapporten

Rapporten inleds med en kortare beskrivning av upphandlingsreglerna, som syftar till att öka förståelsen för den statistik som redovisas. Därefter följer en uppskattning av den offentliga upphandlingens värde. Rapporten innehåller kapitel som beskriver olika aspekter av den offentliga upphandlingen, exempelvis upphandlande myndigheter och leverantörer. Därefter följer kapitel om små och medelstora företags respektive idéburna organisationers deltagande i upphandling. Rapporten innehåller även kapitel med statistik om överprövning av upphandling, upphandlingstillsyn och valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV).

3. För mer information, se 6 § förordningen (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten och 4 § förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

Det finns även ett kapitel som redovisar statistik utifrån offentliga utbetalningar. Tidigare års rapporter har avslutats med ett kapitel där den svenska utvecklingen sätts i relation till utvecklingen i övriga Europa. I denna rapport har en sådan redovisning inte varit möjlig. Anledningen till detta är att uppgifter ur TED som avser 2019 inte hade publicerats av Europeiska kommissionen vid tidpunkten för framtagande av rapporten.

Rapporten visar utvecklingen för 2019, men ger även en bild av utvecklingen över tid. De längre tidsserier som redovisas avser ofta de senaste sex åren, det vill säga 2014–2019. I några fall redovisas längre tidsserier. Ibland är tillgången till uppgifter dock mer begränsad, vilket innebär att tidsserierna kan vara kortare. Den tidsmässiga avgränsningen har framför allt valts av utrymmesskäl och motiveras av att bortfallet för äldre uppgifter ofta är högre än för nyare.

Den statistik som presenteras i denna rapport baseras inte på uppgifter som samlats in inom ramen för den lagstiftning om statistik på upphandlingsområdet som trädde i kraft den 1 juli 2020. För mer information om vad den nya lagstiftningen innebär, se avsnitt 1.3.

1.3 Kvalitetsförbättringar

För att öka kunskapen om de offentliga affärerna i Sverige behövs en tillgänglig statistik av hög kvalitet. Fakta och statistik är en förutsättning för att kunna fatta välinformerade beslut och ett viktigt underlag för uppföljning och utvärdering.

Statistiken på upphandlingsområdet baseras i huvudsak på uppgifter som anges i annonser om upphandling. Därför påverkas statistikens kvalitet negativt när uppgifterna som anges vid annonsering är ofullständiga. En bristfällig statistik till följd av ofullständiga uppgifter medför att verklighetsbeskrivningen kan bli felaktig. Risken finns att politiska förändringar av upphandlingslagarna initieras utifrån felaktiga eller bristfälliga underlag. För att förbättra statistiken är det bland annat angeläget att öka mängden rapporterade uppgifter. När annonser innehåller fullständiga uppgifter och efterannonsering genomförs ökar förutsättningarna för bättre statistik.

Arbetet med att förbättra statistikens omfattning och kvalitet pågår. Den 1 juli 2020 fick Sverige en ny lag om upphandlingsstatistik.⁴ Syftet med den nya lagen är att förbättra den nationella

4. Lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik. Förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik.

upphandlingsstatistiken. Lagen skapar förutsättningar för att samla in uppgifter om upphandlingar och publicera mer tillgänglig statistik. Den nya lagen innebär att upphandlingar ska annonseras i registrerade annonsdatabaser som är skyldiga att lämna uppgifter till den myndighet som har huvudansvaret för statistiken på upphandlingsområdet. Upphandlingsmyndigheten har huvudansvaret för statistiken på upphandlingsområdet och ansvarar för att sammanställa och göra statistiken allmänt tillgänglig via en nationell statistikdatabas. Konkurrensverket är registermyndighet för annonsdatabaser. Den 1 januari 2021 genomförs förändringar i regelverket om annonsering som syftar till att säkerställa att relevanta uppgifter för statistikändamål anges vid annonsering av upphandling.⁵

Den statistik som redovisas i denna rapport är baserad på uppgifter som anges vid annonsering, men uppgifterna är inte insamlade utifrån det nya regelverket utan som tidigare år inköpta, se avsnitt 1.4.1 nedan. Uppgifterna utgår ofta ifrån antalet annonserade upphandlingar. Detta beror på att det för en betydande del av upphandlingarna saknas uppgifter om enskilda upphandlingars värden. Analyser av värden skulle ge en kompletterande bild av den

offentliga upphandlingen i Sverige, men för närvarande saknas tillförlitliga uppgifter som möjliggör sådana analyser.

1.4 Datainsamling, kvalitet och metod

För att ge en så bred bild som möjligt av Sveriges offentliga affärer baseras denna rapport på uppgifter från flera källor. För huvuddelen av uppgifterna har varken Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket definierat vilka uppgifter som har samlats in. Därför finns det begränsade möjligheter att kvalitetssäkra de uppgifter som utgör underlag för den statistik som redovisas i rapporten.

Den statistik som redovisas revideras bakåt i tiden, vilket innebär att uppgifter kan avvika något från en tidigare publicering. Förändringen är tydligast för uppgifter som har en något längre eftersläpning, exempelvis uppgifter som rör överprövning av upphandling och uppgifter som baseras på tilldelningsinformation för upphandlingar.

1.4.1 Uppgifter ur kommersiella nationella annonsdatabaser

För tidsperioden 2019 samlade ingen svensk myndighet in uppgifter om offentliga upphandlingar som genomförs i landet. Sverige har, till skillnad från

5. Upphandlingsförordning (2016:1162).

många av EU:s medlemsstater, ingen nationell annonsplats för offentliga upphandlingar. I stället finns en privat marknad för annonsdatabaser. En av de största aktörerna på den svenska marknaden är Visma Commerce AB (Visma). Genom informationsutbyte kan Visma redovisa uppgifter om i princip samtliga upphandlingar som har annonserats på den offentliga upphandlingsmarknaden i Sverige. Uppgifterna avser annonserade upphandlingar både under och över tröskelvärdena.

I denna rapport används Visma som källa för uppgifter som avser annonserade upphandlingar i Sverige. Visma har samlat in uppgifterna på eget initiativ, utan offentligt uppdrag. Varken Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket har definierat vilka uppgifter som samlas in och har begränsade möjligheter att kvalitetssäkra dem.

I rapporten används begreppen annons och upphandling synonymt. En upphandling kan dock leda till att en eller flera myndigheter tecknar avtal med en eller flera leverantörer. En upphandling kan också avbrytas och därmed inte resultera i något avtal. Även avbrutna upphandlingar inkluderas i den statistik som redovisas över antalet annonserade upphandlingar. Upphandlingar som inte har annonserats i enlighet med någon av upphandlingslagarna omfattas inte av denna rapport. Direktupphandlingar ingår inte i statistiken, oavsett om de

genomförs på ett tillåtet sätt eller inte, eftersom de oftast inte annonseras. Tilldelning av kontrakt som grundar sig på ramavtal ingår inte heller. Annonser enligt LOV ingår endast i statistiken i kapitel 13.

En anbudsgivare finns registrerad maximalt en gång per upphandling i den databas som utgör underlag för statistiken, även om anbudsgivaren kan lämna flera anbud i samma upphandling. Detta bedöms dock inte påverka sammanställningen eftersom det är relativt ovanligt. Det saknas dock stöd för redovisning av uppgifter per del i en upphandling med delkontrakt. Detta innebär att det inte är möjligt att utläsa om en anbudsgivare har lämnat anbud för en eller flera delar i en upphandling. Detta innebär att antalet anbudsgivare som finns registrerade i upphandlingar inte nödvändigtvis alltid kan likställas med antalet anbud. När begreppet anbud används i rapporten avses anbudsgivare som är registrerade i upphandlingar.

De flesta uppgifterna ur svenska annonsdatabaser har ett visst bortfall. Delvis beror detta på att uppgifterna inte anges vid annonsering och därmed varken framgår av annonsmeddelanden, upphandlingsdokument eller övrig tilldelningsinformation. Bortfallet varierar beroende på vilken uppgift som avses. För 2019 finns exempelvis uppgifter om förfarande för 100 procent av alla upphandlingar. Fullständiga uppgifter om

antalet anbudsgivare finns dock endast för 78 procent av upphandlingarna. Bortfallet är generellt något högre för äldre uppgifter. Eftersom det saknas kunskap om eller i vilka avseenden bortfallet avviker från tillgängliga uppgifter bör statistiken tolkas med viss försiktighet där bortfallet är högre. Bortfallet för olika uppgifter anges i anslutning till den statistik som redovisas.

1.4.3 Uppgifter ur nationalräkenskaperna

Uppskattningen av det totala värdet av de upphandlingspliktiga inköpen i Sverige baseras på en beräkningsmetod som utvecklades på uppdrag av Konkurrensverket.⁶ Beräkningsmetoden utgår från uppgifter i nationalräkenskaperna och kompletteras med uppgifter från flera andra källor. Beräkningen innehåller flera schablonmässiga antaganden som innebär att det sammanlagda värdet utgör en uppskattning snarare än ett definitivt värde.

Beräkningsmetoden har reviderats något genom åren allteftersom den offentliga statistiken har förändrats och vissa uppgifter inte längre är tillgängliga. För en redovisning av hur beräkningen

har genomförts och vilka uppgifter som används, se bilaga 1. I beräkningen görs flera gränsdragningar avseende upphandlingspliktiga inköp. Dessa gränsdragningar är gjorda för beräkningsändamålet och ska inte ses som juridiska ställningstaganden.

Beräkningen av värdet av den offentliga upphandlingen sker med två års eftersläpning. Eftersläpningen beror på publiceringstillfällena för de olika uppgifter som ingår i beräkningen. Statistiska centralbyrån (SCB) genomför vart femte år en större revidering av nationalräkenskaperna.⁷ År 2019 genomfördes en sådan revidering som påverkat hela tidsserien för beräkningen.

1.4.4 Uppgifter ur leverantörsreskontra

Uppgifterna om offentliga utbetalningar avser utbetalningar till utomstående organisationer som är registrerade i respektive upphandlande myndighets leverantörsreskontra. För närvarande saknas möjligheten att med säkerhet identifiera vilka utbetalningar i leverantörsreskontra som avser inköp. Utbetalningar som inte avser inköp och som kan identifieras har exkluderats ur statistiken. Ersättningar och transfereringar

6. För mer information, se Mats Bergman 2008. *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket uppdragsforskningsrapport.

7. SCB frågor och svar – Nationalräkenskaper, <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper-kvartals-och-arsberakning-ar/produktrelaterat/Fordjupad-information/vanliga-fragor--nationalrakenskaper/>.

såsom olika former av bidrag ingår dock i redovisad statistik. Den statistik som redovisas kan därför inte likställas med inköp, men en betydande del av utbetalningarna avser sannolikt inköp. Det finns även inköp som inte registreras i leverantörsreskontra och som därför inte ingår i redovisad statistik.

För närvarande samlar ingen svensk myndighet in uppgifter om offentliga inköp som genomförs i landet. I denna rapport används Dagens Samhälle Insikt AB (DSI) som källa för uppgifter om offentliga utbetalningar. DSI har samlat in uppgifterna på eget initiativ, utan offentligt uppdrag. Varken Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket har definierat vilka uppgifter som samlas in och har begränsade möjligheter att kvalitetssäkra dem.

Uppgifterna har ett betydande bortfall. För 2019 finns uppgifter för 288 av landets kommuner⁸, alla 21 regioner⁹ och 205 av landets statliga myndigheter¹⁰. Uppgifter om utbetalningar från offentligt ägda företag såsom aktiebolag, kommunalförbund och stiftelser samlas inte in och saknas därför helt i den statistik som redovisas. Antalet organisationer

i offentlig regi samt privata företag som omfattas av LUF uppgick 2019 till drygt 4 000. Detta innebär att uppgifter om utbetalningar saknas för många myndigheter som omfattas av upphandlingsreglerna. Uppgifterna omfattar inte utbetalningar där mottagaren inte kan identifieras. Även utbetalningar till enskilda privatpersoner är undantagna. Till skillnad från övriga värden i rapporten redovisas utbetalade belopp inklusive eventuell mervärdesskatt.

1.4.5 Uppgifter ur företagsregister

Företagsinformation hämtas via företagsupplysningstjänster som levereras av Bisnode Sverige AB. Utifrån organisationsnummer hämtas uppgifter om till exempel antal anställda, nettoomsättning och balans-omslutning. Företagsuppgifter bygger i huvudsak på uppgifter ur årsredovisningar. När denna rapport utarbetades saknades 10 procent av aktiebolagens årsredovisningar för 2019. För de aktiebolag där årsredovisning saknas för 2019 används i stället uppgifter ur senast tillgängliga årsredovisning, vilket i huvudsak var 2018.

8. Uppgifter saknas för Härnösands kommun och Vadstena kommun.

9. I redovisningen ingår Region Gotland. Region Gotland är en kommun med landstingsuppgifter och rätt att kalla sig region.

10. Uppgifter saknas för bland annat Polismyndigheten, Försvarets materielverk och Luftfartsverket.

Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer. Analyserna tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. Det finns koncerner som har hundratals organisationsnummer med vitt skilda ägarförhållanden och verksamheter. Att kategorisera företag baserat på organisationsnummer efter exempelvis koncerntillhörighet förutsätter gränsdragningar som kan kräva omfattande utredning. Resultatet av företagsanalyserna visar dock att många företag har en koncerntillhörighet. Av de företag som lämnade anbud 2019 tillhörde 57 procent en koncern. Av de företag som mottog utbetalningar 2019 tillhörde 22 procent en koncern.

Analys av konkurrensaspekter i upphandling bör optimalt ta hänsyn till koncernrelationer mellan företag. Flera anbud i en enskild upphandling kan lämnas av företag som tillhör samma koncern. Att mäta konkurrensen utifrån antalet anbud i en upphandling, utan att ta hänsyn till koncernrelationer, riskerar att överskatta konkurrensen.

Vid klassificering av företag enligt EU:s storleksklassificering bortses från en rad bestämmelser som rör ägande- förhållanden. Ett mikroföretag som är helägt av en koncernmoder ska till exempel räknas samman med koncernmodern och eventuella andra helägda bolag i koncernen när storleksklassen fastställs. Eftersom tillgång till

fullständiga ägarandelar saknas tar klassificeringen inte hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda bolag. Vidare har ingen hänsyn tagits till att ett företag ska överstiga någon av gränserna för sin storleksklass under två efterföljande redovisningsperioder för att tillhöra en viss storleksklass.

1.4.6 Uppgifter från övriga källor

Domstolsverkets uppgifter baserade på mål används som källa för statistik om mål om överprövning, utgång i mål om överprövning och handläggningstid i mål om överprövning. Alla kategoriseringar har gjorts av Domstolsverket. Varken Upphandlingsmyndigheten eller Konkurrensverket har varit involverad i hur dessa definieras. Antalet mål om överprövning i domstolarna kan inte likställas med antalet upphandlingar som överprövas. Det finns flera situationer där domstolarna registrerar flera målnummer vid överprövning av en enskild upphandling.

För uppgifter om valfrihetssystem utgör Upphandlingsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) huvudsakliga källor. Valfrihetssystem i enlighet med LOV omfattas inte av upphandlingslagarna och ingår därför inte i den statistik om offentlig upphandling som redovisas i rapporten. Rapporten innehåller i stället ett särskilt kapitel med statistik om valfrihetssystem.

Även uppgifter från SCB:s olika register, exempelvis företagsregister och yrkesregister samt uppgifter från register som administreras av Tillväxtverket, används som underlag för statistik. Därutöver används uppgifter från Konkurrensverket som underlag för statistik.

2

UPPHANDLINGS- REGLERNA

2.1	De svenska upphandlingslagarna	28
2.2	EU:s upphandlingsregler	28
2.3	De nationella reglerna i de svenska upphandlingslagarna	29

2. Upphandlingsreglerna

2.1 De svenska upphandlingslagarna

Offentlig upphandling innebär att en upphandlande myndighet köper, hyr eller på annat sätt anskaffar varor, tjänster eller byggtreprenader. Exempel på upphandlande myndigheter är statliga myndigheter, regioner, kommuner och kommunalt eller statligt styrda bolag. För att på bästa sätt ta tillvara konkurrensen på marknaden och hushålla med skattemedlen måste myndigheter följa upphandlingslagarna. Dessa är LOU, LUF, LUFs och LUK. Upphandlingslagarna bygger på fem grundläggande principer: likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

2.2 EU:s upphandlingsregler

De svenska upphandlingslagarna bygger på EU:s upphandlingsregler. Det finns fyra EU-direktiv om offentlig upphandling.¹¹

De innehåller bestämmelser om förfaranden för tilldelning av avtal, bland annat avseende annonsering, utformning av krav och kontraktstilldelning. För upphandling av vissa typer av kollektivtrafik finns delvis andra regler, då detta i stället regleras av EU:s kollektivtrafikförordning¹² eller EU:s cabotageförordning¹³. Utöver EU:s fyra upphandlingsdirektiv finns även två rättsmedelsdirektiv¹⁴ som bland annat innehåller bestämmelser om överprövning av en upphandling och ett avtals giltighet samt om avtalsspärrar och skadestånd.

Syftet med EU:s upphandlingsregler är bland annat att öppna upp marknader och undanröja hinder för den fria rörligheten av varor och tjänster inom EU. Genom EU:s upphandlingsregler har upphandlingsreglerna i medlemsstaterna harmoniserats. Detta innebär att i princip alla offentliga ramavtal och kontrakt

11. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling (LOU-direktivet), direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF-direktivet), direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner (LUK-direktivet) och direktiv 2009/81/EG om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet (LUFs-direktivet).

12. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 (Kollektivtrafikförordningen, även kallad "PSO regulation").

13. Rådets förordning (EEG) 3577/92 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage).

14. Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG samt rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG.

över tröskelvärdena inom EU omfattas av liknande regler och att reglerna vid upphandling över tröskelvärdena ska tolkas på ett enhetligt sätt i alla medlemsstater.

EU:s upphandlingsdirektiv innebär att upphandlingar som uppgår till minst de nedan angivna tröskelvärdena som

huvudregel måste annonseras i EU:s gemensamma annonsdatabas, TED. Tröskelvärdena fastställs av Europeiska kommissionen. Upphandlingar i Sverige som annonseras i TED går i regel att hitta även i svenska annonsdatabaser, vilka därmed innehåller annonser både över och under tröskelvärdena.

Tabell 1 **Tröskelvärden (kronor) i upphandlingslagarna från 1 januari 2020**

	Varor och tjänster	Byggentre- prenader	Sociala tjänster och andra särskilda tjänster
LOU			
Centrala upphandlande myndigheter	1 427 377	54 938 615	7 701 675
Övriga upphandlande myndigheter	2 197 545	54 938 615	7 701 675
LUF			
Upphandlande enheter	4 395 089	54 938 615	10 268 600
LUFS			
Upphandlande myndigheter och enheter	4 395 089	54 938 615	4 395 089
LUK			
Upphandlande myndigheter och enheter	54 938 615	54 938 615	54 938 615

Källa: Tillkännagivande (2020/8) om tröskelvärden vid offentlig upphandling.

2.3 De nationella reglerna i de svenska upphandlingslagarna

För upphandlingar som inte omfattas av EU:s upphandlingsregler kan medlemsstaterna välja att antingen inte ha några regler eller införa egna regler. Upphandlingar som inte omfattas är de som understiger tröskelvärdena eller där det finns undantag i EU:s upphandlingsregler. Sverige har valt att införa nationella regler även för upphandlingar som inte omfattas av

EU:s upphandlingsregler. Dessa regler är samlade i särskilda kapitel i respektive upphandlingslag. De upphandlingar som regleras i dessa kapitel brukar kallas för inte direktivstyrda eller nationella regler. I Sverige liknar de nationella reglerna för upphandlingar som behöver annonseras till relativt stor del de direktivstyrda reglerna.

Till skillnad från många andra medlemsstater har Sverige inte någon nationell annonsdatabas i offentlig regi för

annonsering av upphandlingar. När upphandlingar ska annonseras enligt de nationella reglerna skulle de fram till 2020 publiceras i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig.¹⁵

Vissa upphandlingar behöver inte annonseras enligt de nationella reglerna. En upphandling utan obligatorisk annonsering enligt de nationella reglerna benämns direktupphandling och innebär att det inte finns några formkrav för vare sig förfarandet eller anbudet.

Däremot finns det andra regler som rör direktupphandlingar. Myndigheter ska ha beslutat om riktlinjer för användning av direktupphandling. Dessutom är myndigheter skyldiga att dokumentera direktupphandlingar över 100 000 kronor.

Direktupphandling är enligt upphandlingslagarna endast tillåtet vid följande situationer:

- Om värdet understiger direktupphandlingsgränsen. Nedan anges direktupphandlingsgränserna för respektive upphandlingslag och år. Värdet av en upphandling ska uppskattas till det totala belopp som ska betalas i upphandlingen, inklusive

eventuella options- och förlängningsklausuler. Vid beräkningen ska myndigheten beakta direktupphandlingar av samma slag som är gjorda av myndigheten under räkenskapsåret.¹⁶

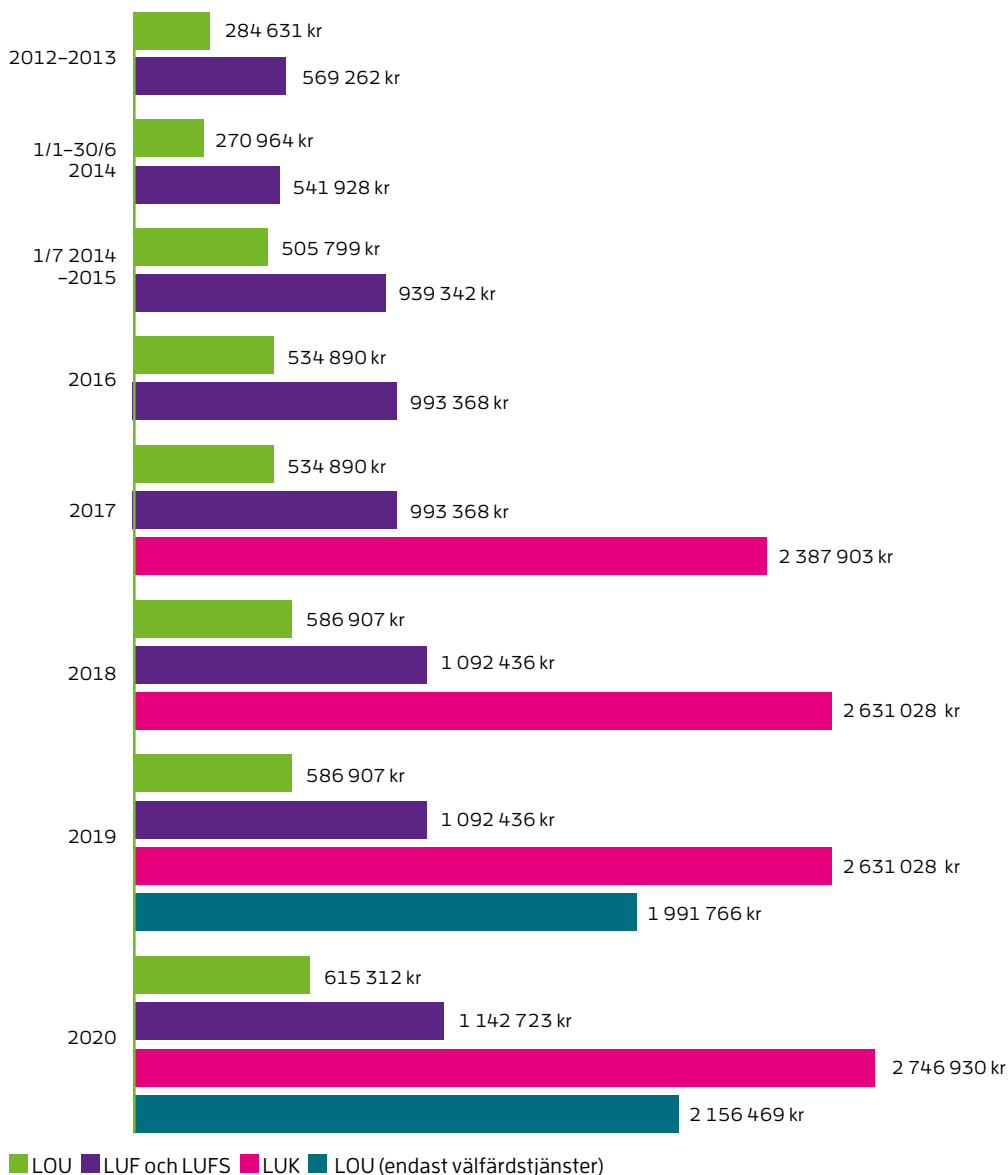
- Vid upphandling under tröskelvärdena, om förutsättningarna för ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt de direktivstyrda reglerna är uppfyllda eller om det finns synnerliga skäl.

En upphandling som är genomförd som en direktupphandling när förutsättningarna för det inte är uppfyllda, kallas ibland för otillåten direktupphandling. Avtal som ingåtts i strid med upphandlingslagarna kan ogiltigförklaras av domstol. Den upphandlande myndigheten kan även tvingas betala upphandlingsskadeavgift och skadestånd.

15. Från den 1 januari 2021 ska annonsering ske i en registrerad annonsdatabas.

16. Upphandlingsmyndigheten 2015. *Är inköpen av samma slag? Hjälpregler för beräkning av kontraktsvärdet vid direktupphandlingar av samma slag*. Rapport 2015:1.

Diagram 1 **Direktupphandlingsgränsen, 2012–2020**

Källa: LOU, LUF, LUFs och LUK samt regeringens tillkännagivande om tröskelvärden vid offentlig upphandling (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Observera att direktupphandling benämns som undantag från annonseringsskyldighet när det gäller välfärdstjänster. För upphandling av välfärdstjänster gäller särskilda regler.

3

UPPHANDLINGS- PLIKTIGA INKÖP

3.1	Upphandlingar för 782 miljarder kronor	34
3.2	Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp	36
3.3	Upphandlingspliktiga inköp beräknas utifrån nationalräkenskaperna	37

3. Upphandlingspliktiga inköp

Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till cirka 782 miljarder kronor 2018. Detta motsvarade närmare en femtedel av BNP till baspris (exklusive moms).

Upphandlingslagarna omfattar inte bara inköp som görs med offentliga medel. Till exempel omfattas vissa privata bolag som verkar inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Samtidigt är inte alla offentliga inköp upphandlingspliktiga. Till exempel omfattas inte köp av mark och hyra av lokaler av upphandlingslagarna.

3.1 Upphandlingar för 782 miljarder kronor

Begreppet upphandlingspliktiga inköp avser det som borde ha upphandlats – oavsett om detta skett i praktiken eller inte. Att beräkna värdet av det som i praktiken upphandlas i Sverige är svårt. Därför beräknas i stället de upphandlingspliktiga inköpen – värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna. Uppskattningen av de

upphandlingspliktiga inköpen utgår från nationalräkenskaperna.

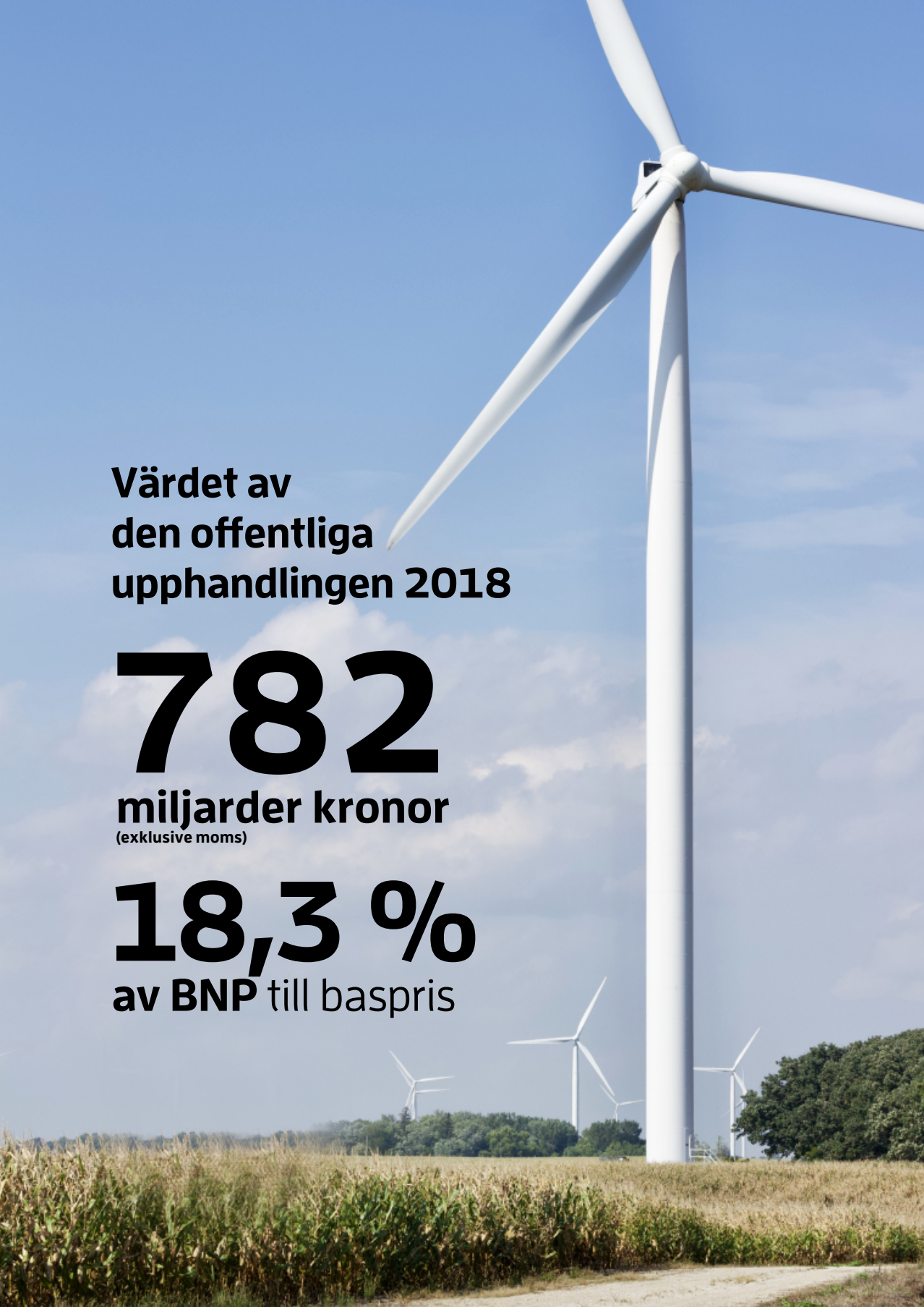
De upphandlingspliktiga inköpen hade sammanlagt ett värde på 782 miljarder kronor (exklusive moms) 2018.¹⁷ Detta motsvarade närmare en femtedel av BNP till baspris. Beräkningen av värdet av den offentliga upphandlingen sker med två års eftersläpning. Eftersläpningen beror på publiceringstillfällena för de olika uppgifter som ingår i beräkningen.

Tabell 2 Upphandlingspliktiga inköp, värde och andel av BNP, 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Upphandlingspliktiga inköp (mdkr)	647	664	705	731	782
BNP till baspris (mdkr)	3 550	3 788	3 911	4 101	4 279
Andel av BNP till baspris	18,2 %	17,5 %	18,0 %	17,8 %	18,3 %

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: BNP till baspris exkluderar skatter och subventioner. SCB har reviderat uppgifter i nationalräkenskaperna som påverkar tidigare år under 2014–2017.

17. År 2019 gjorde en SCB en översyn av nationalräkenskaperna. Det görs vart femte år. Översynen ledde till en revidering av BNP som skrevs upp med 47 miljarder kronor för referensåret 2015. Revideringen innebar också att värdet på den offentliga upphandlingen det året ökade från 650 miljarder kronor till 664. Det tidigare redovisade värdet för år 2017 var 706 miljarder kronor.

**Värdet av
den offentliga
upphandlingen 2018**

782
miljarder kronor
(exklusive moms)

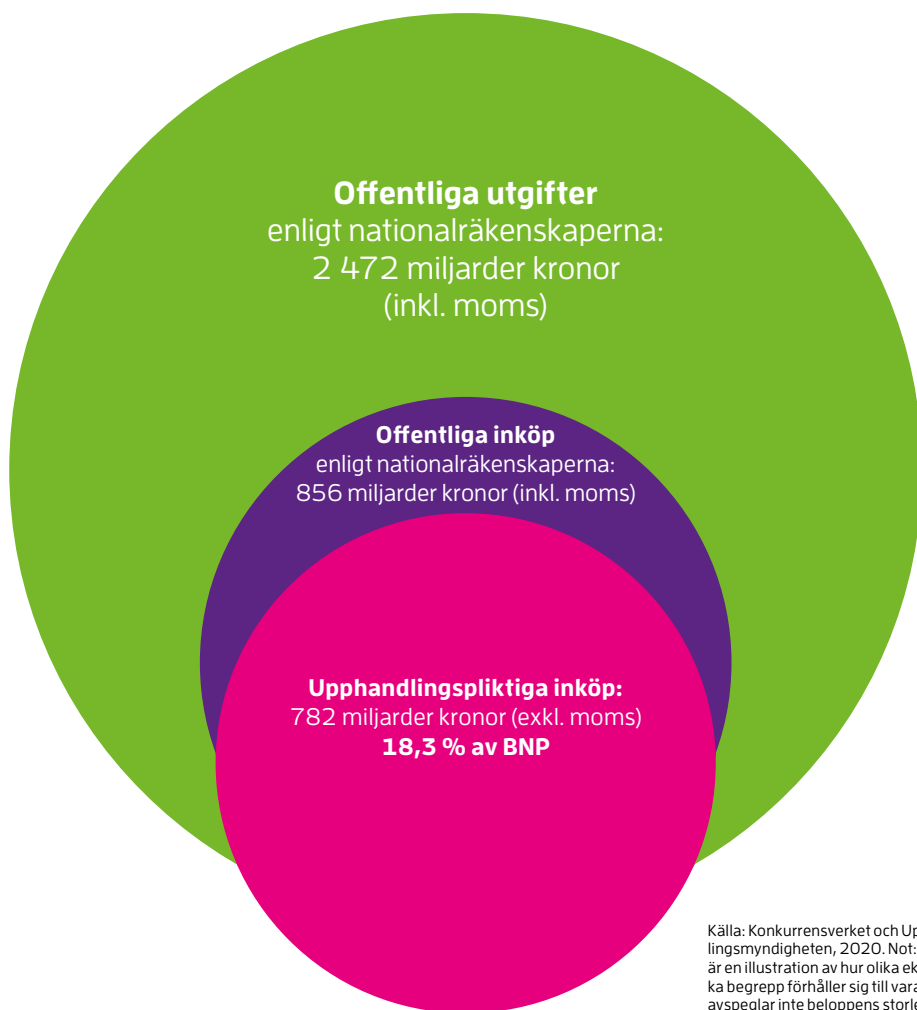
18,3 %
av BNP till baspris

3.2 Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp

Flera olika begrepp förekommer för att beskriva hur offentliga medel används. Dessa begrepp överlappar delvis, och

är lätta att förväxla, men beskriver olika värden. Figur 1 illustrerar hur offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp förhåller sig till varandra.

Figur 1 **Offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp, 2018**

De *offentliga utgifterna* framgår av nationalräkenskaperna. Transaktioner mellan myndigheter räknas bort för att inte samma utgifter ska tas med flera gånger.

De *offentliga inköpen* omfattar i princip alla inköp som görs av myndigheter. Alla offentliga utgifter är inte inköp. Till exempel utgör följande offentliga utgifter inte inköp:

- ▶ löner till offentliganställda
- ▶ ränta på statsskulden
- ▶ pensioner
- ▶ underhållsstöd
- ▶ föräldrapenning
- ▶ sjukpenning.

Alla inköp ingår inte i *de offentliga inköpen* enligt nationalräkenskapernas definition. Till exempel saknas inköp av lokaltrafik, avfallshantering för medborgarnas räkning, upphandlingspliktiga inköp som görs av offentliga och privata företag och inbördes köp mellan olika myndigheter.

De *upphandlingspliktiga inköpen* avser de inköp som omfattas av upphandlingslagarna och som borde ha upphandlats, oavsett om detta skett i praktiken eller inte (dvs. inklusive direktupphandlingar). Även inköp inom valfrihetssystem ingår i beräkningen, eftersom valfrihetssystem är ett alternativ till upphandlingslagarna.

3.3 Upphandlingspliktiga inköp beräknas utifrån nationalräkenskaperna

Alla offentliga inköp omfattas inte av upphandlingslagarna. Därför används begreppet *upphandlingspliktiga inköp* för inköp som omfattas av de svenska upphandlingslagarna. Exempel på offentliga inköp som inte omfattas av de svenska upphandlingslagarna är hyror, vissa sociala naturaförmåner och viss försvarsmateriel. Utöver upphandlingslagarna finns i Sverige ytterligare nationella regler för myndigheters köp av tjänster samt utbetalningar av ersättning för olika tjänster. Exempel på sådana är skollagen och lagen om läkemedelsförmåner.

För att uppskatta de upphandlingspliktiga inköpen används här offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna som utgångspunkt. De offentliga inköpen utgörs av offentlig sektors insatsförbrukning, bruttoinvesteringar och sociala naturaförmåner exklusive moms. Detta räknas samman med de offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna under offentliga inköp. Vidare finns flera undantag från upphandlingsplikten som exkluderas från de offentliga inköpen. Dessa undantag redovisas översiktligt i avsnitt 3.3.1–3.3.4. För en mer ingående redovisning av beräkningen, se bilaga 1. I beräkningen görs flera

gränsdragningar avseende upphandlingspliktiga inköp. Dessa gränsdragningar är gjorda för beräkningsändamålet och ska inte ses som juridiska ställningstaganden.

3.3.1 Inköp som inte baseras på avtal

För att inköp ska omfattas av upphandlingslagarna krävs bland annat att de grundas på offentliga avtal. Ett exempel på inköp som inte utgör ett offentligt avtal är *myndighetsinterna köp*. Med detta avses till exempel när närliggande enheter inom samma juridiska person överför resurser mellan varandra. Sådana överföringar omfattas därmed inte av upphandlingslagarna. En del inköp som inte grundas på avtal kan uppskattas och exkluderas från de offentliga inköpen. Andra går inte att skatta och ingår därför i beräkningen av upphandlingspliktiga inköp.

3.3.2 Undantag från upphandlingslagarna

EU:s upphandlingsdirektiv innehåller ett antal uttryckliga undantag som även finns i den svenska lagstiftningen.¹⁸ Medlemsstaterna har inga möjligheter att införa egna undantag utöver de undantag som anges i direktiven. De

gäller bland annat: förvärv eller hyra av mark eller annan fast egendom (dock inte byggentreprenader), vissa tv- eller radiotjänster, tjänstekontrakt som tilldelas på grund av ensamrätt, kontrakt som tillkommit genom intern upphandling och upphandling mellan upphandlande myndigheter under vissa förutsättningar.

Tjänstekoncessioner har tidigare varit undantagna från EU:s upphandlingsdirektiv, men har nu ett eget direktiv. Direktivet har fått en motsvarande svensk lag, lagen om upphandling av koncessioner (LUK), som trädde i kraft den 1 januari 2017. Därmed borde tjänstekoncessioner ha räknats bort från de upphandlingspliktiga inköpen innan 2017. Eftersom uppgifter som krävs för att skatta värdet av tjänstekoncessionerna saknas ingår de dock i beräkningen för samtliga år.

3.3.3 Ersättningar som betalas enligt särskild lagstiftning

Utbetalningar till företag som görs enligt vissa särskilda lagstiftningar omfattas inte av upphandlingslagarna.

18. För mer information, se till exempel artiklarna 8–15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU och artiklarna 18–24 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU.

Ett par exempel är:

- ▶ ersättning till fristående skolor och förskolor
- ▶ ersättning för läkemedel inom läkemedelsförmånen
- ▶ ersättning inom tandvårdsförmånen
- ▶ assistansersättning
- ▶ ersättning till vissa fysioterapeuter och så kallade taxeläkare.

En viktig skillnad mellan utbetalningar enligt dessa regelverk och inköp enligt upphandlingslagarna är att den myndighet som betalar inte bestämmer vilka tjänster eller varor som ska köpas in. Reglerna innebär också att utbetalande myndigheter saknar möjlighet att ställa krav eller villkor på det som ska levereras.

3.3.4 Andra inköp som omfattas av upphandlingslagarna

Slutligen kompletteras beräkningen med inköp som inte är offentliga inköp i nationalräkenskaperna men som ändå omfattas av upphandlingslagarna. Detta rör till exempel offentligt ägda företag och verksamheter i privat regi inom försörjningssektorerna som bedrivs med ensamrätt eller en särskild rättighet. Försörjningssektorerna utgörs av områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

4

ANNONSERADE UPPHANDLINGAR

4.1	Antalet annonserade upphandlingar oförändrat	43
4.2	Flest upphandlingar i Stockholms län	44
4.3	Närmare fyra av tio upphandlingar avser anläggningsarbete	47
4.4	Andelen direktivstyrda upphandlingar ökar	49
4.5	Nästan alla upphandlingar genomförs med förenklat eller öppet förfarande	50
4.6	Tilldelningsgrunden pris är vanligare än bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	51
4.7	Nära fyra av tio upphandlingar avser ramavtal	53
4.8	Inrättande av dynamiska inköpssystem	56
4.9	Avtalen är 3–4 år inklusive optioner i nära sju av tio upphandlingar	57
4.10	Av alla upphandlingar avbryts 13 procent	60
4.11	I genomsnitt 35 dagar för att lämna anbud och 30 dagar för utvärdering av anbud	62

4. Annonserade upphandlingar

Under 2019 annonserades 18 379 upphandlingar i enlighet med upphandlingslagarna. Antalet har minskat något sedan 2018. Andelen upphandlingar som styrs av EU:s upphandlingsdirektiv har ökat successivt sedan 2013 och 2019 var andelen 47 procent.

Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län var de vanligaste leveransorterna 2019. Närmare hälften av upphandlingarna (45 procent) som annonserades 2019 hade något av de tre storstadslänen som leveransort.

Nära fyra av tio upphandlingar (36 procent) under 2019 avsåg CPV 45 *Anläggningsarbete*.

Den vanligaste typen av förfarande vid upphandling var förenklat förfarande, som användes i 52 procent av alla annonserade upphandlingar. Näst vanligast var öppet förfarande, som användes i 42 procent av upphandlingarna. Av de myndigheter som annonserade minst en upphandling 2019 använde sig 68 procent enbart av förenklat eller öppet förfarande.

Tilldelningsgrunden *pris* var något vanligare än *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* som tilldelningsgrund 2019. Tilldelningsgrunden *kostnad* används i mycket liten utsträckning.

Närmare fyra av tio upphandlingar (37 procent) avsåg ramavtal 2019. Ramavtal var vanligare vid upphandling över tröskelvärdena än vid upphandling under tröskelvärdena.

Under 2019 annonserades 64 upphandlingar som avsåg inrättande av ett dynamiskt inköpssystem (DIS).

Två av tre upphandlingar (66 procent) som annonserades 2019 avsåg avtalsperioder om 3–4 år, inklusive eventuella optioner till förlängning.

Av alla upphandlingar som annonserades 2019 avbröts 13 procent. Andelen upphandlingar som avbryts ökade årligen mellan 2013 och 2018 men denna ökning avstannade 2019.

Den genomsnittliga anbudstiden var 35 dagar och handläggningstiden för att utvärdera anbud var i genomsnitt 30 dagar under 2019.

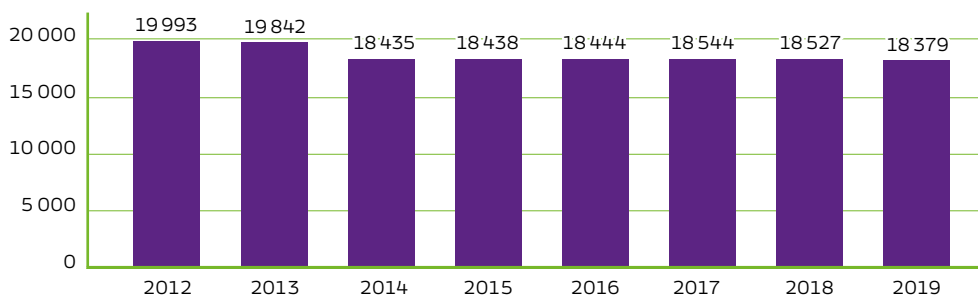
4.1 Antalet annonserade upphandlingar oförändrat

Upphandlingslagarna innebär att när en myndighet ska genomföra ett upphandlingspliktigt inköp med värde över direktupphandlingsgränsen måste upphandlingen annonseras i en elektronisk annonsdatabas som är allmänt tillgänglig.¹⁹

År 2019 annonserade upphandlande myndigheter 18 379 upphandlingar i enlighet med upphandlingslagarna. Antalet

var i stort sett oförändrat under perioden 2014–2016 men ökade marginellt 2017 med knappt en halv procent för att sedan minska med knappt en procent 2019. Jämfört med 2012 och 2013 annonserades betydligt färre upphandlingar under 2014 och framåt. Orsaken till minskningen 2014 var sannolikt att direktupphandlingsgränsen höjdes väsentligt den 1 juli 2014, vilket innebär att färre upphandlingar behöver annonseras.

Diagram 2 **Antal annonserade upphandlingar, 2012–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

18 379

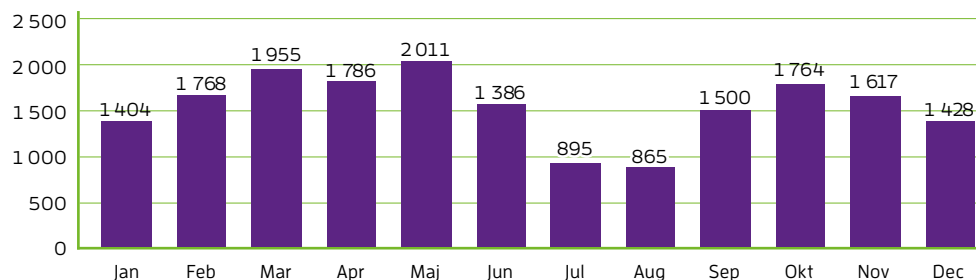
**UPPHANDLINGAR
ANNONSERADES 2019**

19. Fram till LOU trädde i kraft den 1 januari 2017 var det vid upphandlingar som översteg direktupphandlingsgränsen men understeg tröskelvärdena tillåtet att i stället annonsera i annan form som möjliggjorde effektiv konkurrens.

Fördelningen av annonserade upphandlingar mellan månaderna ser ut på ett liknande cykliskt sätt år efter år. Antalet

annonserade upphandlingar är som högst under mars, april och maj och som lägst under juli och augusti.

Diagram 3 **Antal annonserade upphandlingar efter månad, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

4.2 Flest upphandlingar i Stockholms län

Var varan, tjänsten eller byggentreprenaden ska levereras anges i annonsen som leveransort. För att ange leveransort i upphandlingar tillämpas som regel den hierarkiska regionala indelning (NUTS) som används inom EU för statistikredovisning. Den geografiska detaljeringsnivå som tillämpas är NUTS 3, vilket i Sverige motsvarar länsindelningen. En enskild upphandling kan ha mer än en leveransort. Alla annonser innehåller därmed minst en regionkod för varan, tjänsten

eller byggentreprenadens leveransort. Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län var 2019 de vanligaste regionerna för leveransort. Av samtliga upphandlingar som annonserades hade 45 procent något av de tre länen Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län som leveransort. Upphandlingar där leveransorten inte anses vara avgörande har Sverige som leveransort. Leveransort kan också anges till utanför Sverige. I genomsnitt hade upphandlingarna 1,1 regionkoder 2019.

Tabell 3 **Antal annonserade upphandlingar efter leveransort, 2014–2019**

Leveransort	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel 2019
Stockholms län	3 335	3 274	3 180	3 359	3 484	3 256	18 %
Västra Götalands län	2 808	2 805	2 770	3 020	2 962	2 898	16 %
Skåne län	1 908	2 028	2 065	2 204	2 153	2 061	11 %
Östergötlands län	1 070	1 119	1 049	1 154	999	942	5 %
Uppsala län	869	772	881	911	849	836	5 %
Norrbottnens län	841	780	780	861	791	833	5 %
Jönköpings län	809	745	782	827	825	813	4 %
Västerbottens län	715	718	671	772	701	755	4 %
Dalarnas län	616	624	577	677	639	659	4 %
Värmlands län	515	581	579	625	596	641	3 %
Hallands län	643	651	658	720	679	626	3 %
Gävleborgs län	543	582	576	600	601	614	3 %
Västmanlands län	458	562	522	553	520	595	3 %
Västernorrlands län	520	532	484	517	535	565	3 %
Södermanlands län	624	463	572	634	570	557	3 %
Örebro län	434	489	537	619	554	552	3 %
Kalmar län	523	480	490	560	569	529	3 %
Kronobergs län	480	395	409	451	458	475	3 %
Blekinge län	357	351	411	437	407	418	2 %
Jämtlands län	347	349	338	347	324	377	2 %
Gotlands län	155	176	172	235	191	173	1 %
Sverige	944	955	1 067	809	770	1 064	6 %
Utanför Sverige	114	65	108	202	251	207	1 %

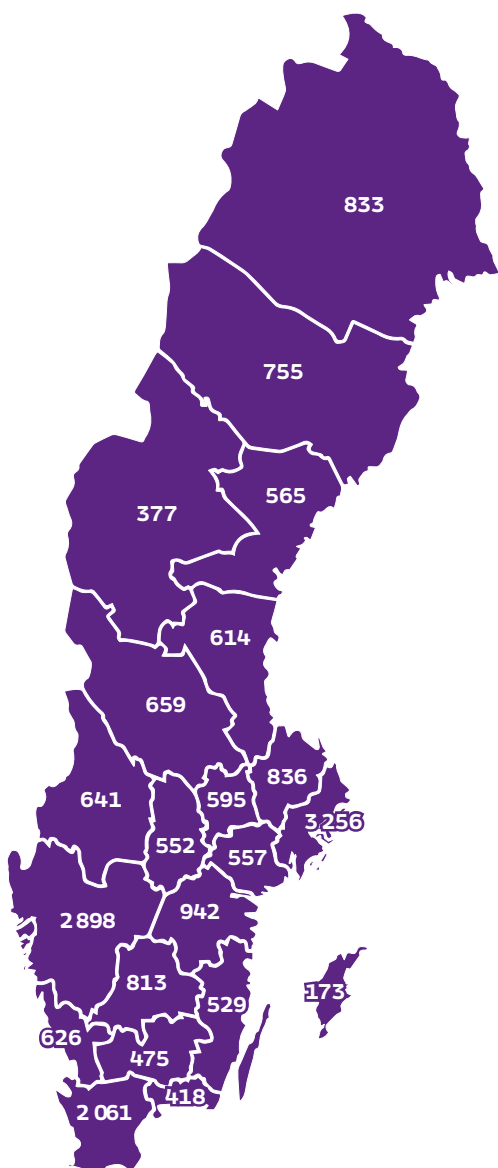
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Andelarna summerar till mer än 100 procent eftersom vissa upphandlingar har mer än en leveransort.

36 %

av upphandlingarna avsåg
anläggningsarbete

Figur 2 **Antalet annonserade upphandlingar efter leveransort, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

4.3 Närmare fyra av tio upphandlingar avser anläggningsarbete

En annons om upphandling ska innehålla minst en CPV-kod som beskriver den kategori varor, tjänster eller bygg-entreprenader som upphandlingen avser. CPV-koderna är uppbyggda i en trädstruktur som består av åtta siffror, där de två första siffrorna anger huvudgrupp och de efterföljande siffrorna anger en ökande grad av precisering. CPV-koderna fastställs av Europeiska kommissionen. CPV-koderna syftar till att möjliggöra för leverantörer att avgränsa sitt sökande till sådana upphandlingar som de är intresserade av. Sammanlagt finns närmare 10 000 CPV-koder.

Genom CPV-koder kan upphandlingar delas in branschvis i olika CPV-huvudgrupper. Vanligast var CPV 45 *Anläggningsarbete*. Av de upphandlingar som annonserades 2019 hade 36 procent minst en kod inom CPV 45 *Anläggningsarbete*. Det är vanligt att annonser om upphandling har flera CPV-koder eftersom upphandlingar ofta avser kombinationer av flera olika varor och tjänster. Därför kan de också tillhöra flera CPV-huvudgrupper. De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna 2019 har, med några undantag, varit de vanligaste i flera år. För mer information, se tabell 74, bilaga 2.

Tabell 4 **De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna, 2019**

CPV	Benämning	Antal	Andel
45	Anläggningsarbete	6 597	36 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	2 159	12 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 814	10 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	1 508	8 %
50	Reparation och underhåll	1 109	6 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	1 084	6 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	941	5 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	931	5 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	910	5 %
51	Installation (utom programvara)	872	5 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

De flesta annonser om upphandling innehåller en så kallad huvudsaklig CPV-kod, det vill säga den CPV-kod som myndigheten anser bäst beskriver föremålet för upphandling. Uppgifter om huvudsaklig CPV-kod i upphandlingar ger en liknande bild av vilka CPV-huvudgrupper som är de vanligaste. CPV 45

Anläggningsarbete var den vanligast förekommande CPV-huvudgruppen 2019 (28 procent), följt av CPV 71 *Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster* (8 procent) och CPV 79 *Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet* (7 procent).

Tabell 5 **De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna utifrån huvudsaklig CPV-kod, 2019**

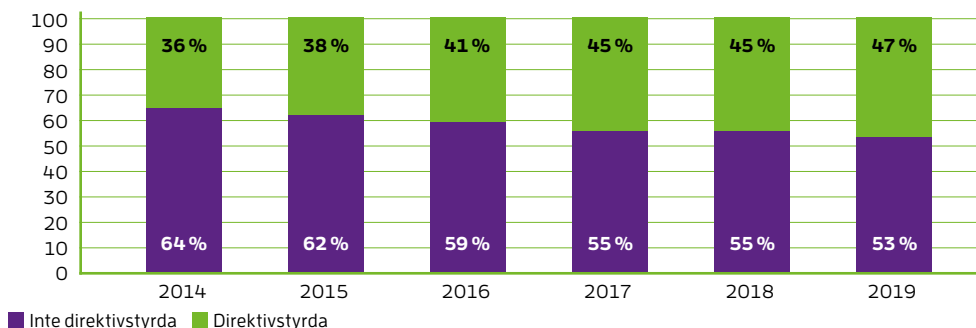
CPV	Benämning	Antal	Andel
45	Anläggningsarbete	5 222	28 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	1 493	8 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 278	7 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	1 004	5 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	860	5 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	782	4 %
48	Programvara och informationssystem	508	3 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	505	3 %
50	Reparation och underhåll	427	2 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	416	2 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om huvudsaklig CPV-kod saknas för 1 procent av alla upphandlingar 2019.

Den statistik som redovisas visar de tio vanligaste CPV-huvudgrupperna 2019 utifrån antalet upphandlingar. CPV 85 *Hälso- och sjukvård samt socialvård* (505) är exempel på en CPV-huvudgrupp med ett förhållandevis litet antal upphandlingar men där värdet på enskilda upphandlingar kan antas vara mycket högt. Analyser av värden skulle sannolikt ge en annorlunda bild av de vanligaste CPV-huvudgrupperna i Sverige, men för närvarande saknas tillförlitliga uppgifter som möjliggör sådana analyser. För mer information, se avsnitt 1.3.

4.4 Andelen direktivstyrda upphandlingar ökar

Andelen direktivstyrda upphandlingar har ökat årligen sedan 2014, med undantag för 2018 då ökningen avstannade. År 2019 omfattades 47 procent av alla annonserade upphandlingar av EU:s upphandlingsdirektiv. Upphandlingar som inte var direktivstyrda var därmed fortfarande vanligast. Det saknas uppgifter om värdet på annonserade upphandlingar, men utvecklingen mot en högre andel direktivstyrda upphandlingar tyder på att värdet på de upphandlingar som annonseras ökar.

Diagram 4 **Andelen direktivstyrda och inte direktivstyrda upphandlingar, 2014–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: I uppgifterna ingår inte förfaranden som avser koncessioner, eftersom det inte framgår om de är direktivstyrda eller inte.

4.5 Nästan alla upphandlingar genomförs med förenklat eller öppet förfarande

En upphandling genomförs genom ett förfarande. Vilka förfaranden som den upphandlande myndigheten får välja bland beror på upphandlingens värde i förhållande till tröskelvärdena och, om det är fråga om en tjänst, på vilken typ av tjänst som ska upphandlas. Upphandlingsprocessen ser olika ut beroende på vilket förfarande som den upphandlande myndigheten använder. Bland annat skiljer sig förfarandena åt i fråga om annonsering och tidsfrister och om myndigheten får förhandla med anbudsgivarna eller inte.

Annonserade upphandlingar som inte är direktivstyrda kan genomföras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande. Förenklat förfarande innebär att upphandlingen annonseras nationellt och att vem som helst kan

47 %
av upphandlingarna 2019 var
direktivstyrda

lämna anbud. Detta var det vanligaste förfarandet 2019. Användningen av förenklat förfarande har dock minskat under de senaste åren och minskade med 4 procent 2019 jämfört med 2018.

Vid direktivstyrd upphandling finns ett flertal förfaranden att välja mellan. Den vanligaste formen av direktivstyrd upphandling, öppet förfarande, användes i 42 procent av alla upphandlingar 2019. Detta förfarande innebär att upphandlingen ska annonseras i EU:s gemensamma annonsdatabas TED och att vem som helst kan lämna anbud. Övriga förfaranden används i betydligt mindre utsträckning.

Tabell 6 **Antalet annonserade upphandlingar efter förfarande, 2014–2019**

Förfarande	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel 2019
Inte direktivstyrda upphandlingar	11 801	11 314	10 766	10 190	10 073	9 718	53 %
Förenklat förfarande	11 556	11 130	10 548	10 057	9 861	9 493	52 %
Urvalsförfarande	245	184	218	133	212	225	1 %
Direktivstyrda upphandlingar	6 551	7 025	7 559	8 260	8 378	8 565	47 %
Öppet förfarande	5 795	6 339	6 860	7 431	7 538	7 666	42 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	531	517	530	629	619	646	4 %
Selektivt förfarande	182	146	132	148	180	204	1 %
Konkurrenspräglad dialog	26	19	30	38	34	34	0 %
Kvalificeringssystem	17	4	7	14	5	14	0 %
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	-	-	-	-	2	1	0 %
Annat	83	99	119	94	76	96	1 %
Förfarande för upphandling av en koncession	83	99	119	94	76	96	1 %
Totalt	18 435	18 438	18 444	18 544	18 527	18 379	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Relativt få myndigheter upphandlar genom andra förfaranden än öppet eller förenklat förfarande. Av de myndigheter som annonserade minst en upphandling 2019 upphandlade 68 procent enbart med öppet och/eller förenklat förfarande.

4.6 Tilldelningsgrunden pris är vanligare än bästa förhållandet mellan pris och kvalitet

Tilldelningsgrunden avgör hur avtal tilldelas vid upphandling. För att bestämma vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga finns tre grunder för utvärdering att välja mellan: *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet*, *kostnad och pris*. Vid utvärdering av vilket

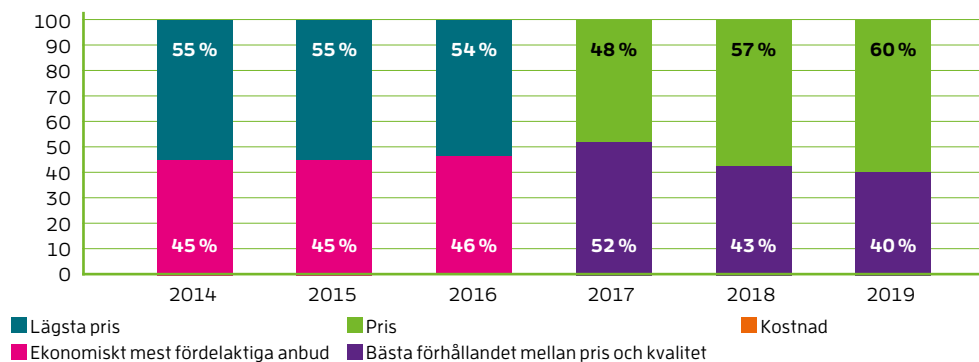
anbud som ska antas på grunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* tar den upphandlande myndigheten hänsyn till andra tilldelningskriterier, utöver pris. Vilken kvalitet som upphandlingen resulterar i beror på vilka krav som ställs. Vid tillämpning av grunden pris ska avtalet tilldelas den som till lägst pris uppfyller alla obligatoriska krav. Grunden kostnad är ett utökat kostnadsbegrepp och fastställs genom en analys av kostnadseffektivitet, där till exempel livscykelkostnader kan ingå. Det är möjligt att ställa lika höga krav på kvalitet oavsett vilken tilldelningsgrund som används.

Statistiken i denna rapport redovisas delvis enligt de tidigare gällande tilldelningsgrunderna, eftersom rapporten även avser en tidsperiod då de gamla tilldelningsgrunderna fortfarande gällde. Innan 2017 kunde tilldelningsgrunderna vara antingen lägsta *pris* (motsvaras i dag av grunden *pris*) eller *ekonomiskt mest fördelaktiga* anbud (motsvaras i dag av grunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet*).

Den tilldelningsgrund som användes i störst utsträckning 2019 var *pris* och

denna andel ökade både 2018 och 2019. Tilldelningsgrunden användes i 60 procent av alla annonserade upphandlingar. Tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* användes i 40 procent av alla annonserade upphandlingar. Tilldelningsgrunden *kostnad* användes endast i ett fåtal upphandlingar 2019. Eftersom tilldelningsgrunderna förändrades den 1 januari 2017 bör jämförelser mellan tidigare år (före 2017) och senare år (2017 och senare) göras med viss försiktighet.

Diagram 5 **Andelen annonserade upphandlingar efter tilldelningsgrund, 2014–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om tilldelningsgrund saknas för 9 procent av alla upphandlingar 2014, 8 procent för 2015, 8 procent för 2016, 4 procent för 2017, 11 procent för 2018 och 13 procent för 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iaktas. Tilldelningsgrunden *kostnad* används i liten utsträckning.

Vid upphandlingar som inte är direktivstyrda var det vanligast att *pris* användes som tilldelningsgrund (66 procent). Vid direktivstyrda upphandlingar var

det däremot en mer jämn fördelning mellan tilldelningsgrunderna *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* och *pris* (48 respektive 52 procent).

Tabell 7 **Annonserande upphandlingar efter förfarande och tilldelningsgrund, 2019**

Förfarande	Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	Kostnad	Pris
Inte direktivstyrda upphandlingar	34 %	0 %	66 %
Förenklat förfarande	33 %	0 %	66 %
Urvalsförfarande	78 %	0 %	22 %
Direktivstyrda upphandlingar	48 %	0 %	52 %
Öppet förfarande	47 %	0 %	53 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	77 %	1 %	23 %
Selektivt förfarande	71 %	0 %	29 %
Konkurrenspräglad dialog	100 %	0 %	0 %
Kvalificeringssystem	100 %	0 %	0 %
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	0 %	0 %	0 %
Annat	80 %	0 %	20 %
Förfarande för upphandling av en koncession	80 %	0 %	20 %
Totalt	40 %	0 %	60 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om tilldelningsgrund saknas för 13 procent av alla upphandlingar 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttas.

4.7 Nära fyra av tio upphandlingar avser ramavtal

Ramavtal är ett avtal som ingås för att bestämma villkoren för kommande kontrakt som ska tilldelas under en given tidsperiod. Tilldelning av kontrakt som grundar sig på ramavtal kallas ibland

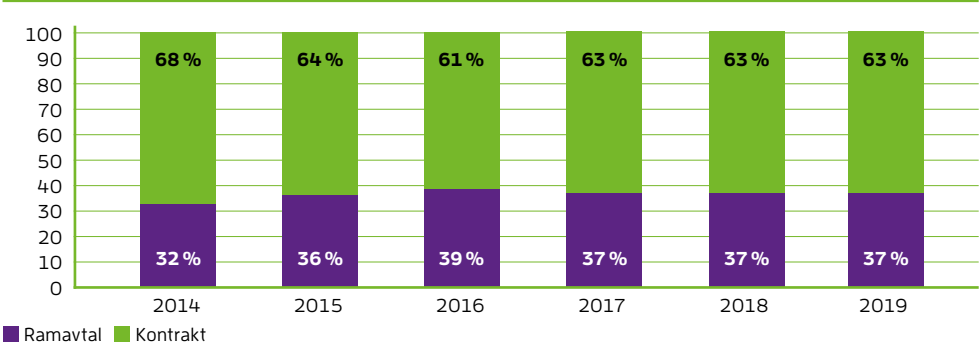
för avrop. Av de upphandlingar som annonserades 2019 avsåg 37 procent ramavtal. Andelen upphandlingar som avser ramavtal ökade relativt kraftigt mellan 2014 och 2016, men minskade något 2017. Andelen ramavtal var oförändrad 2019 jämfört med 2017 och 2018.

37 %

av alla upphandlingar 2019

AVSÅG RAMAVTAL

Diagram 6 Andelen upphandlingar som avser ramavtal och kontrakt, 2014–2019

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten.

Andelen ramavtal var högre vid upphandlingar som var direktivstyrda. Av de direktivstyrda upphandlingarna avsåg 48 procent ramavtal. Av de upphandlingar som inte var direktivstyrda utgjordes 29 procent av ramavtal.

Tabell 8 Annonserade upphandlingar efter förfarande och typ av avtal, 2019

Förfarande	Antal upphandlingar	Varav ramavtal	Andel ramavtal
Inte direktivstyrda upphandlingar	9 718	2 782	29 %
Förenklat förfarande	9 493	2 708	29 %
Urvalsförfarande	225	74	33 %
Direktivstyrda upphandlingar	8 565	4 089	48 %
Öppet förfarande	7 666	3 818	50 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	646	194	30 %
Selektivt förfarande	204	73	36 %
Konkurrenspräglad dialog	14	4	29 %
Kvalificeringssystem	34	0	0 %
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	1	0	0 %
Annat	96	5	5 %
Förfarande för upphandling av en koncession	96	5	5 %
Totalt	18 379	6 876	37 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Saknas uppgift utgår statistiken från att upphandlingen avser ett kontrakt. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten.

Användningen av ramavtal är vanligt förekommande inom staten, regioner och kommuner. Regioner var den kategori av upphandlande myndigheter som hade högst andel upphandlingar

som avser ramavtal 2019 (43 procent). Andelen var lägst i kategorin övriga organisationer. I denna kategori avsåg 27 procent av alla upphandlingar ramavtal.

Tabell 9 **Annonserade upphandlingar efter myndighetstyp och typ av avtal, 2019**

Myndighet	Antal upphandlingar	Varav ramavtal	Andel ramavtal
Stat	3 543	1 279	36 %
Statliga myndigheter	3 121	1 110	36 %
Statliga bolag	422	169	40 %
Kommun	12 438	4 627	37 %
Kommuner	8 550	3 306	39 %
Kommunala bolag	3 888	1 321	34 %
Region	2 010	865	43 %
Regioner	1 785	772	43 %
Regionägda bolag	225	93	41 %
Övriga organisationer	388	105	27 %
Övriga organisationer	388	105	27 %
Totalt	18 379	6 876	37 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ramavtal. Saknas uppgift utgår statistiken från att upphandlingen avser ett kontrakt. Andelarna ramavtal kan därför vara högre i verkligheten.

Upphandlande myndigheter kan även under vissa förutsättningar upphandla från eller genom inköpscentraler. Exempelvis ska statliga myndigheter vanligtvis avropa från de ramavtal som Statens Inköpscentral vid Kammarkollegiet eller Ekonomistyrningsverket upphandlat.²⁰ Kommuner och regioner

kan exempelvis avropa från ramavtal som SKL Kommentus Inköpscentral upphandlat. Inom IT och telekom samt inom administrativa stödsystem kan kommuner och regioner använda de ramavtal som Statens Inköpscentral vid Kammarkollegiet eller Ekonomistyrningsverket upphandlat.

20. Den 1 januari 2018 övertog Kammarkollegiet ansvaret för ESV:s inköpscentralsverksamhet. Enligt 3 § förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning ska statliga myndigheter använda de avtal som finns inom den statliga inköpssamordningen om myndigheten inte finner att en annan form av avtal sammantaget är bättre.

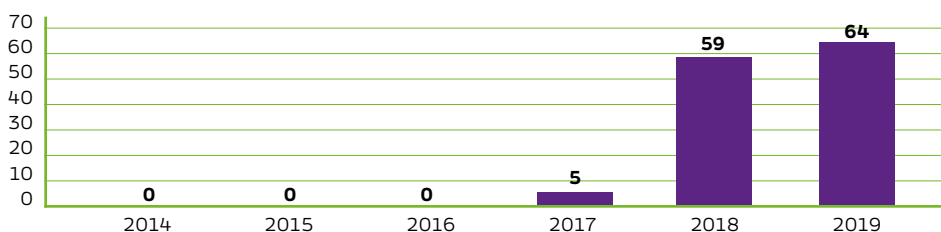
4.8 Inrättande av dynamiska inköpssystem

LOU och LUF ger upphandlande myndigheter möjlighet att använda sig av dynamiska inköpssystem (DIS). Dessa kan användas för återkommande inköp av varor, tjänster eller byggtjänster som är allmänt tillgängliga på marknaden och har egenskaper som tillgodoser den upphandlande myndighetens behov. Ett dynamiskt inköpssystem är inte begränsat till de ursprungliga avtalsparterna på samma sätt som

ramavtal är utan nya leverantörer kan ansluta efter hand.

Under 2019 inrättades 64 dynamiska inköpssystem. Jämfört med 2018 är det en ökning med cirka 8 procent. När ett dynamiskt inköpssystem inrättas är ambitionen oftast att det ska vara i drift under flera år. Däremot finns det inte uppgifter i statistiken om hur många dynamiska inköpssystem som har avslutats.

Diagram 7 Antal inrättade dynamiska inköpssystem, 2014–2019

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgifter om inrättande av dynamiska inköpssystem finns inte tillgängliga för perioden 2014–2016.

Dynamiska inköpssystem används inom många olika områden. Flest upphandlingar 2019 om inrättande av ett DIS avser CPV 79 *Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning,*

rekrytering, tryckning och säkerhet, följt av CPV 85 *Hälsa- och sjukvård samt socialvård* och CPV 45 *Anläggningsarbete*.

Tabell 10 **De tio vanligaste CPV-huvudgrupperna vid upphandling som avser inrättande av dynamiskt inköpssystem (DIS), 2019**

CPV	Benämning	Antalet upphandlingar
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	12
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	10
45	Anläggningsarbete	9
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	8
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	6
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	5
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	4
80	Undervisning och utbildning	4
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	4
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	4

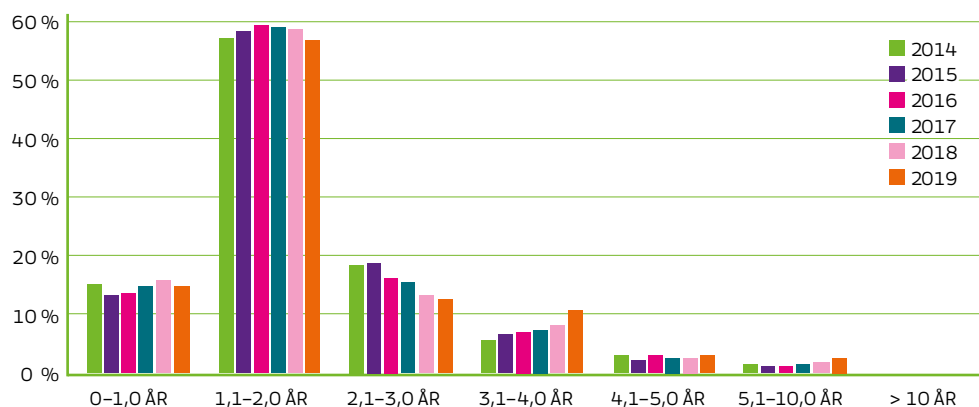
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper. Det framgår inte alltid uttryckligen av annonsen att upphandlingen avser ett DIS. Antalet upphandlingar som avser DIS kan därför vara högre i verkligheten.

4.9 Avtalsperioden är 3–4 år inklusive optioner i nära sju av tio upphandlingar

De upphandlingar som annonserades 2019 hade en genomsnittlig avtalsperiod om 2,4 år exklusive eventuella optioner till förlängning, det vill säga förlängningsklausuler. Nära sex av tio upphandlingar (57 procent) avsåg avtalsperioder om 1–2 år. Notera att eventuella förlängningsklausuler är exkluderade i denna beräkning. Förlängningsklausuler är exkluderade eftersom sådana

inte nödvändigtvis nyttjas. Beräkningen visar därför avtalsperioden givet att optioner om förlängning inte utnyttjas. Det saknas information om huruvida optioner nyttjas. Det förekommer givetvis att optioner nyttjas och att avtal förlängs. Detta innebär att beräkningen utan förlängningsklausuler kan vara missvisande i förhållande till hur långa avtalstiderna är i praktiken.

Diagram 8 **Andel annonserade upphandlingar efter avtalsperiod (exklusive optioner till förlängning), 2014–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Enskilda avtalsperioder har avrundats till en decimal innan grupperingarna gjordes. Uppgift om avtalsperiod saknas för 50 procent av alla upphandlingar 2014, 47 procent för 2015, 45 procent för 2016, 42 procent för 2017, 37 procent för 2018 och 35 procent för 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iaktas.

Inklusive eventuella optioner till förlängningar var den genomsnittliga avtalsperioden 4,1 år för de upphandlingar som annonserades 2019. Nära sju av tio upphandlingar (66 procent) avsåg avtalsperioder om 3–4 år. I denna beräkning är eventuella optioner om förlängning, det vill säga förlängningsklausuler, inkluderade. Knappt 82 procent av upphandlingar som avser ramavtal hade en avtalsperiod om 3–4 år. För upphandlingar som avser kontrakt hade 44 procent en avtalsperiod om 3–4 år och 35 procent en avtalsperiod som översteg 4 år. Den upphandling som annonserades 2019 med längst avtalsperiod, inklusive optioner till förlängning, hade en avtalsperiod om 51 år. Upphandlingen

avsåg en komplett leverans av CRM-system²¹, drift och integrationer, support och underhåll samt framtida utveckling.

För 65 procent av alla upphandlingar finns uppgift om avtalsperioder. Cirka 58 procent av dessa upphandlingar avser ramavtal och cirka 42 procent avser kontrakt. Att uppgifter om avtalsperioder saknas för enskilda upphandlingar kan bero på bortfall eller på att myndigheten anser att uppgiften inte är relevant. För många kontrakt är uppgift om avtalsperiod inte relevant för den upphandlande myndigheten i praktiken, exempelvis när parterna fullgör sina åtaganden relativt omgående efter att kontraktet har tecknats.

21. Customer Relationship Management.

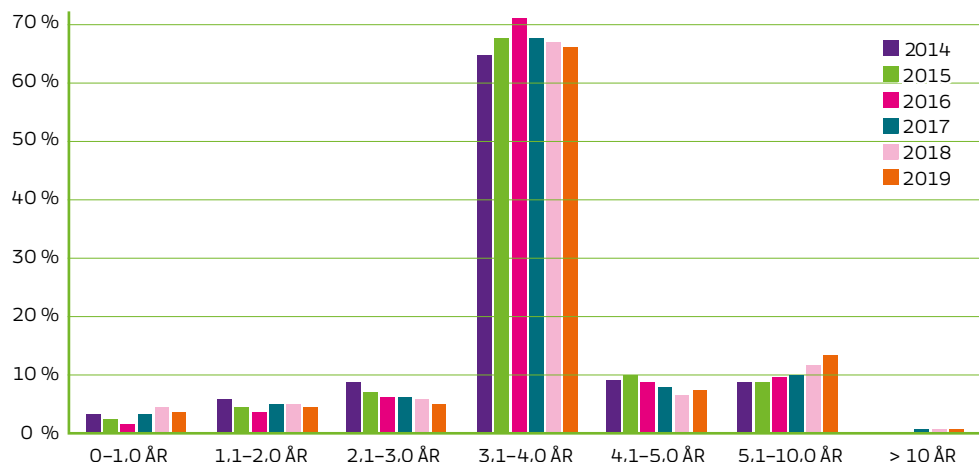

66 %

av avtalen är 3-4 år

(inklusive option till förlängning)

Diagram 9 **Andel annonserade upphandlingar efter avtalsperiod (inklusive optioner till förlängning), 2014–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Enskilda avtalsperioder har avrundats till en decimal innan grupperingarna gjordes. Uppgift om avtalsperiod saknas för 50 procent av alla upphandlingar 2014, 47 procent för 2015, 45 procent för 2016, 42 procent för 2017, 37 procent för 2018 och 35 procent för 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttagas.

4.10 Av alla upphandlingar avbryts 13 procent

Totalt 2 414 upphandlingar som annonserades 2019 avbröts. Detta motsvarade 13 procent av alla upphandlingar som annonserades 2019. Avbryts en upphandling innebär det att inget ramavtal ingås eller kontrakt tecknas. Andelen avbrutna upphandlingar ökade kontinuerligt mellan 2014 och 2018 men minskade något 2019. Uppgiften om andelen avbrutna upphandlingar kan dessutom vara underskattad, eftersom uppgift om att en upphandling avbrutits inte alltid kommuniceras. Det kan finnas flera skäl till att en upphandling avbryts. Av de avbrutna upphandlingarna

förekommer det överprövning i 240 av dem. Att en upphandling blir föremål för överprövning kan således enbart delvis förklara varför relativt många upphandlingar avbryts. Det saknas information om hur stor andel av de avbrutna upphandlingarna som annonseras på nytt.

13 %
av alla upphandlingar
som annonserades 2019
AVBRÖTS

Tabell 11 **Antalet och andelen avbrutna upphandlingar, 2014–2019**

Antalet upphandlingar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal annonserade	18 435	18 438	18 444	18 544	18 527	18 379
Antal avbrutna	1 737	1 891	2 114	2 466	2 592	2 414
Andel avbrutna	9 %	10 %	11 %	13 %	14 %	13 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Det finns skillnader mellan branscher och segment vad avser andelen avbrutna upphandlingar. Störst andel avbrutna upphandlingar 2019 fanns inom CPV 14 *Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter* (21,5 procent), CPV 37 *Musik-instrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverks-materiel och*

tillbehör (20,7 procent) och CPV 18 *Kläder, skor, väskor och tillbehör* (20,5 procent). Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar annonserades 2019 var CPV 45 *Anläggningsarbete*, där avbröts 13,7 procent av alla upphandlingar. För mer information, se tabell 75, bilaga 2.

Tabell 12 **Andelen avbrutna upphandlingar efter CPV-huvudgrupp, 2019**

CPV	Benämning	Antal upphandlingar	Varav avbrutna	Andel avbrutna
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	121	26	21 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	164	34	21 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	263	54	21 %
70	Tjänster avseende fast egendom	123	24	20 %
48	Programvara och informationssystem	767	149	19 %
42	Industrimaskiner	668	114	17 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	487	82	17 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	931	152	16 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	1 084	176	16 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	230	37	16 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: I tabellen redovisas endast CPV-huvudgrupper med över 10 annonserade upphandlingar 2019.

Lägst andel avbrutna upphandlingar fanns inom CPV 76 *Tjänster för olje- och gasindustrin* (7,4 procent), CPV 73 *FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster*

(8,0 procent) och CPV 65 *El-, vatten- och energiverk* (9,4 procent). För mer information, se tabell 75, bilaga 2.

4.11 I genomsnitt 35 dagar för att lämna anbud och 30 dagar för utvärdering av anbud

Den upphandlande myndighetens val av förfarande styr bland annat i vilka steg upphandlingen ska genomföras, vilka tidsfrister som gäller och om myndigheten får förhandla med leverantörerna eller inte. Vissa förfaranden har exempelvis minimifrister att ta hänsyn till medan andra inte har det. Valet av förfarande påverkar därmed i hög utsträckning hur lång tid det tar att genomföra en upphandling.

År 2019 var den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden för annonserade upphandlingar 35 dagar. Den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden visar tiden från dagen för annonsering till sista dagen för inlämnande av anbudsansökan eller anbud. Direktivstyrda upphandlingar hade en något längre ansöknings- och anbudstid än upphandlingar som inte är direktivstyrda, 39 dagar mot 32 dagar. Längden på den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden varierar med förfarande. Inga betydande förändringar har skett under de senaste sex åren där den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden varit 35–38 dagar.

Långa handläggningstider kan vara kostsamma för upphandlande myndigheter och innebär osäkerhet för de anbudsgivare som medverkar i upphandlingen. År 2019 meddelades beslut om tilldelning av avtal i genomsnitt 30 dagar efter sista dag för anbudsansökan och anbud. Den genomsnittliga handläggningstiden visar tiden från sista dag för anbudsansökan eller anbud till dagen för beslut om tilldelning av avtal. Beräkningen beskriver därmed hur många dagar det i genomsnitt tar för upphandlande myndigheter att handlägga utvärderingen av en upphandling.

Vid direktivstyrda upphandlingar var handläggningstiden betydligt längre än vid inte direktivstyrda upphandlingar, 38 dagar mot 22 dagar. Längden på handläggningstiden varierar med förfarande. Vid upphandling av ramavtal är handläggningstiden något längre än vid upphandling av kontrakt, 34 dagar mot 28 dagar. En upphandling med tilldelningsgrunden bästa förhållandet mellan pris och kvalitet tar i genomsnitt längre tid att handlägga i utvärderingskedet än en upphandling med tilldelningsgrunden pris, 35 dagar mot 22 dagar.

Tabell 13 **Genomsnittlig ansöknings- och anbudstid samt handläggningstid (dagar) efter förfarande, 2019**

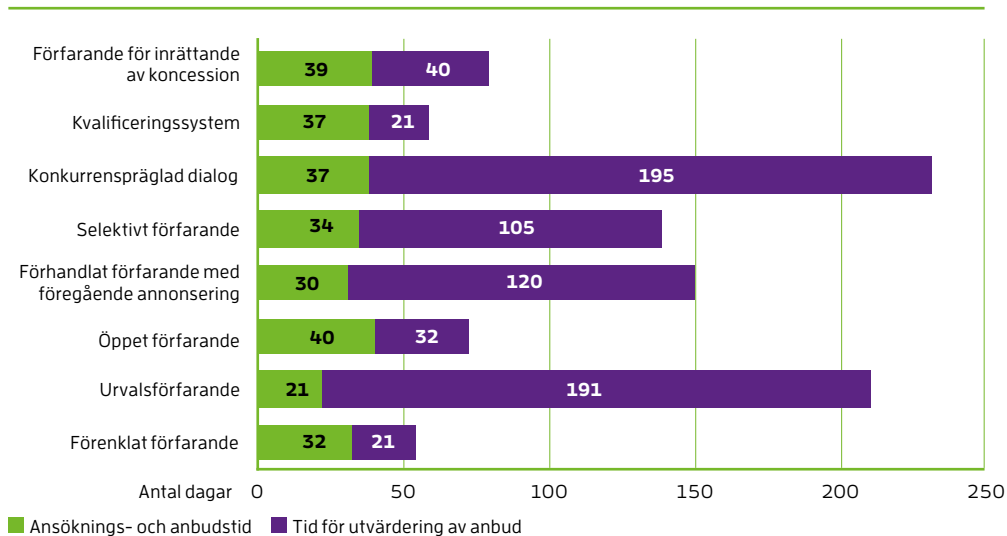
Förfarande	Ansöknings- och anbudstid	Antal upphandlingar med information	Handläggningstid	Antal upphandlingar med information
Inte direktivstyrda upphandlingar	32	9 708	22	7 046
Förenklat förfarande	32	9 489	21	6 921
Urvalsförfarande	21	219	101	125
Direktivstyrda upphandlingar	39	8 495	38	6 389
Öppet förfarande	40	7 665	32	5 948
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	30	646	120	345
Selektivt förfarande	34	147	105	78
Konkurrenspräglad dialog	37	34	195	17
Kvalificeringssystem	37	2	21	1
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	28	1	-	0
Annat	39	96	40	67
Förfarande för inrättande av koncession	39	96	40	67
Totalt	35	18 299	30	13 502

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Påskyndade förfaranden ingår under respektive förfarande. Upphandlingar som avser inrättande av DIS har exkluderats ur beräkningen. För flerstegsförfarande avses sista ansökningsdag istället för sista anbudsdag. För 27 procent av alla upphandlingar 2019 saknas nödvändiga uppgifter för att beräkna handläggningstid.

Den genomsnittliga ansöknings- och anbudstiden samt handläggningstiden redovisas samlat nedan efter respektive förfarande. Av statistiken framgår att

valet av förfarande i hög utsträckning påverkar hur lång tid det tar att genomföra en upphandling.

Diagram 10 **Genomsnittlig ansöknings- och anbudstid samt handläggningstid samlat efter förfarande, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Påskyndande förfaranden ingår under respektive förfarande. Upphandlingar som avser inrättande av DIS har exkluderats ur beräkningen. För flerstegsförfarande avses sista ansökningsdag i stället för sista anbudsdag. För 27 procent av alla upphandlingar 2019 saknas nödvändiga uppgifter för att beräkna handläggningstid.

5

UPPHANDLANDE MYNDIGHETER OCH ENHETER

5.1	Inte bara statliga och kommunala myndigheter omfattas av upphandlingslagarna	68
5.2	Drygt 4 000 organisationer omfattas av upphandlingslagarna	69
5.3	Nära 1 200 myndigheter annonserade minst en upphandling	71
5.4	Kommuner och kommunala bolag annonserar sju av tio upphandlingar	73
5.5	Drygt 3 300 personer är anställda som upphandlare eller inköpare	77

5. Upphandlande myndigheter och enheter

Drygt 4 000 organisationer omfattades av upphandlingslagarna 2019. Knappt 1 200 myndigheter annonserade minst en upphandling 2019. Att antalet myndigheter som annonserade upphandlingar är mindre än antalet som omfattades av reglerna kan bland annat förklaras av att många myndigheter samordnar upphandlingar och att många inköp är så små att de inte behöver annonseras.

Majoriteten av upphandlingarna (68 procent) 2019 annonserades av kommuner och kommunala bolag. Statliga myndigheter och bolag stod för 19 procent medan regionerna med sina bolag stod för 11 procent.

De flesta myndigheter annonserade bara en eller ett fåtal upphandlingar 2019. Den myndighet som annonserade flest upphandlingar 2019 var Trafikverket, följt av Stockholms stad och Göteborgs stad.

Drygt 3 300 personer var anställda inom stat, regioner och kommuner som inköpare eller upphandlare.

5.1 Inte bara statliga och kommunala myndigheter omfattas av upphandlingslagarna

Upphandlingslagarna omfattar statliga myndigheter, regioner, kommuner och offentligt styrda organ samt i vissa särskilda fall även privata företag.

Med *offentligt styrda organ* avses juridiska personer som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av

industriell eller kommersiell karaktär, och som uppfyller minst ett av följande kriterier:

- Organisationen är till största del finansierad av stat, region, kommun eller upphandlande myndighet.
- Organisationens verksamhet står under kontroll av stat, region, kommun eller upphandlande myndighet.

- Mer än halva antalet ledamöter av organisationens styrelse eller motsvarande ledningsorgan är utsedda av stat, region, kommun eller upphandlande myndighet.

Ibland kan det krävas en omfattande utredning för att avgöra om en organisation omfattas av upphandlingslagarna eller inte.

De privata företag som omfattas är privata juridiska personer som med stöd av en ensamrätt eller särskild rättighet bedriver verksamhet inom någon av försörjningssektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster enligt 2 kap. 1–8 §§ LUF. Ensamrätten eller den särskilda rättigheten ska ha beviljats enligt en lag eller en annan författning och innebär att endast ett eller ett fåtal företag har rätt att utöva verksamheten. Dessutom ska ensamrätten eller den särskilda rättigheten väsentligt påverka andra företags möjligheter att bedriva

samma typ av verksamhet. Det handlar framför allt om så kallade naturliga monopol, såsom elnät och fjärrvärmenät, men även i fall när en privat juridisk person som inte har ett naturligt monopol får en ensamrätt eller en särskild rättighet.

5.2 Drygt 4 000 organisationer omfattas av upphandlingslagarna

Det fanns drygt 4 000 offentliga organisationer som omfattades av upphandlingslagarna 2019. Organisationerna utgjordes av statliga myndigheter, regioner, kommuner och offentligt styrda organ såsom aktiebolag eller kommunalförbund. Även privata företag som omfattas av LUF med en omsättning över 10 miljoner kronor ingår i statistiken. Antalet organisationer som omfattas av upphandlingslagarna ökade något mellan 2014 och 2019.

DRYGT

4 000
ORGANISATIONER
**omfattas av
upphandlingslagarna**

Tabell 14 **Antalet offentliga och privata organisationer som omfattas av upphandlingslagarna, 2014–2019**

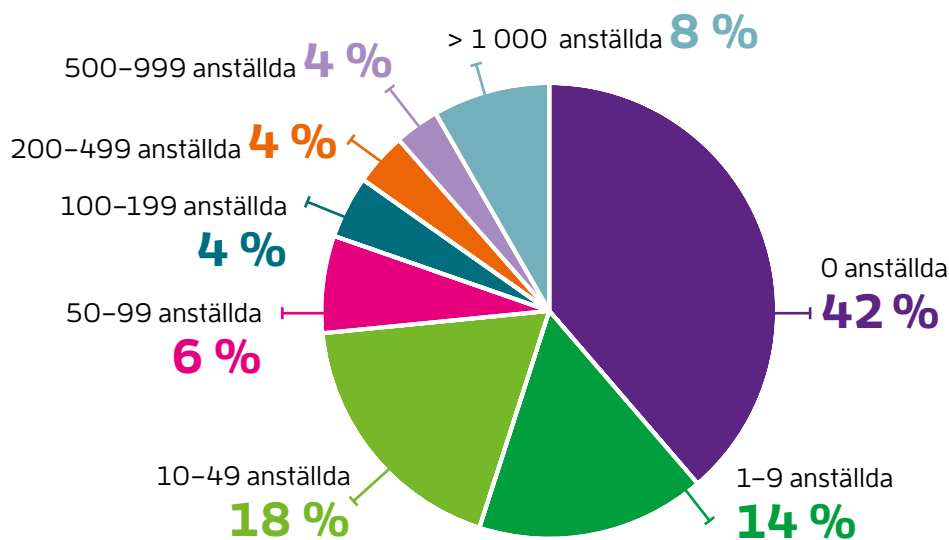
Myndighet	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stat	1 223	1 319	1 238	1 216	1 281	1 257
Statliga myndigheter	365	343	337	351	352	346
Statliga bolag	858	976	901	865	929	911
Kommun	2 227	2 306	2 285	2 313	2 321	2 329
Kommuner	290	290	290	290	290	290
Kommunala bolag	1 937	2 016	1 995	2 023	2 031	2 039
Region	168	167	173	168	170	161
Regioner	20	20	20	20	20	20
Regionägda bolag	148	147	153	148	150	141
Privata företag som omfattas av LUF	286*	286*	286*	286*	286*	286*
Totalt	3 904	4 078	3 982	3 983	4 058	4 033

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Det saknas en officiell sammanställning över samtliga organisationer som omfattas av upphandlingslagarna. De offentliga organisationerna och de företag som omfattas av LUF bedöms emellertid ge en relativt heltäckande bild. *Antalet privata företag som omfattas av LUF har tidigare baserats på urvalet i en undersökning som SCB genomförde. Eftersom ingen sådan undersökning har genomförts efter 2014 baseras uppgifterna för 2014–2019 på den tidigare uppgiften.

Alla organisationer i offentlig regi eller privata företag som omfattas av LUF annonserar inte nödvändigtvis upphandlingar själva, trots att de omfattas av upphandlingslagarna. Fyra av tio offentliga organisationer (42 procent) har inga anställda. Dessa organisationer är därmed sannolikt så små att de kan hantera sina inköp genom direktupphandlingar. Borträknat organisationer utan anställda återstår knappt 2 200 organisationer. Dessutom medverkar många myndigheter i samordnade upphandlingar som innebär att de själva inte ansvarar för annonseringen.

Därutöver ingår inte tilldelning av kontrakt som grundar sig på ramavtal i statistiken som avser annonserade upphandlingar. Exempelvis ska statliga myndigheter använda ramavtalen som Statens Inköpscentral vid Kammarkollegiet upphandlat. Kommuner och regioner kan exempelvis använda SKL Kommentus Inköpscentrals ramavtal. Alla myndigheter annonserar inte upphandlingar varje år. Sammantaget leder detta till att antalet myndigheter som annonserar upphandlingar i praktiken är mindre än antalet som omfattas av upphandlingslagarna.

Diagram 11 **Andelen offentliga organisationer efter antalet anställda, 2019**

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

5.3 Nära 1 200 myndigheter annonserade minst en upphandling

År 2019 annonserade 1 168 upphandlande myndigheter upphandlingar enligt upphandlingslagarna. Det är en ökning med 1 procent jämfört med 2018. Antalet inkluderar inte myndigheter som enbart medverkat i samordnade upphandlingar eller som enbart tilldelat kontrakt som grundar sig på ramavtal som upphandlats av någon annan myndighet. Antalet myndigheter som annonserade minst 1 upphandling under respektive år har varit ungefär 1 200–1 300 under de senaste sex åren.

Majoriteten av de upphandlande myndigheterna genomför relativt få upphandlingar varje år. Hälften av de myndigheter (49 procent) som annonserade minst 1 upphandling under 2019 genomförde 1–5 upphandlingar. Det var 235 myndigheter som endast annonserade 1 upphandling under året. Vidare annonserade 81 myndigheter fler än 50 upphandlingar 2019.

Tabell 15 **Antalet myndigheter efter antalet annonserade upphandlingar, 2014–2019**

Antalet upphandlingar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel 2019
> 50	84	76	87	83	87	81	7 %
26–50	102	110	117	106	113	115	10 %
11–25	207	207	189	209	206	212	18 %
6–10	182	184	184	182	179	197	17 %
2–5	419	397	391	371	354	328	28 %
1	301	336	311	228	218	235	20 %
Totalt	1 295	1 310	1 279	1 179	1 157	1 168	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

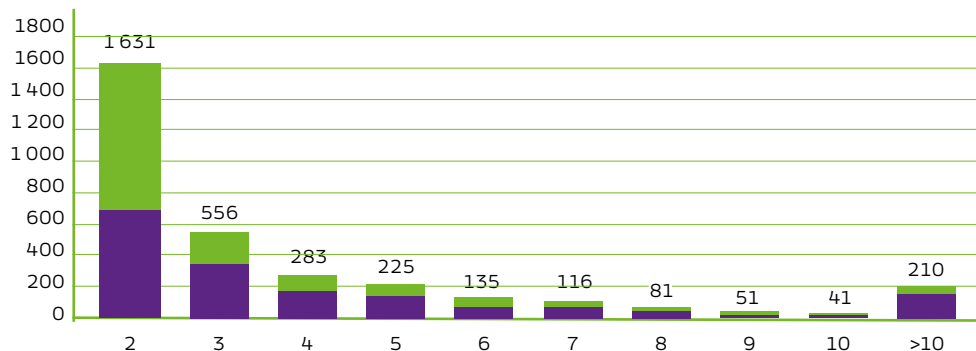
Det är relativt vanligt att upphandlande myndigheter använder sig av tillfälliga samarbeten vid upphandlingar, så kallad samordnad upphandling. År 2019 genomfördes minst 3 329 samordnade upphandlingar i Sverige, vilket innebar att drygt 18 procent av alla annonserade upphandlingar var samordnade. I LOU och LUF finns bestämmelser om vissa former av samordnad upphandling. Detta hindrar inte att det finns andra former av samordnad upphandling. Med samordnad upphandling avses här antingen att flera upphandlande myndigheter genomför en upphandling gemensamt eller att flera upphandlande myndigheter är avropsberättigade. En samordnad upphandling kan därför

1 168
myndigheter
annonserade **minst en**
upphandling 2019

omfatta flera myndigheter. I genomsnitt omfattade en samordnad upphandling 4,3 myndigheter 2019. Det var dock vanligast att en samordnad upphandling omfattade endast 2 myndigheter. Drygt hälften av de samordnade upphandlingarna avser ramavtal (54 procent) medan knappt hälften av upphandlingarna avser kontrakt (46 procent).

Diagram 12 **Antalet annonserade upphandlingar som var samordnade, 2019**

Antal samordnade upphandlingar

Antal myndigheter per samordnad upphandling ■ Ramavtal ■ Kontrakt

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: I redovisningen av antalet myndigheter som ingår i samordningen ingår även den myndighet som annonserat upphandlingen.

3 329 samordnade upphandlingar 2019

5.4 Kommuner och kommunala bolag annonserar sju av tio upphandlingar

Av alla upphandlingar som annonserades under 2019 annonserades 47 procent av kommuner. Med kommuner avses även kommunala förbund och kommunala organ, till exempel stadsdelsförvaltningar. Näst flest upphandlingar annonserades av kommunala bolag, som stod för 21 procent av upphandlingarna som annonserades. Kommunala bolag

inkluderar i denna redovisning även upphandlingar som annonserades av privata företag som omfattas av LUF. Statliga myndigheter och bolag stod för 17 procent av alla upphandlingar. Regioner med sina bolag stod för 11 procent av alla upphandlingar som annonserades. Kategorin övriga utgörs av organisationer som varken tillhör stat, region eller kommun, exempelvis stiftelser och ekonomiska föreningar.

Tabell 16 **Antalet annonserade upphandlingar efter myndighetstyp, 2014–2019**

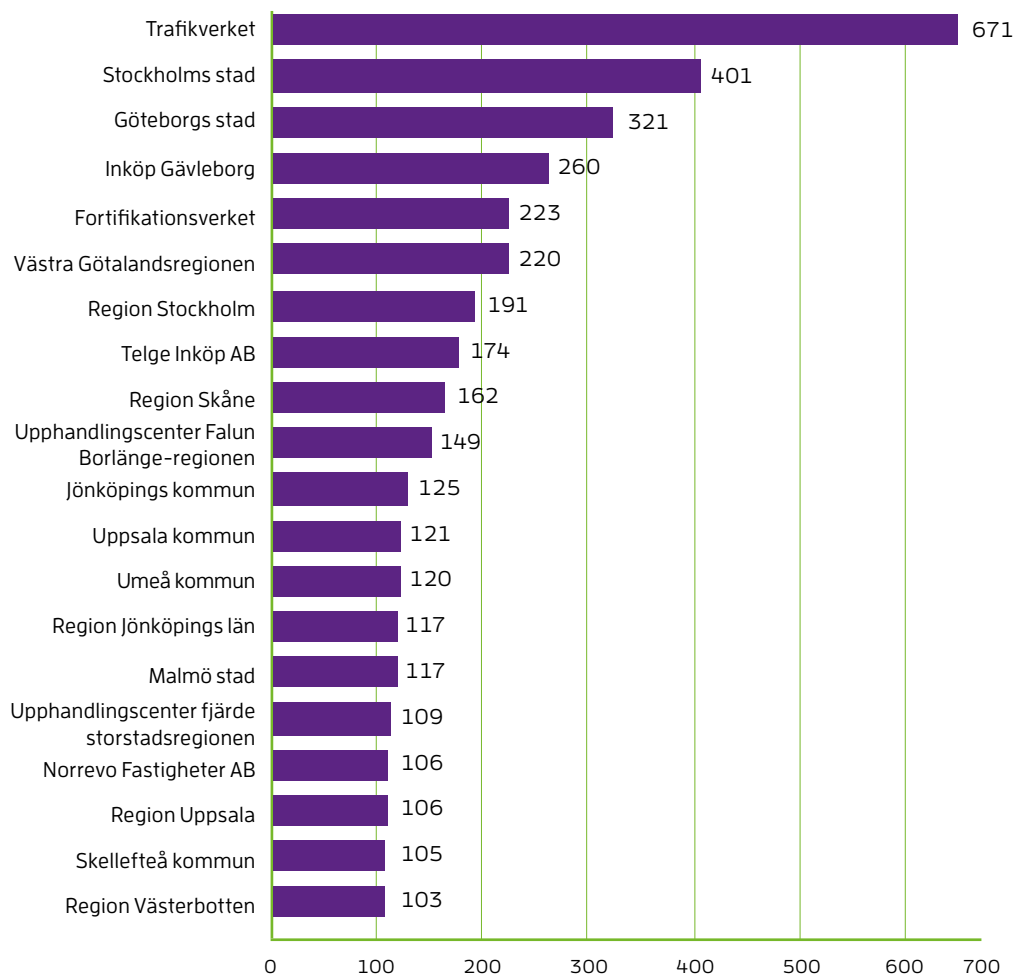
Myndighet	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel 2019
Stat	3 800	3 583	3 321	3 383	3 489	3 543	19 %
Statliga myndigheter	3 499	3 280	2 988	2 994	3 090	3 121	17 %
Statliga bolag	301	303	333	389	399	422	2 %
Kommun	12 473	12 582	12 772	12 766	12 698	12 438	68 %
Kommuner	8 452	8 653	8 675	8 785	8 782	8 550	47 %
Kommunala bolag	4 021	3 929	4 097	3 981	3 916	3 888	21 %
Region	1 853	1 855	1 913	1 946	1 957	2 010	11 %
Regioner	1 595	1 641	1 683	1 728	1 786	1 785	10 %
Regionägda bolag	258	214	230	218	171	225	1 %
Övriga organisationer	309	418	438	449	383	388	2 %
Övriga organisationer	309	418	438	449	383	388	2 %
Totalt	18 435	18 438	18 444	18 544	18 527	18 379	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Kategorin övriga innehåller organisationer som varken tillhör stat, region eller kommun, exempelvis stiftelser och ekonomiska föreningar.

År 2019 annonserade 9 myndigheter fler än 150 upphandlingar. Den myndighet som annonserade flest upphandlingar under året var Trafikverket, som annonserade 671 upphandlingar, följt av Stockholms stad och Göteborgs stad, som annonserade 401 respektive 321 upphandlingar.

Kommuner
annonserade
68 %
av alla upphandlingar 2019

Diagram 13 **Myndigheter som annonserade flest upphandlingar, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Trafikverket, Fortifikationsverket och Statens Fastighetsverk annonserade flest upphandlingar bland statliga myndigheter och bolag. Bland kommuner och kommunala bolag annonserade Stockholms stad, Göteborgs stad och

Kommunalförbundet Inköp Gävleborg flest upphandlingar. Västra Götalandsregionen, Region Stockholm och Region Skåne annonserade flest upphandlingar bland regioner och deras bolag.

Tabell 17 **Myndigheter som annonserade flest upphandlingar, 2019**

Stat	Antal	Kommun	Antal	Region	Antal
Trafikverket	671	Stockholms stad	388	Västra Götalandsregionen	220
Fortifikationsverket	223	Göteborgs stad	321	Region Stockholm	191
Statens Fastighetsverk	79	Inköp Gävleborg	258	Region Skåne	162
Polismyndigheten	78	Upphandlingscenter Falun Borlänge-regionen	149	Region Jönköpings län	117
Lunds universitet	77	Jönköpings kommun	125	Region Uppsala	106
Kriminalvården	77	Uppsala kommun	121	Region Västerbotten	103
Uppsala universitet	65	Umeå kommun	120	Region Östergötland	94
Domstolsverket	59	Malmö stad	117	Region Halland	82
Arbetsförmedlingen	59	Upphandlingscenter fjärde storstadsregionen	109	Region Dalarna	75
Swedavia	57	Skellefteå kommun	105	Region Kronoberg	71
Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap (MSB)	56	Halmstads kommun	97	Region Sörmland	68
Stockholms universitet	55	Helsingborgs stad	96	Region Örebro län	61
Umeå universitet	54	Västerås stad	96	Region Norrbotten	59
Försvarsmakten	53	Karlstads kommun	96	Region Västernorrland	59
Sjöfartsverket	52	Örebro kommun	94	Region Värmland	59
Karolinska institutet	46	Örnsköldsviks kommun	92	Region Gävleborg	54
Kungliga Tekniska högskolan	45	Inköpssamverkan	91	Region Kalmar län	53
Migrationsverket	36	Sundsvalls kommun	87	Region Blekinge	48
European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC)	34	Kristianstads kommun	86	Region Västmanland	48
Försvarets materielverk FMV	34	Borås stad	81	Region Jämtland Härjedalen	42

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna för statliga myndigheter, regioner och kommuner omfattar även offentligt ägda bolag inom respektive kategori.

5.5 Drygt 3 300 personer är anställda som upphandlare eller inköpare

År 2018 hade 3 334 offentligt anställda yrkestiteln inköpare eller upphandlare. Antalet ger inte en fullständig bild av antalet offentligt anställda som arbetar med inköp och upphandling. Många som arbetar med inköp och upphandling har en yrkestitel som inte är inköpare eller upphandlare. Det kan exempelvis vara jurister eller verksamhetsspecialister. Dessutom använder upphandlande myndigheter ofta konsulter för att

genomföra upphandling. Detta betyder att antalet som i praktiken arbetar med inköp och upphandling i Sverige är betydligt större än de uppgifter som redovisas här.

Fyra av tio personer (42 procent) som var offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare 2018 var anställda i statliga myndigheter eller statligt ägda företag. Inom kommuner och kommunalt ägda företag hade 42 procent sin anställning. Resterande 16 procent hade sin anställning inom regioner eller regionägda företag.

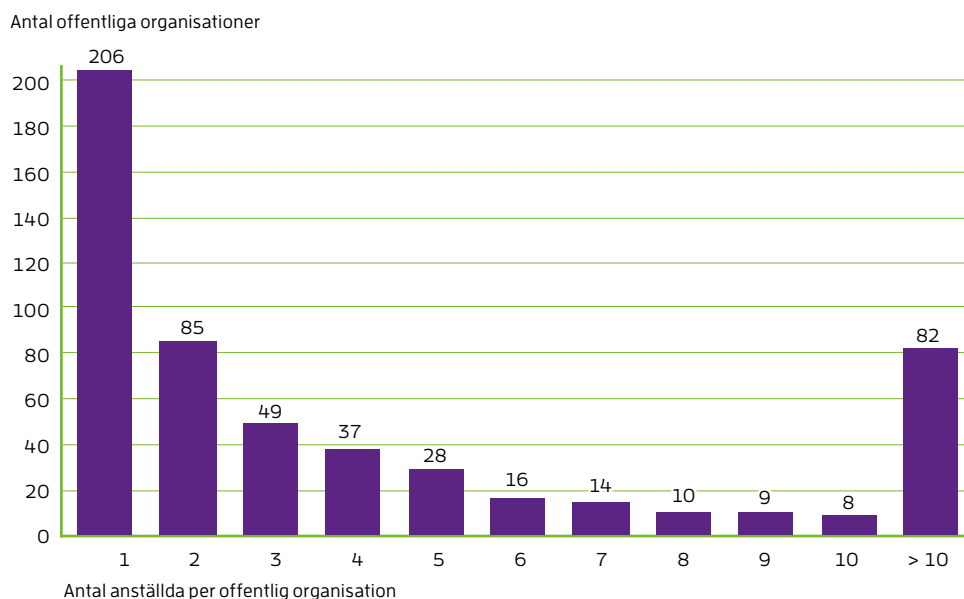
Tabell 18 **Antal offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare, 2015–2018**

Myndighet	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
Stat	1 289	1 286	1 318	1 394	42 %
Statliga myndigheter	863	909	927	1025	31 %
Statligt ägda företag	426	377	391	369	11 %
Kommun	1 082	1 126	1 255	1 397	42 %
Kommuner	836	888	995	1039	31 %
Kommunalt ägda företag	246	238	260	358	11 %
Region	677	675	688	542	16 %
Regioner	649	647	654	503	15 %
Regionägda företag	28	28	34	39	1 %
Övriga offentliga organisationer	5	2	1	1	0 %
Totalt	3 053	3 089	3 262	3 334	100 %

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgifter avser anställda 16–64 år med yrkestitel 3323 Inköpare och upphandlare.

Inom stat, regioner och kommuner hade 206 av organisationerna endast en person anställd med yrkestiteln inköpare eller upphandlare 2018. I 85 av organisationerna fanns två anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare och

i 171 organisationer fanns 3–10 anställda i denna yrkeskategori. I 82 av de offentliga organisationerna var det fler än 10 personer som var anställda som inköpare eller upphandlare.

Diagram 14 **Fördelning av antal anställda per offentlig organisation, 2018**

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgifter avser anställda 16–64 år med yrkestitel 3323 Inköpare och upphandlare. Uppgifterna avser de offentliga organisationer som har angett att de har anställda i yrkeskategorin 3323 Inköpare och upphandlare.

Den genomsnittliga personen som var anställd som inköpare eller upphandlare 2018 är kvinna (58 procent) i åldern 45–54 år (30 procent) och har en eftergymnasial utbildning (74 procent).

Den vanligaste inriktningen på utbildning var samhällsvetenskap, juridik, handel eller administration (55 procent) följt av teknik och tillverkning (17 procent).

Diagram 15 **Andel offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare efter ålder, 2018**

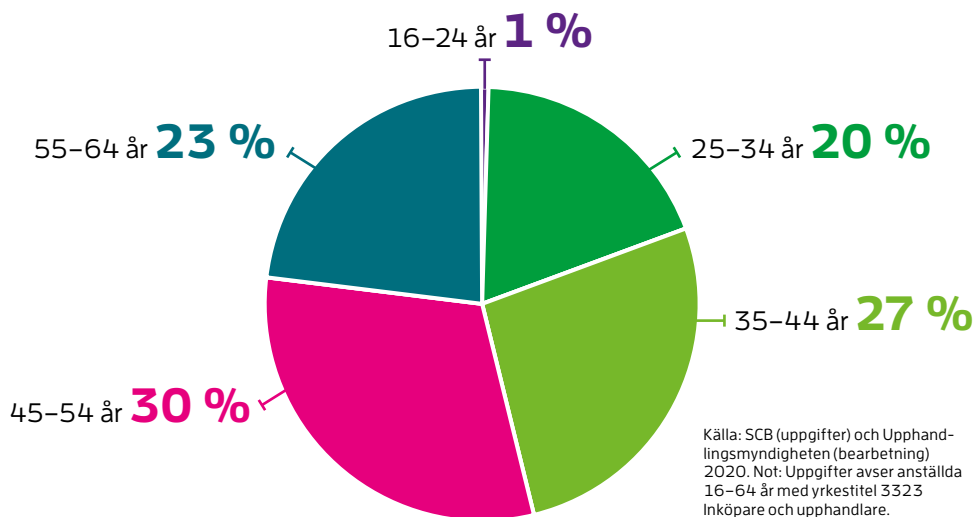
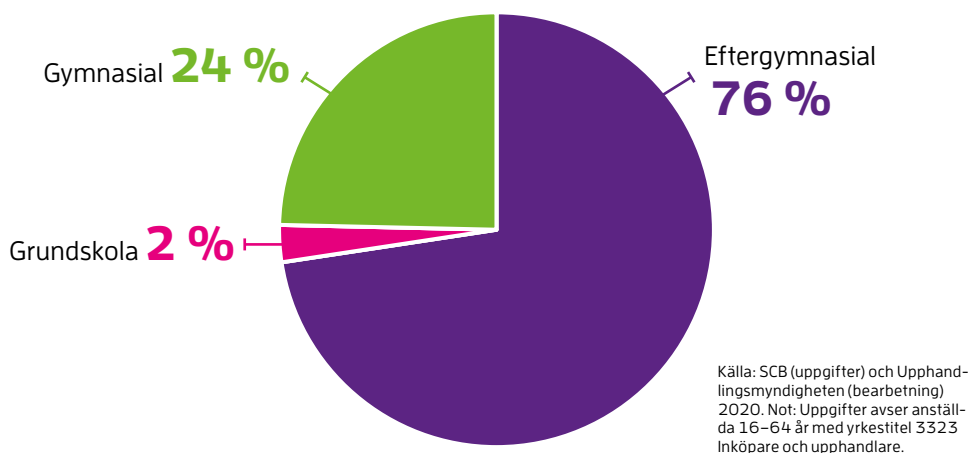

Diagram 16 **Andel offentligt anställda med yrkestiteln inköpare eller upphandlare efter utbildningsnivå, 2018**

6

LEVERANTÖRER OCH ANBUD VID UPPHANDLING

6.1	I genomsnitt lämnar 4,5 anbudsgivare anbud	82
6.2	Fler anbudsgivare vid direktivstyrda upphandlingar	88
6.3	Färre anbudsgivare vid upphandling med pris som tilldelningsgrund	90
6.4	Flest anbudsgivare vid upphandling av fritids-, kultur- och sporttjänster	91
6.5	Flest anbudsgivare per upphandling i Stockholms län	92
6.6	Fyra av tio anbud kontrakteras	93
6.7	De flesta anbudsgivare är aktiebolag	96
6.8	Bygg- och teknikföretag lämnar flest anbud	98

6. Leverantörer och anbud vid upphandling

I genomsnitt inkom anbud från 4,5 anbudsgivare i de upphandlingar som annonserades 2019. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling minskade i flera år fram till 2017 men ökade sedan både 2018 och 2019.

I upphandlingar som avser ramavtal inkom i genomsnitt anbud från 5,8 anbudsgivare, medan det i upphandlingar av kontrakt i genomsnitt inkom anbud från 3,7 anbudsgivare.

Den CPV-huvudgrupp där upphandlingar i genomsnitt mottog anbud från flest anbudsgivare 2019 var CPV 55 *Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster*. Sådana upphandlingar fick i genomsnitt anbud från 10,4 anbudsgivare.

I genomsnitt kontrakterades 43 procent av anbudena 2019. Detta innebär att 57 procent av anbudena inte kontrakterades.

År 2019 var 89 procent av alla anbudsgivare aktiebolag. Aktiebolagen lämnade i genomsnitt 4,1 anbud var.

6.1 I genomsnitt lämnar 4,5 anbudsgivare anbud

Att beskriva hur konkurrensen fungerar inom offentlig upphandling är inte enkelt. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare kan användas som en grov indikator på konkurrensen i en upphandling. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare kan illustrera skillnader över tid eller mellan olika branscher och marknadssegment, och kan därmed vara en grov indikator för om det finns fler eller färre aktörer på marknaden och vilket intresse de har av att lämna anbud i offentliga

upphandlingar. Få anbudsgivare kan tyda på svagare konkurrens. Många aktörer på marknaden behöver dock inte alltid innebära bättre konkurrens. Ibland kan det vara tillräckligt med ett fåtal aktörer för att skapa ett konkurrenstryck, och ibland saknas konkurrenstryck trots ett flertal aktörer på marknaden. Exempel på andra faktorer som kan påverka konkurrensen i en upphandling är hur marknaden ser ut och fungerar, hur attraktivt avtalet är och om det existerar en privat marknad vid sidan av den offentliga.

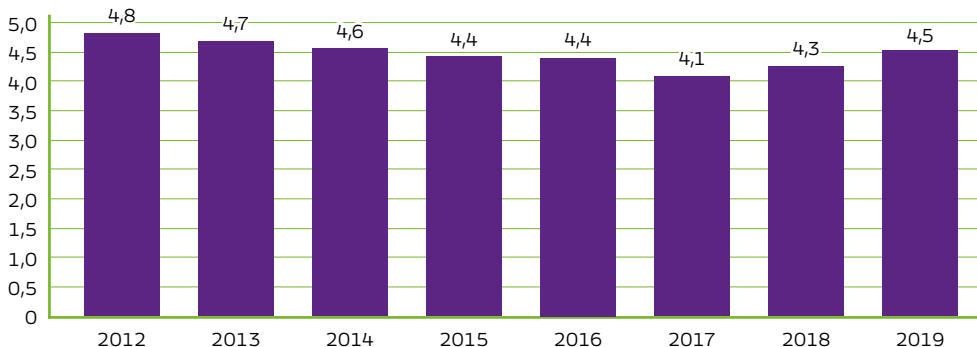
I genomsnitt lämnade 4,5 anbudsgivare per upphandling anbud 2019. Detta är en ökning jämfört med 2018, då i genomsnitt 4,3 anbudsgivare lämnade anbud per upphandling. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling minskade i flera år fram till 2017 för att sedan öka under 2018 och 2019.

Förändringen mellan 2018 och 2019 sammanfaller med utvecklingen inom de två CPV-huvudgrupper där flest upphandlingar annonseras, CPV 45 *Anläggningsarbete* och CPV 71 *Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster*. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling ökade där från 3,8 till 4,1 (CPV 45) respektive 5,6 till 6,2 (CPV 71). Dock ökade det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling under den tidsperioden även inom fler CPV-huvudgrupper. För mer information, se tabell 76, bilaga 2.

För 2019 fanns komplett information om antalet anbudsgivare för cirka 14 400 av nära 18 400 upphandlingar. Detta innebär ett bortfall av uppgifter för drygt 4 000 upphandlingar, vilket motsvarar 22 procent. Det saknas information om ifall, och i så fall i vilka avseenden, bortfallet avviker från tillgängliga uppgifter. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. Analyser av konkurrens i upphandling bör dock optimalt ta hänsyn till sådana koncernrelationer. Flera anbud i en enskild upphandling kan lämnas av olika företag som tillhör samma koncern. Att mäta konkurrensen utifrån antalet anbud i en upphandling, utan att ta hänsyn till koncernrelationer mellan företag, riskerar att överskatta konkurrensen.

Diagram 17 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling, 2012–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 30 procent av upphandlingarna 2012. Motsvarande andel är 28 procent för 2013–2015, 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Högst genomsnittligt antal anbudsgivare återfinns i upphandlingar som görs av statligt ägda bolag, där i genomsnitt 5,5 anbudsgivare lämnade anbud 2019. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling var något lägre i upphandlingar som annonserades av kommuner och kommunala bolag. I upphandlingar av kommuner lämnade i genomsnitt 4,4 anbudsgivare anbud 2019. Motsvarande genomsnitt för statliga myndigheter var

4,5. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare har varit i stort sett oförändrat i upphandlingar som är annonserade av regioner sedan 2014, men det minskade betydligt för kommuner och statliga myndigheter fram till 2017 för att sedan öka under 2018 och 2019. Förändringen mellan 2017 och 2019 indikerar ett ökat intresse från anbudsgivare för att lämna anbud i kommunala och statliga upphandlingar.

Tabell 19 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter myndighetstyp, 2014–2019**

Myndighet	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stat	4,6	4,6	4,5	4,0	4,1	4,6
Statliga myndigheter	4,6	4,6	4,4	3,8	4,0	4,5
Statliga bolag	4,3	4,0	5,8	6,3	5,4	5,5
Kommun	4,4	4,3	4,2	3,9	4,1	4,4
Kommuner	4,4	4,3	4,2	3,9	4,2	4,4
Kommunala bolag	4,4	4,2	4,1	3,9	4,0	4,4
Region	5,5	5,3	5,7	5,4	5,4	5,3
Regioner	5,7	5,3	5,9	5,3	5,4	5,4
Regionägda företag	4,2	4,9	4,5	6,7	4,6	4,4
Övriga organisationer	4,9	3,5	4,1	4,2	3,7	4,3
Övriga organisationer	4,9	3,5	4,1	4,2	3,7	4,3
Totalt	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3	4,5

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare är högre vid upphandlingar som avser ramavtal än vid upphandlingar som avser kontrakt. Vid upphandlingar av ramavtal

lämnade i genomsnitt 5,8 anbudsgivare anbud 2019, vilket kan jämföras med i genomsnitt 3,7 anbudsgivare vid upphandlingar som avsåg kontrakt.

Tabell 20 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter typ av avtal, 2014–2019**

Typ av avtal	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ramavtal	5,9	5,7	5,6	5,2	5,5	5,8
Kontrakt	3,9	3,7	3,5	3,4	3,5	3,7
Alla typer av avtal	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3	4,5

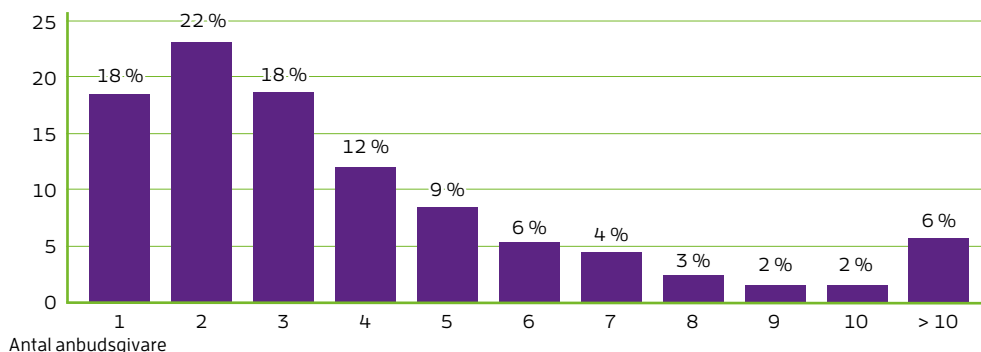
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas

Genom att studera fördelningen av antalet anbudsgivare per upphandling ges en kompletterande bild till medelvärdet. Andelen upphandlingar med endast 1 anbudsgivare kan vara en indikator på bristande intresse för upphandlingar och bristande konkurrens. I knappt 18 procent av alla upphandlingar 2019 inkom anbud från endast 1 anbudsgivare. Detta innebär att anbud

från fler än 1 anbudsgivare inkom i drygt 80 procent av upphandlingarna. I nära 60 procent av upphandlingarna inkom anbud från 3 anbudsgivare eller färre. Det vanligast förekommande antalet anbudsgivare (typvärde) i de upphandlingar som annonserades under 2019 var 2. Medianvärdet för antalet anbudsgivare per upphandling var 3.

Diagram 18 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling, 2019**

Andel av upphandlingar

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent av alla upphandlingar 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Andelen upphandlingar med endast 1 anbudsgivare ökade årligen mellan 2014 och 2017 och uppgick 2017 till nära 19 procent. År 2018 minskade andelen något till drygt 18 procent och 2019 uppgick den till knappt 18 procent. Andelen upphandlingar där anbud inkommer från 4 anbudsgivare eller

fler har minskat, från 49 procent 2014 till 43 procent 2019. Förändringarna indikerar sammantaget ett minskat intresse för att lämna anbud i upphandlingar medan utvecklingen under de senaste två åren indikerar att intresset för att lämna anbud återigen ökar.

Tabell 21 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling, 2014–2019**

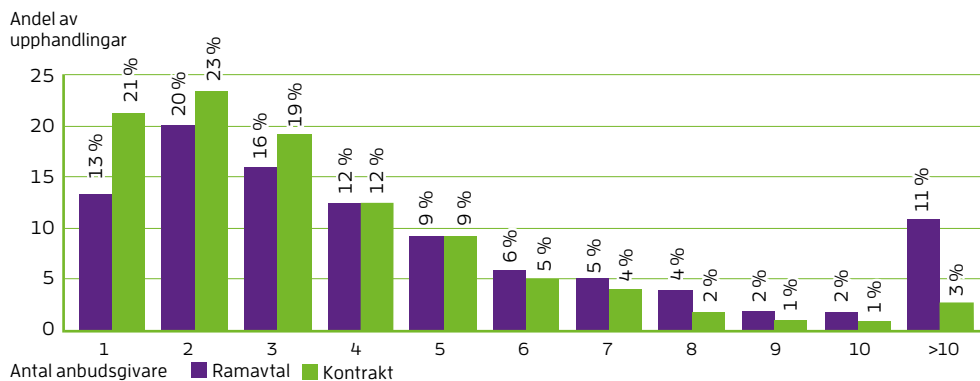
Antalet anbudsgivare	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	13 %	15 %	16 %	19 %	18 %	18 %
2	19 %	21 %	22 %	23 %	23 %	22 %
3	19 %	19 %	19 %	18 %	18 %	18 %
4	14 %	14 %	13 %	13 %	12 %	12 %
5	10 %	9 %	9 %	9 %	8 %	9 %
6	7 %	6 %	6 %	6 %	5 %	6 %
7	5 %	4 %	4 %	3 %	3 %	4 %
8	3 %	2 %	2 %	2 %	2 %	3 %
9	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
10	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	2 %
> 10	6 %	6 %	5 %	5 %	6 %	6 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Det är mindre vanligt med endast 1 anbudsgivare i upphandlingar som avser ramavtal än i upphandlingar som avser kontrakt. I upphandlingar som avser ramavtal inkom anbud från endast 1 anbudsgivare i 13 procent av alla upphandlingar 2019, att jämföra med 21

procent för upphandlingar som avser kontrakt. I upphandlingar som avser ramavtal inkom anbud från över 10 anbudsgivare i 11 procent av upphandlingarna. Motsvarande andel för upphandlingar som avser kontrakt var 3 procent.

Diagram 19 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling efter typ av avtal, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent för 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

6.2 Fler anbudsgivare vid direktivstyrda upphandlingar

Vid direktivstyrda upphandlingar inkommer i genomsnitt anbud från fler anbudsgivare än vid upphandlingar som inte är direktivstyrda (5,0 respektive 4,1 år 2019). Vid upphandlingar genom förenklat förfarande, som är det

vanligaste förfarandet vid upphandling under tröskelvärdena, inkom i genomsnitt anbud från 4,0 anbudsgivare 2019. Vid öppet förfarande, som används vid merparten av alla upphandlingar över tröskelvärdena, inkom anbud från i genomsnitt 5,0 anbudsgivare.

Tabell 22 Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter förfarande, 2014–2019

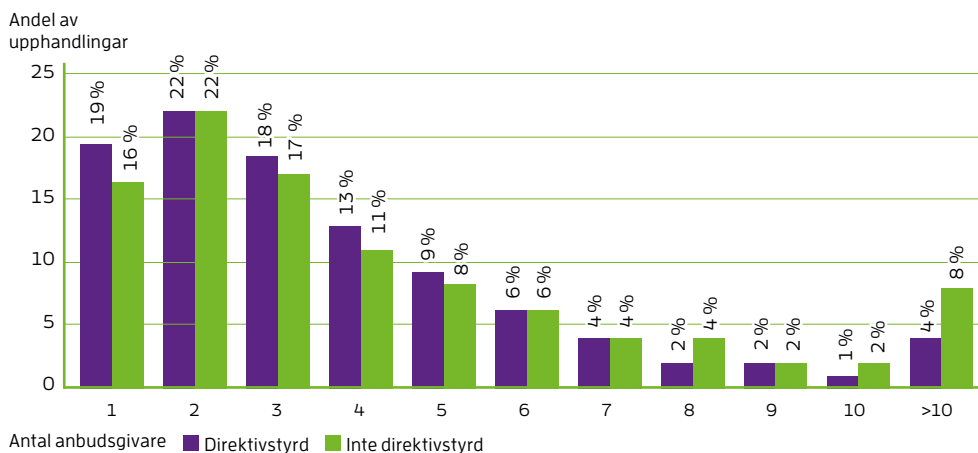
Förfarande	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inte direktivstyrda upphandlingar	4,2	4,2	4,0	3,8	3,8	4,1
Förenklat förfarande	4,2	4,2	4,0	3,8	3,8	4,0
Urvalsförfarande	4,2	5,0	5,4	3,6	3,8	6,2
Direktivstyrda upphandlingar	5,2	4,8	4,9	4,5	4,8	5,0
Öppet förfarande	5,1	4,8	5,0	4,4	4,8	5,0
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	3,9	4,1	3,7	4,0	4,5	4,1
Selektivt förfarande	10,2	6,0	5,3	12,7	5,6	6,8
Konkurrenspräglad dialog	3,4	2,0	3,3	3,8	2,4	2,3
Kvalificeringssystem	-	-	-	-	-	-
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	-	-	-	-	-	-
Annat	2,7	2,4	2,7	2,3	2,8	3,2
Förfarande för upphandling av koncessioner	2,7	2,4	2,7	2,3	2,8	3,2
Totalt	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3	4,5

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

I direktivstyrda upphandlingar inkom anbud från endast 1 anbudsgivare i 19 procent av alla upphandlingar 2019, att jämföra med 16 procent i upphandlingar som inte var direktivstyrda. Det

är alltså vanligare med endast 1 anbudsgivare i upphandlingar som är direktivstyrda än i upphandlingar som inte är direktivstyrda.

Diagram 20 **Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling efter direktivstyrd och inte direktivstyrd upphandling, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas 22 procent för 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

6.3 Färre anbudsgivare vid upphandling med pris som tilldelningsgrund

Upphandlingar med *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* som tilldelningsgrund har i genomsnitt fått något fler anbud än upphandlingar enligt tilldelningsgrunderna *pris eller kostnad*. Vid användning av tilldelningsgrunden *pris* inkom anbud från i genomsnitt 4,2

anbudsgivare, att jämföra med 4,8 för *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet*. För båda tilldelningsgrunderna som tillämpades under 2014–2016 (*lägsta pris och ekonomiskt mest fördelaktiga anbud*) minskade det genomsnittliga antalet anbudsgivare något mellan 2014 och 2016. För tilldelningsgrunden *kostnad* saknas en tidigare motsvarighet.

Tabell 23 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter tilldelningsgrund, 2014–2019**

Tilldelningsgrund	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ekonomiskt mest fördelaktiga anbud/ Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	4,6	4,6	4,5	4,3	4,4	4,8
Lägsta pris / Pris	4,4	4,1	4,1	3,8	3,9	4,2
Kostnad	-	-	-	4,0	2,7	5,3
Uppgift saknas	6,0	5,7	6,2	5,7	5,5	5,3
Totalt	4,6	4,4	4,4	4,1	4,3	4,5

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Uppgift om tilldelningsgrund saknas för 9 procent av alla upphandlingar 2014, 8 procent för 2015, 8 procent för 2016, 4 procent för 2017, 11 procent för 2018 och 13 procent för 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

6.4 Flest anbudsgivare vid upphandling av fritids-, kultur- och sporttjänster

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling varierar mellan olika branscher och marknadssegment. Flest anbudsgivare 2019 hade upphandlingar inom CPV 55 *Hotell-, restaurang- och*

detaljhandelstjänster med i genomsnitt 10,4 anbudsgivare per upphandling. Lägst antal anbudsgivare per upphandling 2019 hade upphandlingar inom CPV 41 *Uppsamlat och renat vatten*. Upphandlingar inom denna CPV-huvudgrupp mottog i genomsnitt anbud från 2,0 anbudsgivare per upphandling.

Tabell 24 **CPV-huvudgrupper med högst genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling, 2019**

CPV	Benämning	2019
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	10,4
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	9,3
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	9,1
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	7,2
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	6,2
22	Trycksaker och tillhörande produkter	5,5
80	Undervisning och utbildning	5,1
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	4,9
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	4,8
45	Anläggningsarbete	4,1

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent för 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttas.

Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar annonserades 2019 var CPV 45 *Anläggningsarbete*. Inom denna bransch fick upphandlingar i genomsnitt anbud från 4,1 anbudsgivare. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling inom CPV 45 *Anläggningsarbete* minskade årligen mellan

2013 och 2017 för att öka något under 2018 och 2019. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling minskade under tidsperioden 2014–2018 inom de flesta CPV-huvudgrupper. För mer information, se tabell 76, bilaga 2.

6.5 Flest anbudsgivare per upphandling i Stockholms län

Det finns geografiska skillnader vad gäller hur många anbudsgivare som i genomsnitt lämnar anbud i upphandlingar. Bland enskilda län mottog upphandlingar med Stockholms län som leveransort i genomsnitt anbud från flest anbudsgivare. I upphandlingar med Stockholms län som leveransort lämnade i genomsnitt 5,2 anbudsgivare

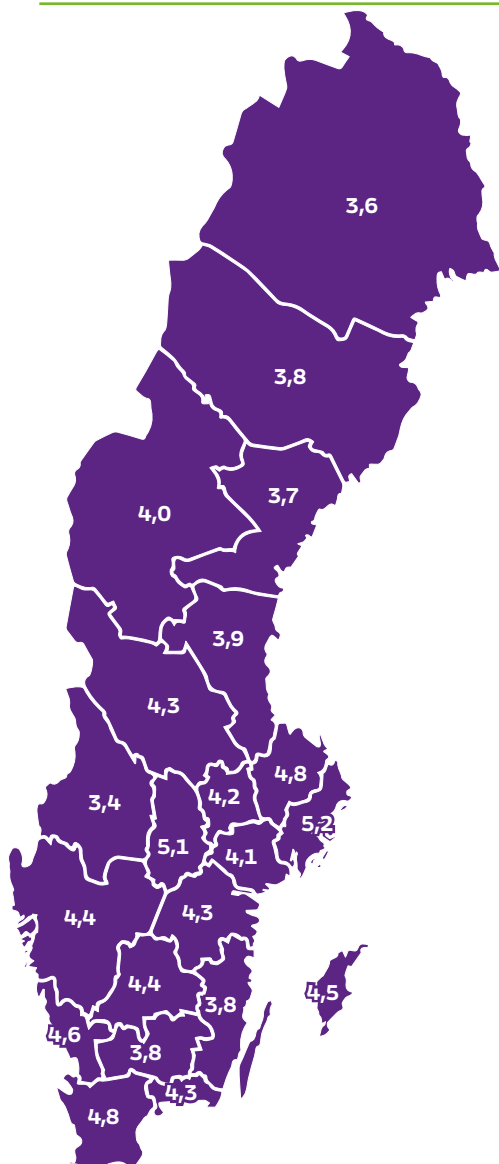
anbud per upphandling 2019. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling var 7,3 då Sverige ansetts som leveransort. Sverige anges som leveransort när hela Sverige är leveransort eller när leveransorten saknar betydelse. Antalet anbudsgivare var lägst vid upphandlingar med Värmlands län som leveransort. Det genomsnittliga antalet anbudsgivare vid dessa upphandlingar var 3,4.

Tabell 25 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter leveransort, 2014–2019**

Leveransort	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stockholms län	5,2	5,1	5,1	4,5	4,7	5,2
Örebro län	4,6	4,3	4,1	6,3	4,6	5,1
Skåne län	4,8	4,6	4,7	4,1	4,6	4,8
Uppsala län	4,9	4,4	4,3	5,1	4,5	4,8
Hallands län	4,8	5,2	4,5	4,0	4,6	4,6
Gotlands län	4,4	4,2	3,4	4,4	4,1	4,5
Västra Götalands län	4,7	4,4	4,7	4,6	4,6	4,4
Jönköpings län	4,1	4,1	4,0	3,9	4,0	4,4
Blekinge län	4,3	3,8	3,7	4,4	4,0	4,3
Dalarnas län	4,0	4,1	3,7	3,9	4,1	4,3
Östergötlands län	4,6	4,6	4,3	4,1	4,2	4,3
Västmanlands län	4,7	4,2	3,8	4,4	4,5	4,2
Södermanlands län	5,5	4,1	5,8	4,2	4,6	4,1
Jämtlands län	3,8	3,9	4,3	4,2	4,3	4,0
Gävleborgs län	4,5	4,0	3,8	4,7	4,5	3,9
Kalmar län	4,4	4,2	4,2	3,8	3,8	3,8
Västerbottens län	3,9	3,6	4,2	4,0	3,6	3,8
Kronobergs län	4,5	5,3	3,9	3,9	4,2	3,8
Västernorrlands län	4,3	3,9	4,6	3,9	4,5	3,7
Norrbottnens län	3,5	3,6	4,0	4,1	3,6	3,6
Värmlands län	4,1	4,1	3,7	4,6	3,6	3,4
Sverige	5,6	6,2	5,8	5,2	5,5	7,3
Utanför Sverige	4,5	4,4	3,0	3,1	5,1	3,5

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

Figur 3 **Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter leveransort, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent av upphandlingarna 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

6.6 Fyra av tio anbud kontrakteras

Antalet anbudsgivare kan användas som en grov indikator på konkurrensen i en upphandling. Ett stort antal anbudsgivare behöver dock inte nödvändigtvis betyda att konkurrensen har varit hård. Flera anbudsgivare, ibland samtliga, kan tilldelas avtal i en upphandling. Detta är särskilt vanligt vid upphandling som avser ramavtal. Det förekommer också att upphandlingar är uppdelade i flera olika avtalsområden, där separata avtal tecknas för varje avtalsområde.

Stora andelar kontrakterade anbudsgivare i en bransch eller i en enskild upphandling kan tyda på svag konkurrens. Ett stort antal anbudsgivare behöver då inte nödvändigtvis tvinga fram samma konkurrenstryck som om färre anbudsgivare hade kontrakterats. En analys av konkurrensen bör därför ta hänsyn till hur stor andel av anbudena som lett till tilldelning av avtal. Notera att även detta kan vara missvisande. Konkurrensen i en upphandling kan även påverkas av hur stor chansen är att

43 %

av alla anbud 2019

KONTRAKTERADES

faktiskt få leverera. I exempelvis ett ramavtal med rangordning med många leverantörer är det vanligt att endast de första leverantörerna får leverera.

I genomsnitt kontrakterades 43 procent av anbudena 2019. Detta innebär att

57 procent av anbudena inte kontrakterades. Att ett anbud inte leder till avtal kan till exempel bero på att anbudet inte var det bästa som lämnades eller att anbudet inte har kvalificerats för utvärdering.

Tabell 26 **Antalet anbud och andelen kontrakterade anbud, 2014–2019**

Anbud	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inte kontrakterade anbud	33 784	32 650	31 814	30 786	35 478	38 408
Kontrakterade anbud	23 923	25 118	26 652	26 422	29 163	29 147
Totalt	57 707	57 768	58 466	57 208	64 641	67 555
Andel kontrakterade anbud	41 %	43 %	46 %	46 %	45 %	43 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 23 procent av upphandlingarna 2014. Motsvarande andel är 24 procent för 2015, 22 procent för 2016–2017 och 20 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

Antalet kontrakterade anbudsgivare varierar kraftigt mellan olika upphandlingar. I 23 upphandlingar som annonserades 2019 tilldelades över 50 anbudsgivare avtal. Som mest tilldelades 192 anbudsgivare avtal i en och samma upphandling. Flera av dessa upphandlingar avsåg ramavtal och var uppdelade på flera olika tjänster eller flera geografiska områden.

Vid upphandling som avser ramavtal tilldelas fler anbudsgivare avtal än vid upphandling av kontrakt. I genomsnitt tilldelades 3,1 anbudsgivare avtal vid upphandling som avser ramavtal. Vid upphandling av kontrakt tilldelades i genomsnitt 1,4 anbudsgivare avtal. Detta kan till exempel bero på att myndigheter vid upphandling som avser ramavtal vill kunna tilldela avtal till

flera olika leverantörer för förbättrad kapacitet för leverans under avtalstiden. I gamla LOU angavs dessutom att, vid upphandling av ramavtal med flera leverantörer, minst tre anbudsgivare skulle tilldelas avtal om det fanns tre eller fler kvalificerade anbud. Motsvarande bestämmelse saknas i dag.

Det finns stora skillnader mellan olika branscher vad gäller andelen anbud som kontrakteras. Störst andel kontrakterade anbud fanns 2019 inom upphandling av CPV 41 *Uppsamlat och renat vatten* där 79 procent av anbudena kontrakterades. Därefter kom CPV 55 *Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster* med 71 procent kontrakterade anbud, följt av CPV 33 *Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar* med 67 procent kontrakterade anbud.

Tabell 27 **Genomsnittligt antal anbud och kontrakterade anbud efter CPV-huvudgrupp, 2019**

CPV	Benämning	Anbud i genomsnitt	Varav kontrakterade i genomsnitt	Andel kontrak- terade
41	Uppsamlat och renat vatten	7,0	5,5	79 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	10,0	7,1	71 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	4,9	3,3	67 %
24	Kemiska produkter	3,4	2,3	67 %
66	Finans- och försäkringstjänster	3,4	2,2	63 %
85	Hälsö- och sjukvård samt socialvård	9,3	5,8	63 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	2,7	1,6	61 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	2,8	1,7	59 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	3,1	1,8	59 %
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	3,1	1,8	59 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

Lägst andel kontrakterade anbud fanns inom CPV 92 *Fritids-, kultur- och sporttjänster*, där 21 procent av anbudena kontrakterades. Därefter kom CPV 22 *Trycksaker och tillhörande produkter* med 34 procent kontrakterade anbud och CPV 32 *Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning*

samt tillhörande utrustning med 36 procent. Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar annonserades 2019 var CPV 45 *Anläggningsarbete*, där 36 procent av anbudena kontrakterades. För mer information, se tabell 78, bilaga 2.

6.7 De flesta anbudsgivare är aktiebolag

En överväldigande majoritet, 89 procent, av alla anbudsgivare under 2019 var aktiebolag. Den näst vanligaste juridiska formen för anbudsgivare var enskild firma. De utgjorde nära 8 procent av anbudsgivarna. Av alla anbud som inkom under 2019 lämnades 94 procent av aktiebolag. Aktiebolag lämnar i genomsnitt 4,1 anbud per företag.

89 %
av anbudsgivarna
2019 var
AKTIEBOLAG

Tabell 28 **Antal anbudsgivare och antal anbud efter juridisk form, 2019**

Juridisk form	Antal anbudsgivare	Andel av anbudsgivare	Antal anbud	Andel av anbud	Genomsnittligt antal anbud per anbudsgivare
Aktiebolag	14 992	89 %	61 302	94 %	4,1
Enskild firma	1 273	8 %	2 189	3 %	1,7
Ekonomisk förening	149	1 %	465	1 %	3,1
Utländsk juridisk person	83	0 %	308	0 %	3,7
Handels- och kommanditbolag	202	1 %	466	1 %	2,3
Stiftelse eller fond	56	0 %	126	0 %	2,3
Ideell förening	101	1 %	188	0 %	1,9
Statlig enhet	23	0 %	52	0 %	2,3
Kommun	19	0 %	39	0 %	2,1
Regional statlig myndighet	9	0 %	26	0 %	2,9
Okänd juridisk form	10	0 %	25	0 %	2,5
Region	8	0 %	15	0 %	1,9
Kommunalförbund	12	0 %	12	0 %	1,0
Totalt	16 937	100 %	65 213	100 %	3,9

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Antalet anbud och antalet anbudsgivare avviker något från övriga tabeller eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

Aktiebolag stod för nära 95 procent av alla kontrakterade anbud. Andelen anbud som kontrakteras varierar något med juridisk form. Drygt 42 procent av anbuderna som lämnades av aktiebolag

kontrakterades 2019. Andelen anbud som kontrakterades var för de flesta andra juridiska former något högre. För ekonomiska föreningar kontrakterades exempelvis 58 procent av lämnade anbud.

Tabell 29 **Antal anbud och antal kontrakterade anbud efter juridisk form, 2019**

Juridisk form	Antal anbuds- givare	Antal anbud	Antal kontrak- terade anbud	Andel av anbud som kontrakteras	Andel av antal kon- trakterade anbud	Genomsnittligt antal kontrak- terade anbud per anbudsgivare
Aktiebolag	14 992	61 302	25 946	42 %	95 %	1,7
Enskild firma	1 273	2 189	549	25 %	2 %	0,4
Ekonomisk förening	149	465	269	58 %	1 %	1,8
Utländsk juridisk person	83	308	153	50 %	1 %	1,8
Handels- och kommanditbolag	202	466	196	42 %	1 %	1,0
Stiftelse eller fond	56	126	85	67 %	0 %	1,5
Ideell förening	101	188	118	63 %	0 %	1,2
Statlig enhet	23	52	35	67 %	0 %	1,5
Kommun	19	39	16	41 %	0 %	0,8
Regional statlig myndighet	9	26	25	96 %	0 %	2,8
Okänd juridisk form	10	25	14	56 %	0 %	1,4
Region	8	15	11	73 %	0 %	1,4
Kommunförbund	12	12	7	58 %	0 %	0,6
Totalt	16 937	65 213	27 424	42 %	100 %	1,6

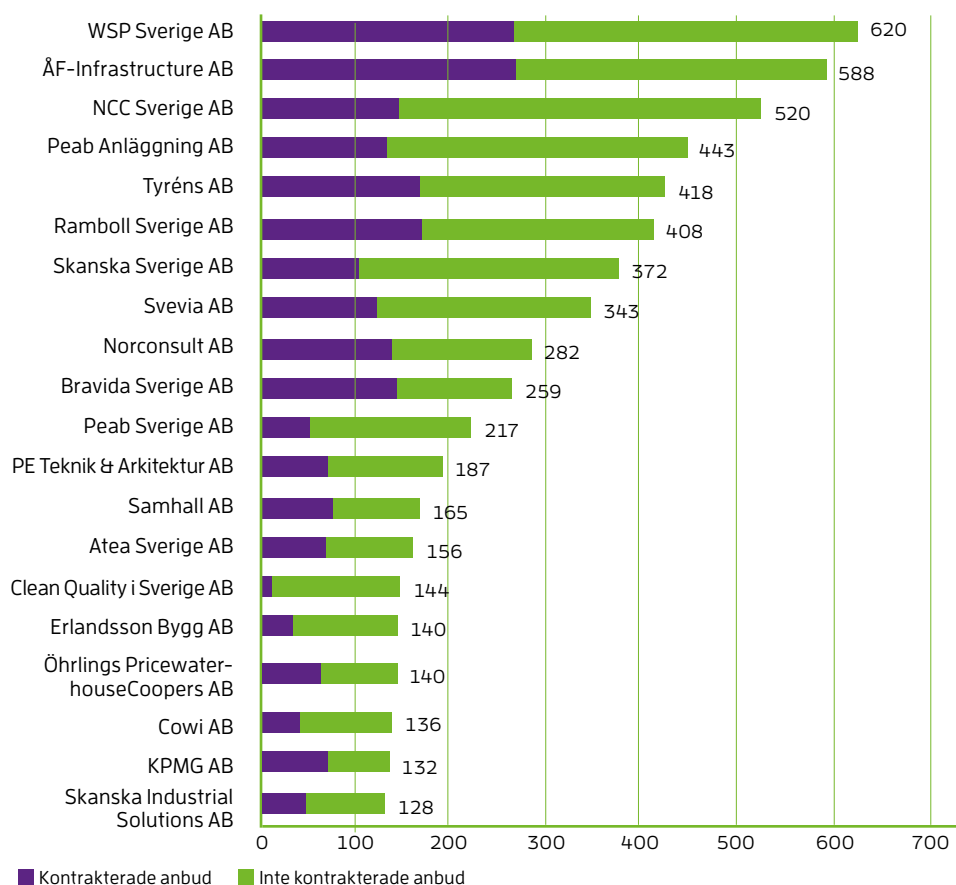
Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Antalet anbud och antalet anbudsgivare avviker något från övriga tabeller eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

6.8 Bygg- och teknikföretag lämnar flest anbud

WSP Sverige AB var den anbudsgivare som lämnade flest anbud i upphandlingar annonserade 2019, följt av ÅF-Infrastructure AB och NCC Sverige AB. De tio företag som lämnade flest anbud 2019 var alla verksamma inom bygg-, teknik- eller anläggningsbranscherna.

Detta kan till stor del förklaras av att flest upphandlingar annonseras inom dessa branscher. Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

Diagram 21 **Anbudsgivare som lämnade flest anbud, 2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.
Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019.

År 2019 var WSP Sverige AB den anbudsgivare som lämnade flest anbud i upphandlingar som var annonserade av staten, följt av ÅF-Infrastructure AB och Svevia AB. NCC Sverige AB, WSP Sverige AB och ÅF-Infrastructure AB

lämnade flest anbud i kommunala upphandlingar. B. Braun Medical AB, Mediplast AB och ÅF-Infrastructure AB lämnade flest anbud i upphandlingar som var annonserade av regioner.

Tabell 30 **Anbudsgivare som lämnade flest anbud, 2019**

Stat	Antal anbud	Kommun	Antal anbud	Region	Antal anbud
WSP Sverige AB	151	NCC Sverige AB	450	B.Braun Medical AB	56
ÅF-Infrastructure AB	128	WSP Sverige AB	421	Mediplast AB	55
Svevia AB	102	ÅF-Infrastructure AB	405	ÅF-Infrastructure AB	51
Ramboll Sweden AB	89	Peab Anläggning AB	362	Mediq Sverige AB	49
Tyréns AB	87	Skanska Sverige AB	320	Vingmed AB	46
Peab Anläggning AB	67	Tyréns AB	299	Philips AB	46
NCC Sverige AB	56	Ramboll Sweden AB	280	GE Healthcare Sverige AB	45
Samhall AB	50	Svevia AB	238	Siemens Healthcare AB	45
Sweco Civil AB	40	Norconsult AB	227	WSP Sverige AB	43
Skanska Industrial Solutions AB	38	Bravida Sverige AB	213	Getinge Sverige AB	37
Atea Sverige AB	38	Peab Sverige AB	192	Medtronic AB	36
Infranord AB	37	PE Teknik & Arkitektur AB	131	Codan Triplus AB	35
Norconsult AB	37	Erlandsson Bygg AB	122	Ramboll Sweden AB	33
Skanska Sverige AB	37	Clean Quality i Sverige AB	114	OneMed Sverige AB	31
Yrkesakademien AB	35	Cowi AB	113	Becton Dickinson Sweden AB	31
PE Teknik & Arkitektur AB	34	Samhall AB	108	Baxter Medical AB	29
Lernia Utbildning AB	33	Anläggning & Kabel Entreprenad i Malmö AB	102	Tyréns AB	27
Ernst & Young AB	33	Sweco Environment AB	101	Karo Pharma Sverige AB	26
NCC Industry AB	31	Peab Byggservice AB	99	Sweco Systems AB	25
Förenade Service i Sverige AB	30	Atea Sverige AB	94	Plandent AB	22

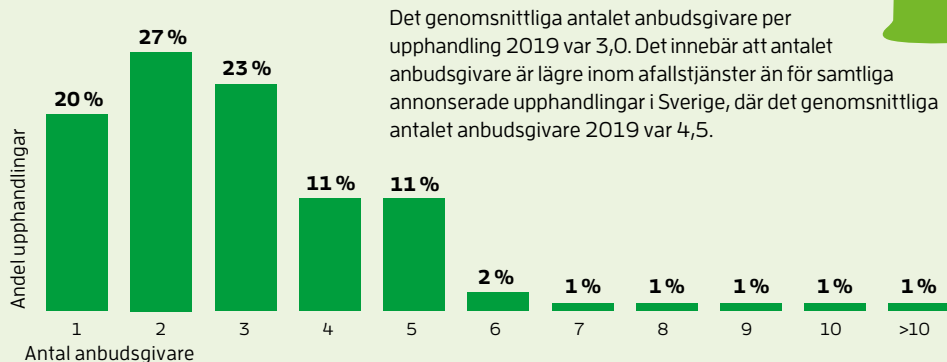
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Uppgifterna för stat, region samt kommun omfattar även offentligt ägda bolag inom respektive kategori.

FÖRDJUPNING

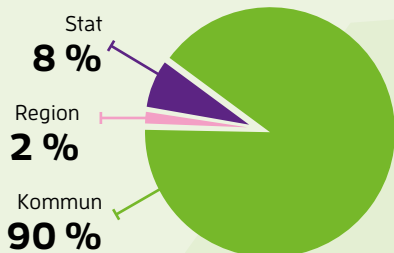
Avfallstjänster

Med **avfallstjänster** avses insamling, transport, hantering och återvinning av såväl farligt som icke-farligt avfall, från både hushåll och annan verksamhet.

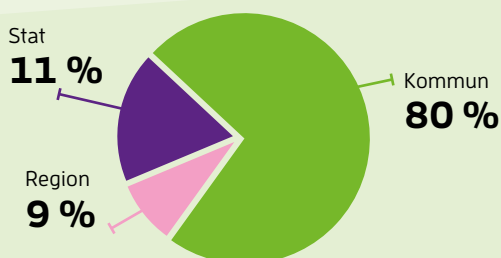
År 2019 annonserades **420 upphandlingar** av avfallstjänster. Upphandlingar av avfallstjänster utgjorde därmed drygt 2 procent av alla annonserade upphandlingar 2019.

Annonserade upphandlingar av avfallstjänster 2019

Utbetalningar från stat, kommun och region till leverantörer av avfallstjänster 2019

4,5

miljarder kronor

betalades 2019 ut till

311

leverantörer av avfallstjänster

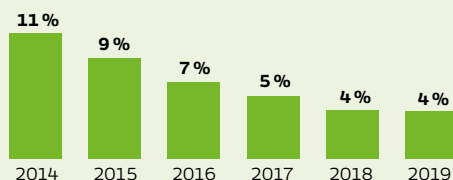
36 %

av annonserade
upphandlingar av
avfallstjänster avser

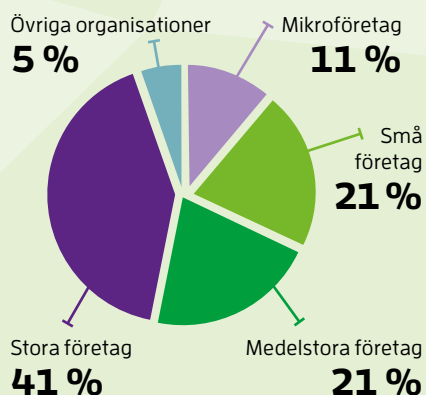
RAMAVTAL

Överprövning

av upphandlingar av avfallstjänster
minskade kraftigt under 2014–2019.

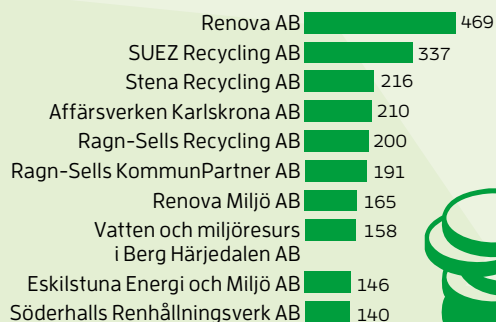

Andel kontrakterade anbud vid upphandling av avfallstjänster

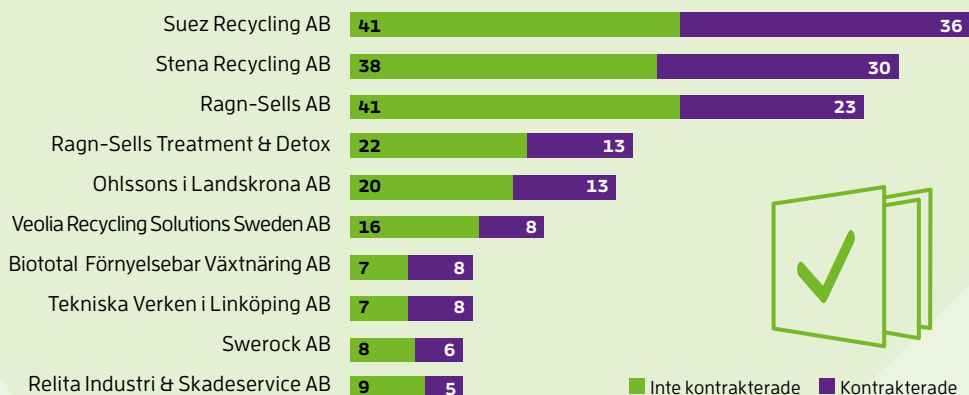

Utbetalningar (miljoner kronor)

från stat, kommun och region
till leverantörer av avfallstjänster
under 2019.

Anbudsgivare som lämnade flest anbud 2019 i upphandlingar av avfallstjänster

Källa: Uppgifterna om upphandlingar avser Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020 och uppgifterna om utbetalningar avser DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För utbetalningar avser avfallstjänster SNI 38 (avfallshantering; återvinning). För upphandlingar avser avfallstjänster CPV 905 (avfallstjänster).

OFFENTLIGA UTBETALNINGAR

7.1	Utbetalningar omfattar inte enbart inköp	104
7.2	Utbetalningar från stat, regioner och kommuner uppgår till drygt 873 miljarder	106
7.3	Ett fåtal myndigheter betalar ut mycket stora belopp	107
7.4	En fjärdedel av utbetalade belopp avser vård och omsorg samt sociala tjänster	118
7.5	Utbetalningar till drygt 205 000 leverantörer	123

7. Offentliga utbetalningar

År 2019 betalade stat, regioner och kommuner ut drygt 873 miljarder kronor till privata företag och andra organisationer. Utbetalade belopp från kommuner uppgick till drygt 348 miljarder kronor och utbetalade belopp från regioner uppgick till nära 306 miljarder kronor. Utbetalade belopp från statliga myndigheter uppgick till nära 220 miljarder kronor.

Av utbetalade belopp avser 23 procent verksamhet inom SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster*. Därefter följer verksamhet inom SNI F *Byggverksamhet* motsvarande 15 procent och SNI G *Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar* motsvarande 9 procent av utbetalade belopp.

År 2019 mottog drygt 205 000 olika företag och andra organisationer utbetalningar. Drygt 202 400 kan klassificeras som privata företag och drygt 2 600 som offentliga organisationer.

Av alla leverantörer till stat, regioner och kommuner 2019 var 55 procent aktiebolag. Aktiebolagen mottog 70 procent av utbetalade belopp.

7.1 Utbetalningar omfattar inte enbart inköp

Den statistik som redovisas i detta kapitel avser utbetalningar till utomstående organisationer, registrerade i respektive upphandlande myndighets leverantörsreskontra.²² Alla utbetalningar avser inte inköp. Lön till anställda, pension, föräldrapenning och sjukpenning är exempel på utbetalningar som inte avser inköp. Löner till anställda registreras vanligtvis inte i leverantörsreskontra

och ingår således inte i redovisad statistik. För närvarande saknas dock möjlighet att med säkerhet identifiera vilka utbetalningar i leverantörsreskontra som avser inköp. Utbetalningar som med säkerhet kan identifieras som icke-inköp har exkluderats ur statistiken.²³ Ersättningar och transfereringar, exempelvis olika former av bidrag, ingår dock i redovisad statistik. Den statistik som redovisas kan därför inte likställas med inköp, men en betydande del av

22. Med utomstående organisation avses en organisation som har ett annat organisationsnummer än den organisation som gjort utbetalningen. För 2019 ingår dock cirka 43 miljarder kronor som avser transaktioner inom en och samma myndighet.

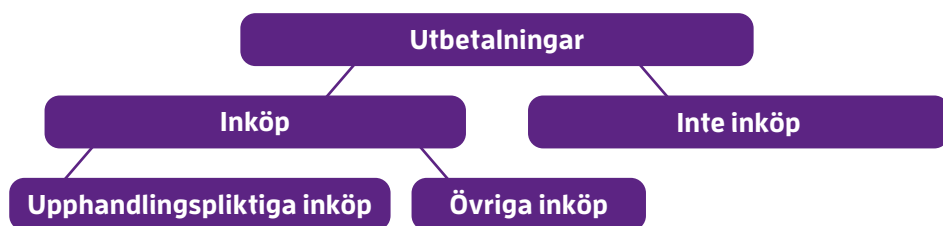
23. Detta avser utbetalningar till Skatteverket (173 miljarder kronor), försäkringskassor (19 miljarder kronor) och offentligt ägda pensionsbolag (47 miljarder kronor).

utbetalningarna avser inköp. Det finns även inköp som inte registreras i leverantörsreskontra och som därför inte ingår i redovisad statistik. Till skillnad från rapporten i övrigt redovisas utbetalningar inklusive eventuell mervärdesskatt.

Alla inköp omfattas inte av upphandlingslagarna. I redovisad statistik ingår både utbetalningar som avser upphandlingspliktiga inköp och utbetalningar

som avser inköp som inte är upphandlingspliktiga. För närvarande saknas möjligheter att särskilja inköp som regleras av upphandlingslagarna från övriga inköp. Figur 4 illustrerar relationen mellan utbetalningar, inköp och upphandlingspliktiga inköp. I avsnitt 3.1 redovisas en uppskattning av de upphandlingspliktiga inköpen baserat på de offentliga utgifterna enligt nationalräkenskaperna.

Figur 4 **Utbetalningar, inköp och upphandlingspliktiga inköp**

Källa: Upphandlingsmyndigheten 2020. Not: Figuren ska inte ses som ett juridiskt ställningstagande, utan syftar enbart till att redogöra för relationen mellan olika ekonomiska begrepp.

Det bör noteras särskilt att den statistik som redovisas avser utbetalningar, vilket inte är detsamma som utgifter eller kostnader. En verksamhet kan leda till utbetalningar i flera led, exempelvis när en region bedriver verksamhet i ett helägt bolag och utbetalningar redovisas både i regionen och i det helägda bolaget. Detta uppstår även när regioner och kommuner ersätter varandra för olika tjänster. En redovisning av offentliga

utgifter där hänsyn tas till sådana dubbelräkningseffekter görs i SCB:s nationalräkenskaper.

Redovisad statistik avser utbetalningar från 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner.²⁴ Utbetalningar från offentligt ägda företag såsom aktiebolag, kommunalförbund och stiftelser samlas inte in och saknas därför helt i den statistik som redovisas. Antalet offentliga och privata organisationer

24. För information om vilka uppgifter som saknas, se avsnitt 1.4.4. Utbetalade belopp för de statliga myndigheter som saknas bedöms motsvara 30–40 miljarder kronor 2019.

som omfattas av upphandlingslagarna uppgick 2019 till drygt 4 000. Detta innebär att uppgifter om utbetalningar saknas för många myndigheter som omfattas av upphandlingsreglerna. Statistiken ger således inte nödvändigtvis en heltäckande bild av de offentliga inköpen i Sverige. Den ger dock en mer ingående bild av hur utbetalningar är fördelade mellan upphandlande myndigheter och leverantörer samt mellan olika branscher och segment.

7.2 Utbetalningar från stat, regioner och kommuner uppgår till drygt 873 miljarder

År 2019 betalade stat, regioner och kommuner ut drygt 873 miljarder kronor till drygt 205 000 privata företag och andra organisationer. Utbetalade belopp från kommuner uppgick till drygt 348 miljarder kronor (40 procent) och

utbetalade belopp från regioner till drygt 283 miljarder kronor (35 procent). Utbetalade belopp från statliga myndigheter uppgick till knappt 220 miljarder kronor (25 procent). År 2019 hade statliga myndigheter knappt 74 000 leverantörer, kommuner nära 149 000 leverantörer och regioner knappt 58 000 leverantörer. Med leverantörer avses här en utomstående organisation som mottagit offentliga utbetalningar.

Tabell 31 **Utbetalningar från stat, region och kommun till utomstående organisationer, 2019**

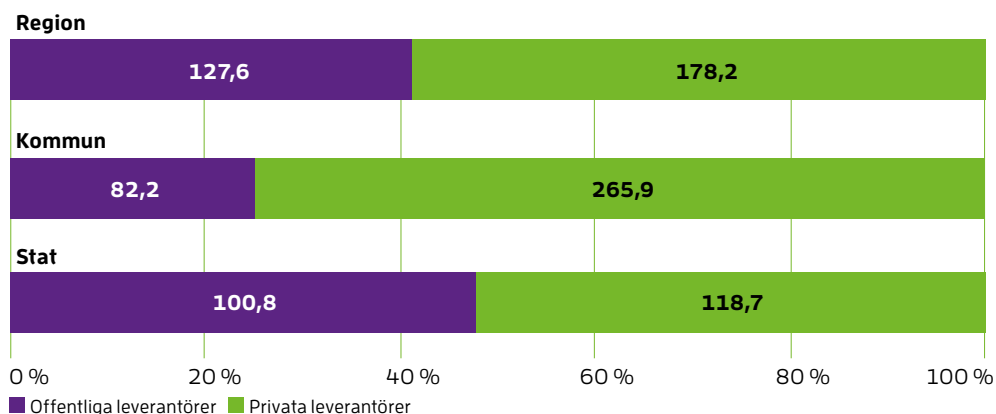
Myndighetstyp	Privata leverantörer		Offentliga leverantörer		Totalt	
	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer
Stat	118,7	73 733	100,8	1 814	219,5	75 547
Kommun	265,9	148 934	82,2	2 284	348,1	151 218
Region	178,2	57 606	127,6	1 594	305,8	59 200
Totalt	562,8	202 416	310,6	2 607	873,5	205 023

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Utbetalningar från stat, regioner och kommuner sker till både privata företag och offentliga organisationer. Utbetalningar till offentliga leverantörer avser utbetalningar mellan myndigheter. Detta kan även omfatta utbetalningar från en myndighet till den verksamhet som den myndigheten har valt att bedriva i exempelvis aktiebolagsform. Utbetalningar till offentliga leverantörer stod

för 36 procent av utbetalade belopp 2019. För regioner uppgick utbetalningar till offentliga leverantörer till 127,6 miljarder kronor (42 procent). För statliga myndigheter uppgick utbetalningar till offentliga leverantörer till 100,8 miljarder kronor (46 procent). För kommuner uppgick utbetalade belopp till offentliga leverantörer till 82,2 miljarder kronor (24 procent).

Diagram 22 **Utbetalningar från stat, region och kommun till utomstående organisationer (mdkr), 2019**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

7.3 Ett fåtal myndigheter betalar ut mycket stora belopp

Upphandlande myndigheter betalade i genomsnitt 1,7 miljarder kronor till privata och offentliga leverantörer 2019. Genomsnittet ger dock en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp. Drygt 72 procent av alla myndigheter

(370 av 513) betalade var för sig ut under 1 miljard kronor 2019. Samtidigt betalade ett fåtal myndigheter ut mycket stora belopp. Diagram 23 visar utbetalade belopp efter myndigheter som ingår i statistiken. Diagrammet visar att 103 myndigheter tillsammans stod för 80 procent av utbetalade belopp 2019.

Enbart 10 myndigheter betalade tillsammans ut 343 miljarder kronor, vilket motsvarade 39 procent av utbetalade belopp 2019. En betydande del av utbetalade belopp är därmed koncentrerade till ett fåtal antal myndigheter. För mer information, se tabell 80, bilaga 2.

Myndigheter inom staten skiljer sig åt i många avseenden (exempelvis vad gäller uppdrag och storlek), vilket styr respektive myndighets inköpsbehov. I genomsnitt betalade statliga myndigheter 1,1 miljard kronor till privata och offentliga leverantörer 2019. Även här ger genomsnittet en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp. Diagram 24 visar att 27 statliga myndigheter stod för 80 procent av utbetalade belopp 2019. De flesta myndigheter (170) betalade ut under 1,0 miljard kronor och många (157) betalade ut under 500 miljoner kronor. Ett fåtal myndigheter betalade samtidigt ut mycket stora belopp, till exempel Trafikverket som betalade ut 40,1 miljarder kronor 2019. Detta kan jämföras med till exempel Upphandlingsmyndigheten som betalade ut 39,1 miljoner kronor 2019. För mer information, se tabell 80, bilaga 2.

Kommunerna betalade i genomsnitt 1,2 miljarder kronor till privata och offentliga leverantörer 2019. Diagram 25 visar att 111 kommuner stod för 80 procent av utbetalade belopp 2019. Det finns betydande skillnader mellan enskilda kommuner som delvis kan förklaras av

skillnader i befolkningsstorlek. Sveriges befolkningsmässigt största kommun, Stockholms stad, betalade till exempel ut 25,9 miljarder kronor 2019, medan Sveriges befolkningsmässigt minsta kommun, Bjurholms kommun, betalade ut 104,2 miljoner kronor 2019. För mer information, se tabell 80, bilaga 2.

I genomsnitt betalade regionerna 14,6 miljarder kronor till privata och offentliga leverantörer 2019. Diagram 26 visar att 8 av regionerna stod för 80 procent av utbetalade belopp 2019. Region Stockholm betalade till exempel 129,3 miljarder kronor till privata och offentliga leverantörer 2019. Detta belopp var betydligt större än motsvarande belopp för de två regioner med näst respektive tredje största belopp 2019. Västra Götalandsregionen och Region Skåne betalade 37,6 respektive 26,0 miljarder kronor 2019. Resterande regioner betalade ut under 12 miljarder kronor 2019. För mer information, se tabell 80, bilaga 2.

Diagram 23 **Utbetalningar från stat, region och kommun till utomstående organisationer, 2019**

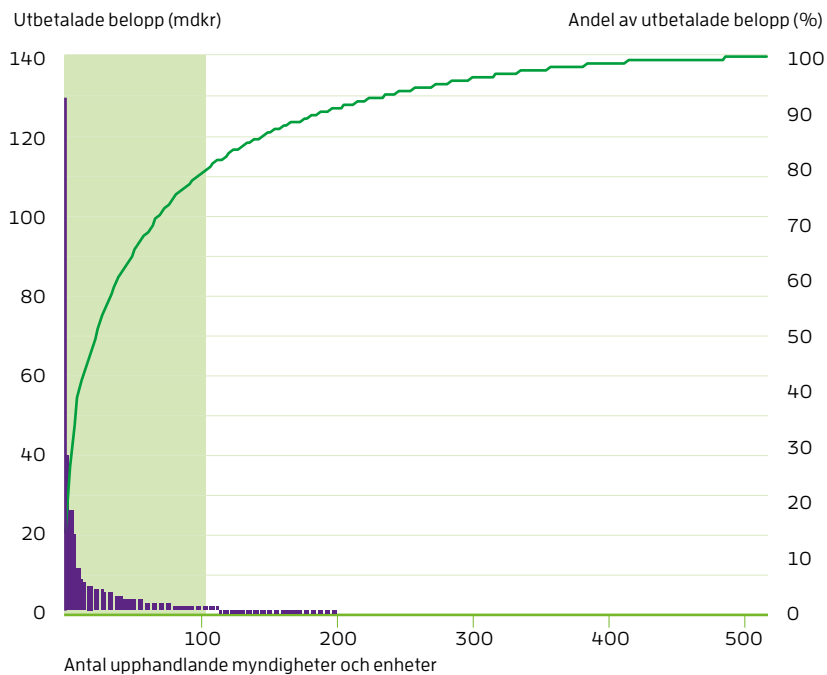

Diagram 24 **Utbetalningar från statliga myndigheter till utomstående organisationer, 2019**

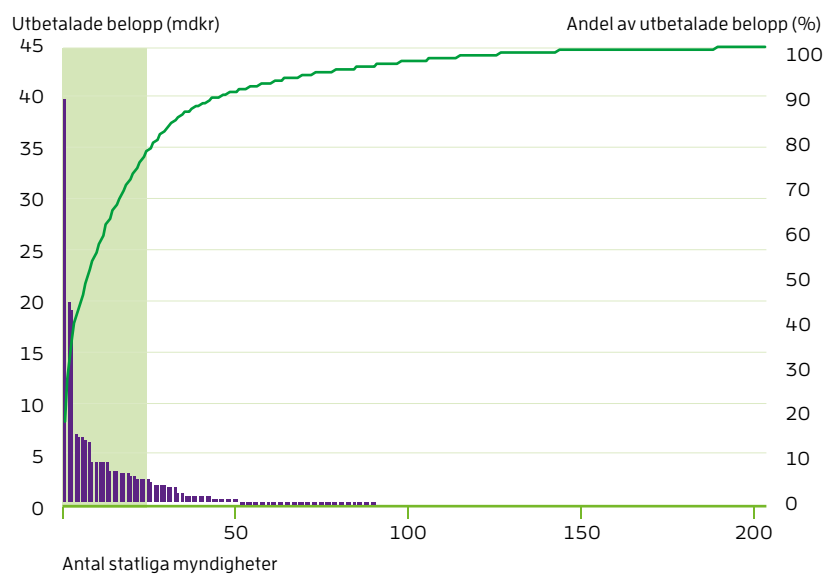

Diagram 25 **Utbetalningar från kommuner till utomstående organisationer, 2019**

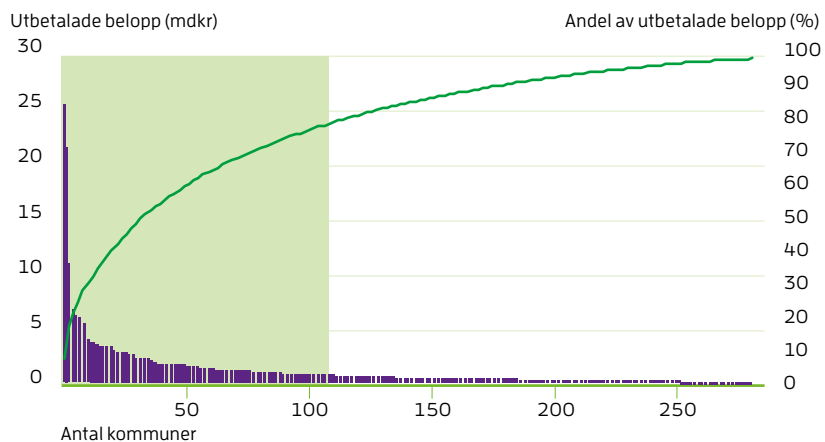
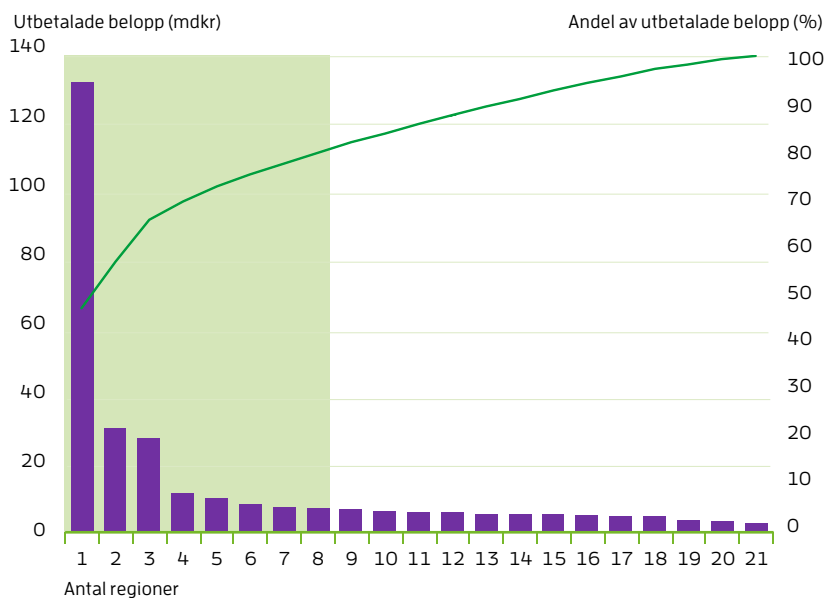

Diagram 26 **Utbetalningar från regioner till utomstående organisationer, 2019**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

År 2019 hade stat, regioner och kommuner drygt 205 000 privata och offentliga leverantörer. Diagram 27–30 visar belopp i kombination med antalet leverantörer för upphandlande myndigheter som ingår i statistiken. En punkt motsvarar en upphandlande myndighet och visar utbetalade belopp i kombination med antalet leverantörer för den myndigheten. För en upphandlande myndighet kan motsvarande analys utgöra ett viktigt underlag för utveckling av inköpsverksamheten. Med några undantag hade myndigheter 2019 under 10 000 leverantörer och de flesta under 5 000 leverantörer. Detta framgår av diagram 27. Nationellt visar trenden att antalet leverantörer ökar med storleken på utbetalade belopp. Korrelationskoefficienten uppgår till 0,74, vilket visar på en positiv korrelation.

Med undantag för ett mindre antal statliga myndigheter som hade 4 000–8 000 leverantörer vardera, hade många statliga myndigheter under 4 000 leverantörer och de flesta under 2 000 leverantörer 2019. Detta framgår av diagram 28.

Med undantag för ett tjugotal kommuner som hade 4 000–8 000 leverantörer, hade de flesta kommuner under 4 000 leverantörer var 2019. Stockholms stad och Göteborgs stad stod ut bland kommunerna med 13 000 respektive 11 000 leverantörer 2019. Detta framgår av diagram 29.

Med tre undantag hade regionerna 3 000–7 000 leverantörer vardera 2019. Region Stockholm (cirka 21 000), Västra Götalandsregionen (cirka 15 000) och Region Skåne (cirka 11 000) stod ut bland regionerna med ett högre antal leverantörer. Detta framgår av diagram 30.

Diagram 27 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter upphandlande myndighet (varje punkt motsvarar en upphandlande myndighet), 2019**

Antal leverantörer

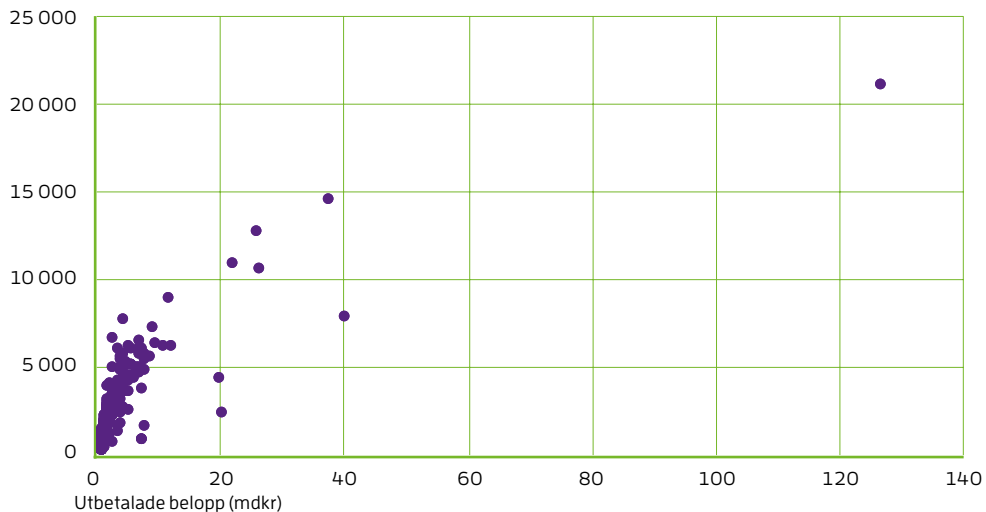

Diagram 28 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter statlig myndighet (varje punkt motsvarar en statlig myndighet), 2019**

Antal leverantörer

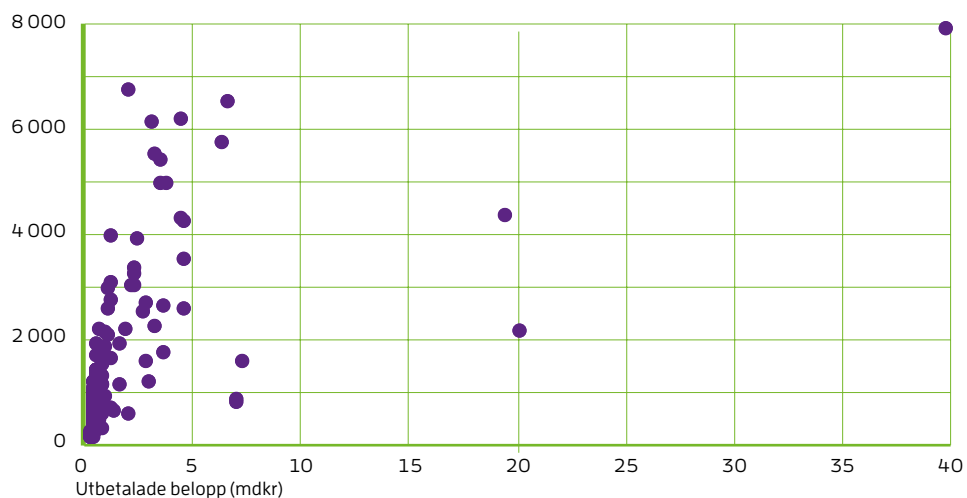

Diagram 29 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter kommun (varje punkt motsvarar en kommun), 2019**

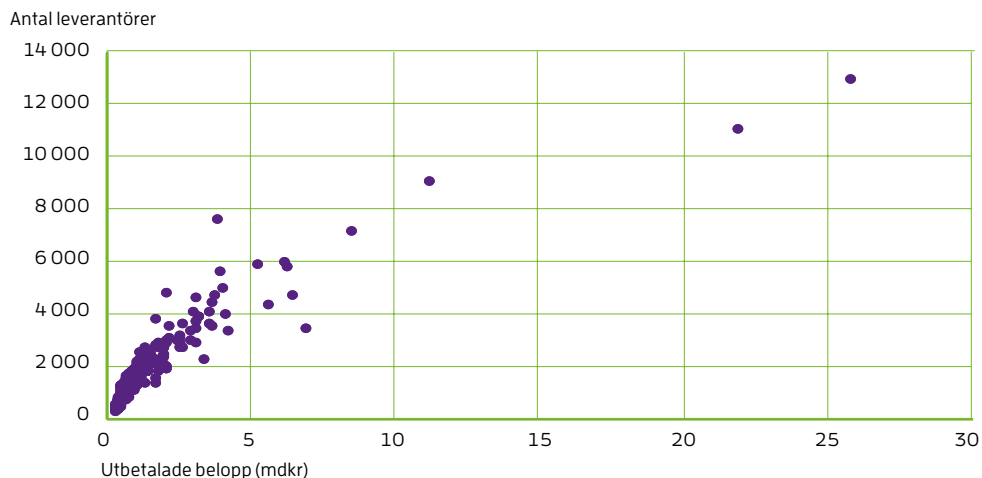
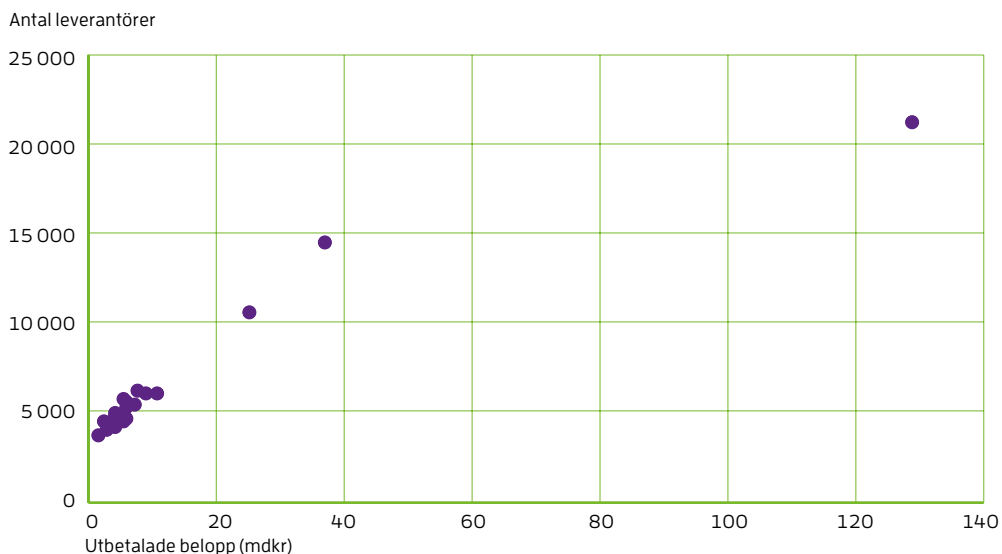

Diagram 30 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter region (varje punkt motsvarar en region), 2019**

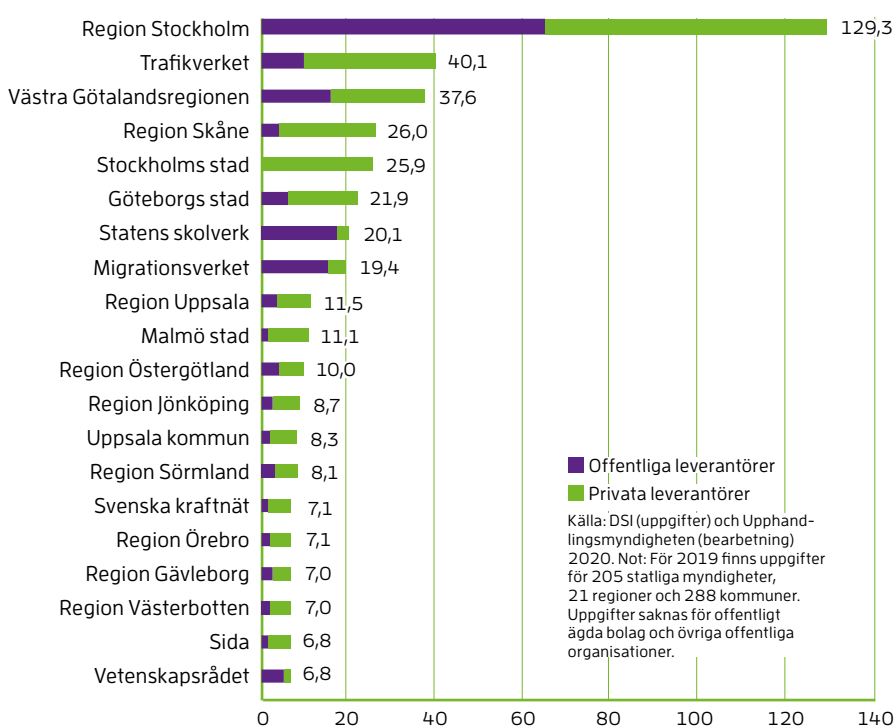

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Region Stockholm var den upphandlande myndighet som under 2019 betalade ut störst belopp (129,3 miljarder kronor) till privata och offentliga leverantörer. Region Stockholm stod därmed ensam för 15 procent av utbetalade belopp 2019. I den summa som Region Stockholm

betalade ut ingår bland annat utbetalningar till den verksamhet som regionen bedriver i aktiebolagsform. Därefter följde Trafikverket och Västra Götalandsregionen, som under 2019 betalade ut 40,1 miljarder kronor respektive 37,6 miljarder kronor.

Diagram 31 **Myndigheter med störst utbetalade belopp (mdkr), 2019**

Inom staten betalade Trafikverket (40,1 miljarder kronor), Statens skolverk (20,1 miljarder kronor) och Migrationsverket (19,4 miljarder kronor) ut störst belopp 2019. Bland kommuner betalade de stora kommunerna Stockholms stad (25,9 miljarder kronor), Göteborgs stad (21,9

miljarder kronor) och Malmö stad (11,1 miljarder kronor) ut störst belopp. Region Stockholm (129,3 miljarder kronor), Västra Götalandsregionen (37,6 miljarder kronor) och Region Skåne (26,0 miljarder kronor) betalade ut störst belopp bland regionerna.

Tabell 32 **Utbetalningar från stat, region och kommun till utomstående organisationer, 2019**

Stat	Utbe- talade belopp (mdkr)	Antal leveran- törer	Kommun	Utbe- talade belopp (mdkr)	Antal leveran- törer	Region	Utbe- talade belopp (mdkr)	Antal leveran- törer
Trafikverket	40,1	7 855	Stockholms stad	25,9	12 767	Region Stockholm	129,3	21 319
Statens skolverk	20,1	2 167	Göteborgs stad	21,9	10 909	Västra Göta-landsregionen	37,6	14 647
Migrationsverket	19,4	4 286	Malmö stad	11,1	8 976	Region Skåne	26,0	10 707
Svenska kraftnät	7,1	1 452	Uppsala kommun	8,3	7 212	Region Uppsala	11,5	6 165
Sida	6,8	718	Linköping kommun	6,8	3 622	Region Östergötland	10,0	6 116
Vetenskapsrådet	6,8	666	Västerås stad	6,3	4 829	Region Jönköpings län	8,7	6 273
Sveriges Domstolar	6,4	6 442	Helsingborgs stad	6,1	5 847	Region Sörmland	8,1	5 473
Kronofogdemyndigheten	6,1	5 640	Norrköpings kommun	6,0	6 015	Region Gävleborg	7,1	5 709
Fortifikationsverket	4,3	4 164	Nacka kommun	5,4	4 470	Region Västerbotten	7,0	4 757
Naturvårdsverket	4,3	2 464	Jönköpings kommun	5,1	5 975	Region Örebro län	7,0	5 328
Försäkringskassan	4,3	3 407	Järfälla kommun	4,0	3 540	Region Dalarna	6,5	5 911
Kriminalvården	4,2	6 136	Umeå kommun	3,9	4 133	Region Halland	6,3	4 583
Karolinska institutet	4,2	4 205	Borås stad	3,8	5 128	Region Kalmar län	5,8	4 921
Länsstyrelsen i Skåne län	3,5	4 897	Lunds kommun	3,7	5 735	Region Norrbotten	5,6	4 648
Skatteverket	3,4	2 508	Halmstads kommun	3,6	7 653	Region Västernorrland	5,1	4 282
Socialstyrelsen	3,3	1 655	Karlstad kommun	3,6	4 833	Region Värmland	5,0	4 998
Arbetsförmedlingen	3,3	5 332	Södertälje kommun	3,5	3 662	Region Kronoberg	5,0	4 960
Uppsala universitet	3,3	4 895	Kristianstads kommun	3,4	4 591	Region Västmanland	4,6	4 383
Post- och telestyrelsen	3,0	2 158	Sundsvalls kommun	3,4	3 792	Region Gotland	3,9	4 132
Göteborgs universitet	3,0	5 455	Huddinge kommun	3,4	4 216	Region Blekinge	3,2	4 665

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

23 %

av utbetalade belopp 2019
**avsåg vård och omsorg
samt sociala tjänster**

7.4 En fjärdedel av utbetalade belopp avser vård och omsorg samt sociala tjänster

Utifrån standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI) kan företag klassificeras efter vilken verksamhet de bedriver. SNI är indelad i en trädstruktur med fem nivåer, där lägre nivåer anger en ökad grad av precisering. Utifrån SNI kan företag klassificeras till en eller flera branscher eller näringsgrenar. Den lägsta nivån innehåller drygt 800 SNI-koder.

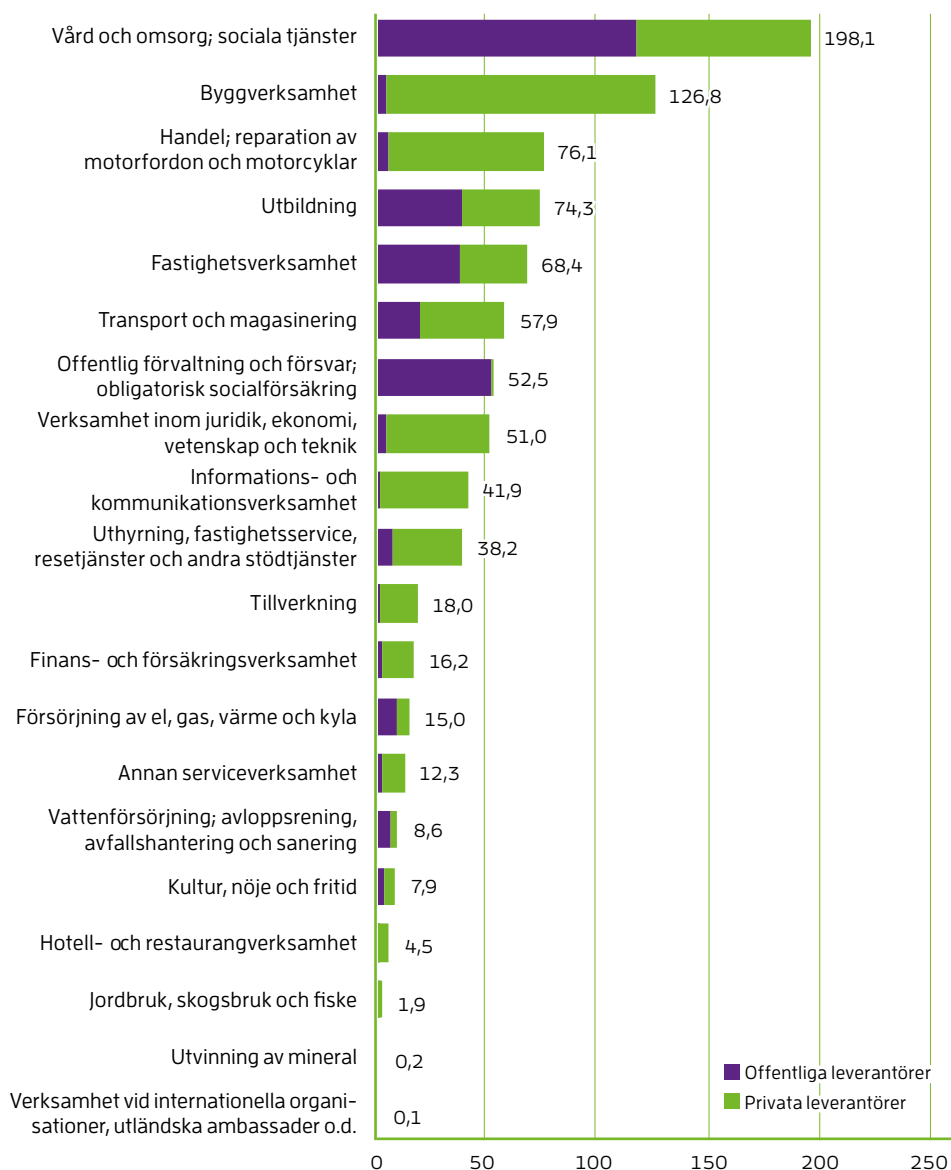
Genom att kategorisera leverantörer utifrån SNI-koder kan utbetalningar delas in branschvis i olika avdelningar och undergrupper.²⁵ Kategoriseringen ger en översiktlig bild av vad offentlig sektor betalar för. Drygt 196 miljarder kronor (23 procent) betalades ut till leverantörer inom SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster*. Knappt 60 procent av utbetalade belopp inom denna bransch gick till offentliga leverantörer. Därefter följde SNI F *Bygghverksamhet* med nära 127 miljarder kronor (15 procent)

och SNI G *Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar* med drygt 76 miljarder kronor (9 procent). Bygghverksamhet omfattar både bygg och anläggning och olika bygghrelaterade installationer. Handel omfattar både parti- och detaljhandel och reparationer av motorfordon. Inom bygghverksamhet och handel gick 97 respektive 93 procent av utbetalade belopp till privata leverantörer. För mer information, se tabell 82 och 83, bilaga 2.

Inom flertalet branscher var utbetalade belopp till privata leverantörer större än till offentliga. Undantagen är SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster*, SNI L *Fastighetsverksamhet*, SNI E *Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering*, SNI O *Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring*, SNI D *Försörjning av el, gas, värme och kyla* och SNI P *Utbildning*, där utbetalade belopp till offentliga leverantörer översteg utbetalade belopp till privata leverantörer.

25. Ett enskilt företag kan ha en eller flera SNI-koder. Vid kategorisering används respektive företags eller organisations huvudsakliga SNI-kod.

Diagram 32 **Utbetalningar från stat, region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-sektioner (mdkr), 2019**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 33 och diagram 33 visar antalet leverantörer i kombination med utbetalade belopp per SNI-sektion. Flest leverantörer fanns inom SNI G *Handel* där strax över 28 000 leverantörer tillsammans mottog 76,1 miljarder kronor.

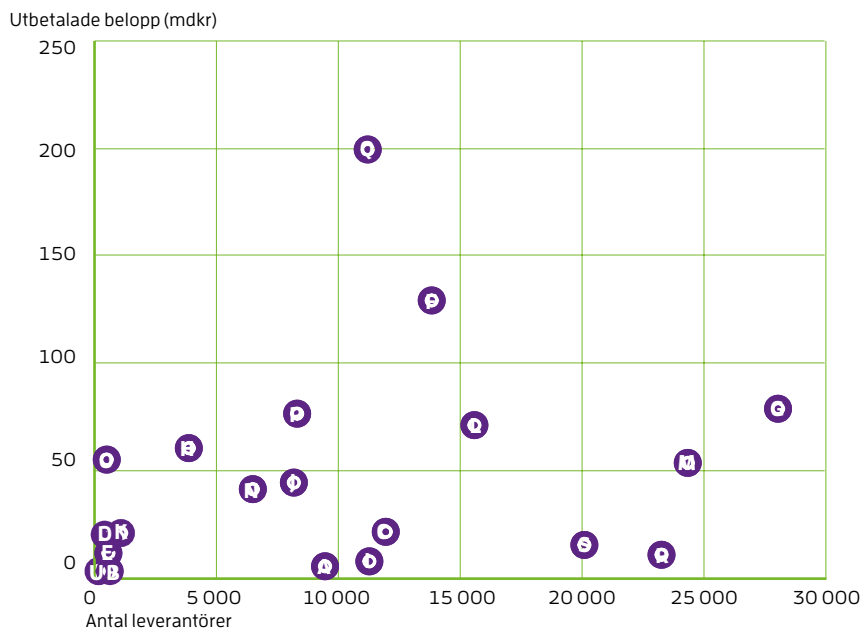
Inom SNI M *Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik* mottog nära 25 000 leverantörer 51,0 miljarder kronor. Därefter följer SNI R *Kultur, nöje och fritid* där drygt 23 000 leverantörer mottog 7,9 miljarder kronor.

Tabell 33 **Utbetalningar från stat, region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-sektioner, 2019**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mdkr)	Andel (%)	Antal leverantörer	Andel (%)
A	Jordbruk, skogsbruk och fiske	1,9	0,2 %	9 545	4,7 %
B	Utvinning av mineral	0,2	0,0 %	147	0,1 %
C	Tillverkning	18,0	2,1 %	12 059	5,9 %
D	Försörjning av el, gas, värme och kyla	15,0	1,7 %	516	0,3 %
E	Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	8,6	1,0 %	546	0,3 %
F	Byggverksamhet	126,8	14,5 %	13 951	6,8 %
G	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	76,1	8,7 %	28 345	13,8 %
H	Transport och magasinering	57,9	6,6 %	3 861	1,9 %
I	Hotell- och restaurangverksamhet	4,5	0,5 %	11 390	5,6 %
J	Informations- och kommunikationsverksamhet	41,9	4,8 %	8 240	4,0 %
K	Finans- och försäkringsverksamhet	16,2	1,9 %	948	0,5 %
L	Fastighetsverksamhet	68,4	7,8 %	15 714	7,7 %
M	Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	51,0	5,8 %	24 595	12,0 %
N	Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	38,2	4,4 %	6 491	3,2 %
O	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	52,5	6,0 %	438	0,2 %
P	Utbildning	74,3	8,5 %	8 369	4,1 %
Q	Vård och omsorg; sociala tjänster	198,1	22,7 %	11 317	5,5 %
R	Kultur, nöje och fritid	7,9	0,9 %	23 490	11,5 %
S	Annan serviceverksamhet	12,3	1,4 %	20 265	9,9 %
U	Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader och dylikt	0,1	0,0 %	20	0,0 %
	Uppgift saknas	3,4	0,4 %	4 806	2,3 %
	Totalt	873,5	100,0 %	205 053	100,0 %

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Diagram 33 **Utbetalade belopp och antalet leverantörer efter SNI-sektioner (varje punkt motsvarar en SNI-sektion), 2019**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Det är naturligt med betydande skillnader inom offentlig sektor avseende utbetalningar till branscher och segment. Utbetalningar sammanfaller till stor del med obligatoriska uppgifter för stat, regioner och kommuner. De tre branscher som 2019 mottog störst belopp från statliga myndigheter var SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster* (33,4 miljarder kronor), SNI P *Utbildning* (30,1 miljarder kronor) och SNI F *Bygghverksamhet* (29,3 miljarder kronor).²⁶

Kommuner betalade störst belopp till leverantörer inom SNI F *Bygghverksamhet* (70,9 miljarder kronor), SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster* (54,1 miljarder kronor) och SNI L *Fastighetsverksamhet* (39,7 miljarder kronor). De tre branscher som mottog störst belopp från regioner var SNI Q *Vård och omsorg samt sociala tjänster* (110,6 miljarder kronor), SNI G *Handel* (40,3 miljarder kronor) och SNI H *Transport och magasinering* (37,6 miljarder kronor).

26. För staten saknas bland annat utbetalningar för Polismyndigheten och Försvarets materielverk, vilket påverkar utfallet.

Tabell 34 Utbetalningar från stat, region och kommun till utomstående organisationer efter SNI-sektioner, 2019

SNI Benämning	Stat		Kommun		Region	
	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer	Utbetalade belopp (mdkr)	Antal leverantörer
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,8	3 535	1,0	6 301	0,1	1 121
B Utvinning av mineral	0,0	63	0,2	114	0,0	16
C Tillverkning	6,0	5 129	6,6	9 081	5,5	3 972
D Försörjning av el, gas, värme och kyla	3,6	326	8,9	409	2,6	213
E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	0,7	287	7,3	495	0,6	164
F Bygghverksamhet	29,3	3 921	70,9	11 749	26,6	2 752
G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	8,8	12 325	27,0	22 932	40,3	11 556
H Transport och magasinering	7,5	1 773	12,8	2 984	37,6	1 176
I Hotell- och restaurangverksamhet	1,9	5 085	1,8	9 688	0,8	4 551
J Informations- och kommunikationsverksamhet	16,5	4 200	16,1	5 191	9,3	2 969
K Finans- och försäkringsverksamhet	4,9	447	6,8	644	4,5	318
L Fastighetsverksamhet	23,6	4 598	39,7	12 353	5,2	1 945
M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	20,7	13 132	19,6	13 993	10,7	6 239
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	8,3	2 690	17,6	5 082	12,2	1 985
O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	14,9	250	10,1	356	27,5	229
P Utbildning	30,1	3 317	38,7	6 418	5,4	2 340
Q Vård och omsorg; sociala tjänster	33,4	2 701	54,1	5 724	110,6	6 490
R Kultur, nöje och fritid	1,5	5 734	3,7	19 058	2,7	4 958
S Annan serviceverksamhet	4,9	4 614	4,4	15 333	3,0	5 516
U Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader och dylikt	0,1	16	0,0	4	0,0	3
Uppgift saknas	2,1	1 413	0,7	3 331	0,6	688
Totalt	219,5	75 556	348,1	151 240	305,8	59 201

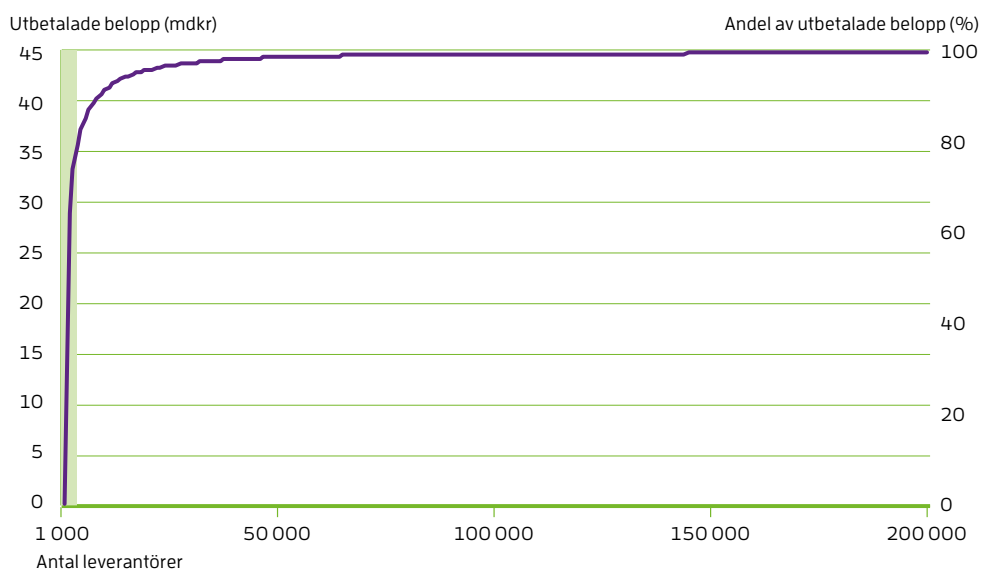
Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

7.5 Utbetalningar till drygt 205 000 leverantörer

År 2019 mottog drygt 205 000 privata företag och andra organisationer utbetalningar från stat, regioner och kommuner. Drygt 202 400 kan klassificeras som privata företag och drygt 2 600 som offentliga organisationer. Den genomsnittliga leverantören mottog 4,3 miljoner kronor 2019. Genomsnittet ger dock en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp, eftersom ett mindre antal leverantörer mottog mycket stora belopp samtidigt som ett stort antal leverantörer mottog relativt små belopp. Diagram 34 visar en övergripande bild

av vilka leverantörer som mottagit utbetalningar efter storleken på dessa belopp. Figuren visar att 2 687 leverantörer mottog 80 procent (698 miljarder kronor) av utbetalade belopp 2019. Vidare mottog 291 leverantörer 50 procent (436 miljarder kronor). De 100 största leverantörerna till stat, regioner och kommuner mottog 36 procent (314 miljarder kronor) 2019. Utbetalningar var således koncentrerade till ett mindre antal leverantörer. Knappt 1 200 leverantörer mottog ett belopp över 100 miljoner kronor. Drygt 129 000 leverantörer mottog belopp under 100 000 kronor. För mer information, se tabell 81, bilaga 2.

Diagram 34 **Leverantörer till stat, region och kommun, 2019**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Av de företag och andra organisationer som mottog offentliga utbetalningar 2019 var drygt 109 000 (55 procent) aktiebolag. Aktiebolagen mottog 610,2 miljarder kronor (70 procent) 2019. Den näst vanligaste juridiska formen var

enskild firma, som utgjorde 21 procent av alla leverantörer. Ideella föreningar utgjorde 16 procent. Leverantörer med en annan juridisk form än aktiebolag mottog tillsammans 30 procent av utbetalade belopp 2019.

Tabell 35 **Leverantörer till stat, region och kommun efter juridisk form, 2019**

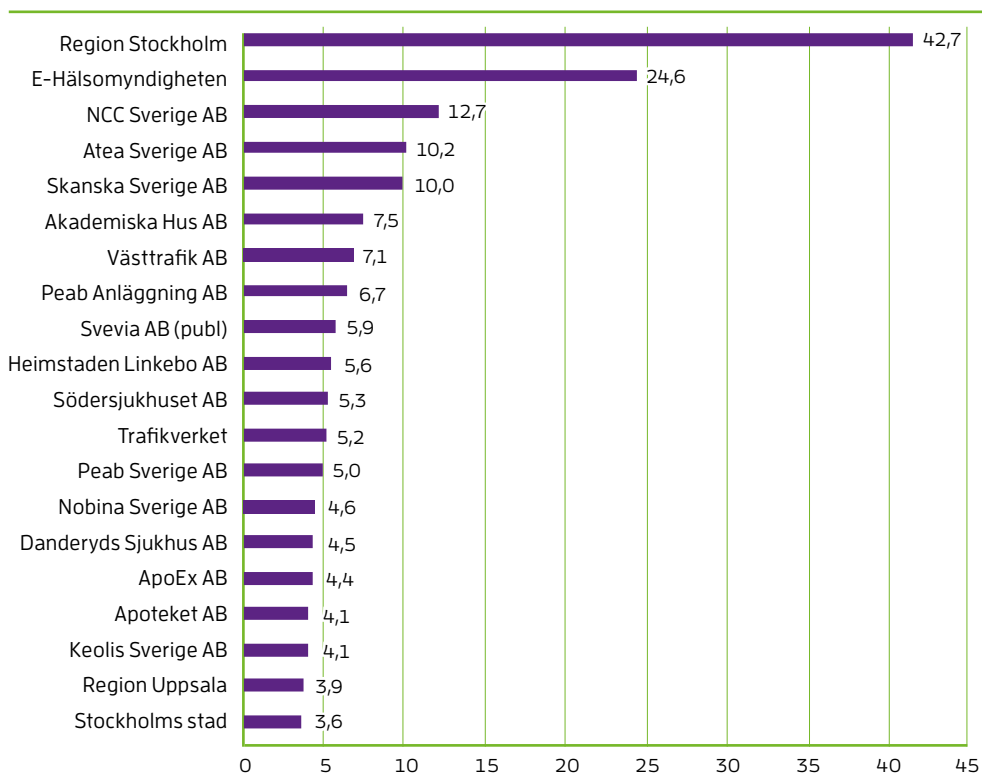
Juridisk form	Antal leverantörer	Andel av leverantörer (%)	Mottaget belopp (mdkr)	Andel av mottaget belopp (%)	Genomsnittligt mottaget belopp (mnkr)
Aktiebolag	109 123	55 %	610,2	70 %	5,6
Enskild firma	41 880	21 %	3,5	0 %	0,1
Ideell förening	31 335	16 %	18,0	2 %	0,6
Handels- och kommanditbolag	5 886	3 %	7,8	1 %	1,3
Samfällighet	4 625	2 %	0,4	0 %	0,1
Ekonomisk förening	3 219	2 %	11,0	1 %	3,4
Stiftelse eller fond	1 172	1 %	11,2	1 %	9,6
Okänd juridisk form	841	0 %	1,1	0 %	1,3
Utländsk juridisk person	861	0 %	5,4	1 %	6,2
Kommun	290	0 %	53,0	6 %	182,6
Statlig enhet	197	0 %	62,9	7 %	319,4
Kommunalförbund	182	0 %	13,3	2 %	73,3
Regional statlig myndighet	34	0 %	0,3	0 %	8,4
Region	20	0 %	69,8	8 %	3 490,6
Oskiftat dödsbo	8	0 %	0,0	0 %	0,3
SCE-företag	1	0 %	0,5	0 %	524,4
Partrederi	1	0 %	0,0	0 %	0,0
Totalt	199 675	100 %	868,5	100 %	4,3

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Det totala antalet organisationer och utbetalningar avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller leverantörer med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

Diagram 35 visar de största leverantörerna till stat, regioner och kommuner 2019. Redovisningen omfattar både privata och offentliga leverantörer. Den största offentliga leverantören 2019 var Region Stockholm (42,7 miljarder kronor), följt av E-hälsomyndigheten (24,6 miljarder kronor) och Akademiska Hus AB (7,5 miljarder kronor). Region Stockholm är både den myndighet som betalar ut störst belopp till leverantörer och den leverantör som mottar störst belopp

från myndigheter. Den största privata leverantören var NCC Sverige AB (12,7 miljarder kronor) följt av Atea Sverige AB (10,2 miljarder kronor) och Skanska Sverige AB (10,0 miljarder kronor). Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

Diagram 35 **Leverantörer till stat, region och kommun (mdkr), 2019**

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 36 redovisar leverantörer uppdelade efter stat, regioner och kommuner och efter mottaget belopp 2019. De tre största leverantörerna till staten var Akademiska Hus AB (7,0 miljarder kronor), Svevia AB (4,3 miljarder kronor) och Peab Anläggning AB (3,4 miljarder kronor). Heimstaden Linkebo AB (5,6 miljarder kronor) var den största

leverantören till kommuner, följt av NCC Sverige AB (5,5 miljarder kronor) och Skanska Sverige AB (4,4 miljarder kronor). De tre största leverantörerna till regioner var Region Stockholm (40,0 miljarder kronor), E-hälsomyndigheten (24,6 miljarder kronor) och Västtrafik AB (5,5 miljarder kronor).

Tabell 36 **Leverantörer till stat, kommun och region, 2019**

Stat	Mottagna belopp (mdkr)	Kommun	Mottagna belopp (mdkr)	Region	Mottagna belopp (mdkr)
Akademiska Hus AB	7,0	Heimstaden Linkebo AB	5,6	Region Stockholm	40,0
Svevia AB (publ)	4,3	NCC Sverige AB	5,5	E-Hälsomyndigheten	24,6
Peab Anläggning AB	3,4	Skanska Sverige AB	4,4	Västtrafik AB	5,5
Atea Sverige AB	3,4	Atea Sverige AB	4,2	Södersjukhuset AB	5,3
NCC Sverige AB	3,0	Attendo Sverige AB	3,5	Nobina Sverige AB	4,6
Trafikverket	3,0	Peab Sverige AB	3,1	Danderyds Sjukhus AB	4,4
Infranord AB	2,9	Peab Anläggning AB	2,7	ApoEx AB	4,4
SEB Kort Bank AB	2,9	Menigo Foodservice AB	2,4	NCC Sverige AB	4,2
Stockholms stad	2,9	Martin & Servera Restauranghandel AB	2,2	Keolis Sverige AB	4,1
Region Stockholm	2,4	NCC Industry AB	2,0	Apoteket AB	4,1
Göteborgs stad	2,3	Trafikverket	1,9	Skanska Sverige AB	3,7
Skanska Sverige AB	2,1	Svevia AB (publ)	1,6	MTR Tunnelbanan AB	3,4
Uppsala universitet	1,8	Tieto Sweden AB	1,6	Praktikertjänst AB	3,3
Lunds universitet	1,6	Pysslingen Förskolor och Skolor AB	1,5	Arriva Sverige AB	3,3
Specialfastigheter Sverige AB	1,5	Västtrafik AB	1,5	Region Uppsala	3,0
PostNord Sverige AB	1,4	Internationella Engelska Skolan i Sverige AB	1,4	Capio S:t Görans Sjukhus AB	2,7
Västra Götalandsregionen	1,4	Peab Asfalt AB	1,3	Atea Sverige AB	2,5
Strukton Rail AB	1,3	Förenade Care AB	1,3	MTR Pendeltågen AB	2,3
Malmö stad	1,3	Vardaga Nytida Omsorg AB	1,3	Swedish Hospital Partners AB	2,0
Arbetsförmedlingen	1,2	Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp AB	1,3	Peab Sverige AB	1,8

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

2 687

LEVERANTÖRER

1,3 % av leverantörerna

mottog

tillsammans

698

MILJARDER KRONOR

80 % av utbetalade belopp

8

SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAGS DELTAGANDE I UPPHANDLING

8.1	EU:s storleksklassificering av företag	130
8.2	Näringslivet i Sverige	131
8.3	Sju av tio anbudsgivare är mindre företag	132
8.4	Drygt fyra av tio anbud kontrakteras oavsett företagsstorlek	134
8.5	Nästan hälften av alla leverantörer är mindre företag	135

8. Små och medelstora företags deltagande i upphandling

Av alla anbudsgivare 2019 var 70 procent mikroföretag eller små företag. Stora företag utgjorde 4 procent av anbudsgivarna och medelstora företag 11 procent.

År 2019 kontrakterades 43 procent av alla lämnade anbud, oavsett företagsklass. Stora företag var betydligt mer aktiva som anbudsgivare än mindre företag. Stora företag lämnade i genomsnitt 24,9 anbud vardera, att jämföra med 3,4 anbud för små företag och 1,9 anbud för mikroföretag. Detta ledde till att stora företag i genomsnitt tilldelades 10,3 avtal vardera, medan små företag och mikroföretag tilldelades 1,5 avtal respektive 0,9 avtal vardera.

Stora företag stod för 23 procent av alla kontrakterade anbud. Mikroföretag och små företag stod tillsammans för 50 procent av alla kontrakterade anbud.

Av alla leverantörer som mottog utbetalningar från stat, kommuner och regioner 2019 var 46 procent mikroföretag eller små företag. Tillsammans mottog mikroföretag och små företag 156,2 miljarder kronor 2019, vilket motsvarade 18 procent av utbetalade belopp.

8.1 EU:s storleksklassificering av företag

Klassifikationen av företagsstorlek utgår ifrån Europeiska kommissionens definition. Europeiska kommissionen klassificerar företag enligt tre storleksklasser.²⁷ Klassificeringen baseras på

antal anställda och antingen nettoomsättning eller balansomslutning. I valet mellan nettoomsättning eller balansomslutning väljs det lägsta värdet. Företagets storleksklass bestäms där efter av den största klass som antal anställda och nettoomsättning eller

27. Europeiska kommissionen 2003. Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (2003/361/EG).

balansomslutning indikerar. Ett företag utan anställda men med en nettoomsättning på 20 miljoner euro klassificeras därmed som ett medelstort företag.²⁸

EU:s klassificering avviker från SCB:s klassificering som enbart baseras på antal anställda.

Tabell 37 **Europeiska kommissionens storleksklasser för företag**

Storleksklass	Antal anställda	Nettoomsättning (miljoner euro)	Balansomslutning (miljoner euro)
Mikroföretag	0–9	0–2	0–2
Små företag	10–49	2–10	2–10
Medelstora företag	50–249	10–50	10–43
Stora företag	> 250	> 50	> 43

Källa: Europeiska kommissionen (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Vid storleksklassificering av företag i denna rapport bortses från flera bestämmelser som avser ägandeförhållanden. Ett mikroföretag som är helägt av en koncernmoder ska exempelvis räknas samman med koncernmodern och eventuellt andra helägda bolag i koncernen när storleksklassen fastställs. Eftersom tillgång till fullständiga ägarandelar saknas tar klassificeringen inte hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

8.2 Näringslivet i Sverige

Det finns i dag över 1,1 miljoner företag i Sverige, och över tid har antalet företag inom näringslivet ökat.²⁹ Enligt SCB

hade över 96 procent av företagen i Sverige tio eller färre anställda 2018. En stor del av dem är sannolikt mikroföretag enligt Europeiska kommissionens definition. Ett vanligt förekommande argument är att mikroföretag är underrepresenterade bland anbudsgivare, eftersom andelen mikroföretag i näringslivet är betydligt högre än andelen mikroföretag bland anbudsgivarna. Det finns flera brister med en sådan jämförelse. Jämförelsen tar till exempel inte hänsyn till att många företag är så små att de varken vill eller kan lämna anbud i offentlig upphandling. Företag kan dessutom vara underleverantörer till större företag som är anbudsgivare, vilket inte framgår av statistiken. Dessutom kan många av de varor och tjänster som

28. Europeiska kommissionen 2015. Användarhandledning om definitionen av SMF-företag.

29. Statistiska centralbyrån 2020. Företagens ekonomi 2018.

de minsta företagen erbjuder upphandlas genom direktupphandlingar, som inte ingår i den annonsbaserade statistiken. Även om mikroföretagen utgör en överväldigande majoritet av antalet företag i Sverige står små, medelstora och stora företag tillsammans för en betydligt

större andel av näringslivets totala antal anställda och totala omsättning. Att beskriva näringslivet enbart utifrån antal företag ger därmed ofta en missvisande bild av näringslivets struktur och olika företags samlade betydelse för ekonomin.

Tabell 38 Näringslivets fördelning av företag, anställda, omsättning och förädlingsvärde efter antal anställda, 2018

	Företag med 0–9 anställda	Företag med 10–49 anställda	Företag med 50–249 anställda	Företag med > 250 anställda
Andel av näringslivets totala antal företag	96,4 %	3,0 %	0,5 %	0,1 %
Andel av näringslivets totala anställda	23,0 %	22,6 %	19,4 %	34,9 %
Andel av näringslivets totala omsättning	21,0 %	18,8 %	20,2 %	40,0 %
Andel av näringslivets totala förädlingsvärde	24,0 %	18,5 %	18,9 %	38,6 %

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Definitionen av näringslivet exkluderar företag inom SNI 0 Offentlig förvaltning, försvar, obligatorisk socialförsäkring och SNI K Finans- och försäkringsverksamhet.

8.3 Sju av tio anbudsgivare är mindre företag

Av de företag som lämnade anbud 2019 var 36 procent mikroföretag, 34 procent små företag och 11 procent medelstora företag. Av anbudsgivarna var 4 procent stora företag. Resterande 15 procent av anbudsgivarna utgjordes av privata företag och andra organisationer där de uppgifter som krävs för klassificering saknas, exempelvis enskilda firmor eller utländska juridiska personer.

Fördelningen av antalet lämnade anbud i upphandlingar ger en annorlunda bild än antalet anbudsgivare. Mikroföretagen, som utgjorde 36 procent av

antalet anbudsgivare, stod för 18 procent av lämnade anbud. På motsvarande sätt stod små företag, som utgjorde 34 procent av anbudsgivarna, för 30 procent av lämnade anbud. Stora företag, som utgjorde 4 procent av antalet anbudsgivare, stod för 24 procent av antalet lämnade anbud. Förklaringen är att större företag oftare lämnar anbud i fler upphandlingar än mindre företag. Stora företag lämnade i genomsnitt 24,9 anbud under 2019, vilket kan jämföras med 7,0 anbud för medelstora företag, 3,4 anbud för små företag och 1,9 anbud för mikroföretag.

70 %

av alla anbudsgivare 2019

VAR **MIKROFÖRETAG**
ELLER **SMÅ FÖRETAG**

Tabell 39 **Antal och andel anbudsgivare och anbud efter företagsstorlek, 2019**

Storleksklass	Antal anbudsgivare	Andel av anbudsgivare	Antal anbud	Andel av anbud	Genomsnittligt antal anbud per anbudsgivare
Mikroföretag	6 149	36 %	11 924	18 %	1,9
Små företag	5 699	34 %	19 520	30 %	3,4
Medelstora företag	1 852	11 %	13 021	20 %	7,0
Stora företag	626	4 %	15 572	24 %	24,9
Övriga organisationer	2 611	15 %	5 176	8 %	2,0
Totalt	16 937	100 %	65 213	100 %	3,9

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode. Kategorin övriga organisationer saknar de uppgifter som krävs för klassificering av storlek.

8.4 Drygt fyra av tio anbud kontrakteras oavsett företagsstorlek

Ur företagets perspektiv är det inte viktigast att delta i upphandlingar, utan att tilldelas kontrakt. Drygt fyra av tio (43 procent) av alla lämnade anbud kontrakterades 2019, oavsett anbudsgivarens storleksklass. Stora företag var mest framgångsrika under 2019 och

stod i genomsnitt för 10,3 kontrakterade anbud var. Detta var betydligt högre än motsvarande genomsnitt för mindre företag. Att stora företag i genomsnitt tilldelades fler avtal beror på att stora företag lämnade fler anbud. Stora företag stod för 23 procent av kontrakterade anbud 2018–2019. Mikroföretag och små företag stod för 19 respektive 31 procent och medelstora företag för 20 procent.

Tabell 40 **Antal anbud och antal kontrakterade anbud efter företagsstorlek, 2019**

Storleksklass	Antal anbud	Antal kontrakterade anbud	Andel av anbud som kontrakteras	Andel av antalet kontrakterade anbud	Genomsnittligt antal kontrakterade anbud per anbudsgivare
Mikroföretag	11 924	5 354	45 %	19 %	0,9
Små företag	19 520	8 675	44 %	31 %	1,5
Medelstora företag	13 021	5 654	43 %	20 %	3,1
Stora företag	15 572	6 469	42 %	23 %	10,3
Övriga organisationer	5 176	2 061	40 %	7 %	0,8
Totalt	65 213	28 213	43 %	100 %	1,7

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode. Kategorin övriga organisationer saknar de uppgifter som krävs för klassificering av storlek.

Jämförelserna mellan företagens storleksklasser avseende tilldelade avtal tar inte hänsyn till avtalens värde. De avtal som tilldelas stora företag kan antas ha betydligt högre genomsnittligt värde än de avtal som tilldelas mikroföretag och små företag. Tillgängliga uppgifter möjliggör inte någon analys av avtalens värde. En analys av offentliga utbetalningar i relation till leverantörernas storlek ger dock stöd för en sådan slutsats.

8.5 Nästan hälften av alla leverantörer är mindre företag

År 2019 betalade stat, kommuner och regioner ut drygt 873 miljarder kronor till drygt 205 000 privata företag och andra organisationer. Av alla leverantörer

2019 var 46 procent mikroföretag eller små företag, medan 2 procent var medelstora företag och 1 procent var stora företag. För 51 procent av alla leverantörer saknas de uppgifter som krävs för att klassificera storleken. Detta kan exempelvis avse enskilda firmor eller ekonomiska föreningar. Mikroföretag mottog 51,9 miljarder kronor 2019, vilket motsvarade 6 procent av utbetalade belopp. Små företag mottog 104,3 miljarder kronor, vilket motsvarade 12 procent av utbetalade belopp. Medelstora företag mottog 131,9 miljarder kronor, vilket motsvarade 15 procent av utbetalade belopp, och stora företag mottog 300,7 miljarder kronor, vilket motsvarade 35 procent av utbetalade belopp 2019.

Tabell 41 **Antalet leverantörer och utbetalade belopp efter företagsstorlek, 2019**

Storleksklass	Antal leverantörer	Andel av leverantörer	Mottaget belopp (mdkr)	Andel av mottaget belopp
Mikroföretag	71 221	36 %	51,9	6 %
Små företag	21 273	11 %	104,3	12 %
Medelstora företag	4 805	2 %	131,9	15 %
Stora företag	1 275	1 %	300,7	35 %
Övriga organisationer	101 101	51 %	279,7	32 %
Totalt	199 675	100 %	868,5	100 %

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Antalet leverantörer och utbetalade belopp avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller utbetalningar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

A man with short brown hair and a beard, wearing a light blue button-down shirt and a green apron, is smiling and looking down at a bouquet of flowers he is holding. The bouquet consists of various pink and white flowers, including tulips and ranunculus, with green foliage. The background is a bright, out-of-focus indoor setting.

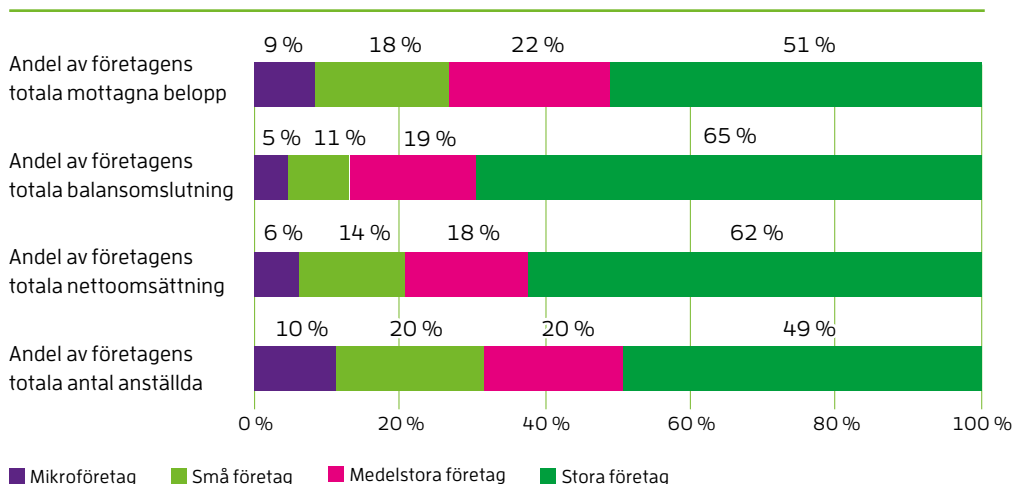
48 %

av alla anbud 2019
LÄMNADES AV
MIKROFÖRETAG eller
SMÅ FÖRETAG

Att stora företag tar emot en större andel av utbetalade belopp är naturligt, eftersom de representerar en större andel av företagens totala antal anställda och totala omsättning. Stora företag har per definition större kapacitet än mindre företag, vilket ofta innebär möjligheter att utföra flera och större uppdrag. Endast 1 procent av alla leverantörer till

stat, kommuner och regioner 2019 var stora företag. De stora företagen representerade dock 49 procent av leverantörernas totala antal anställda och 62 procent av leverantörernas totala omsättning. Det är mot denna bakgrund naturligt att stora företag mottog 51 procent av totala utbetalade belopp 2019.

Diagram 36 **Leverantörernas fördelning av utbetalade belopp, anställda, omsättning och balansomslutning efter företagsstorlek, 2019**

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

9

IDÉBURNA ORGANISATIONERS DELTAGANDE I UPPHANDLING

9.1	SCB:s klassificering av idéburna organisationer	140
9.2	Idéburen sektor i Sverige	141
9.3	Få idéburna organisationer lämnar anbud	142
9.4	Sju av tio anbud från idéburna organisationer kontrakteras	144
9.5	Utbetalningar till idéburna organisationer uppgår till drygt 32 miljarder kronor	146

9. Idéburna organisationers deltagande i upphandling

Av de organisationer som lämnade anbud i upphandling 2019 kan 204 anses tillhöra kategorin idéburna organisationer. De flesta var ideella föreningar.

Idéburna organisationer lämnade i genomsnitt 2,1 anbud var under 2019, vilket kan jämföras med 3,9 för övriga organisationer. Av alla lämnade anbud från idéburna organisationer kontrakterades 70 procent. Detta kan jämföras med 42 procent för övriga organisationer.

Drygt 39 000 organisationer (20 procent) som mottog utbetalningar från stat, regioner och kommuner 2019 tillhörde kategorin idéburna organisationer. De flesta var ideella föreningar. Tillsammans mottog idéburna organisationer 32,2 miljarder kronor, vilket motsvarar 4 procent av utbetalade belopp 2019.

9.1 SCB:s klassificering av idéburna organisationer

Definitionen av det civila samhället och den idéburna sektorn är varken tydlig eller enhetlig. Detta gör det svårt att i statistik identifiera vilka organisationer som tillhör dessa kategorier.³⁰ Den statistik som redovisas i detta kapitel

utgår ifrån SCB:s definition av det civila samhället. I stället för begreppet civila samhället används begreppen idéburen sektor och idéburen organisation. Dock är definitionen av vilka organisationer som omfattas av begreppen densamma.

Den statistik som redovisas för idéburen sektor utgår i huvudsak från juridisk

30. För mer information, se Statistiska centralbyrån 2020. *Det civila samhället 2017: satelliträkenskaper*, Betänkande av Utredningen för ett stärkt civilsamhälle 2016. *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. SOU 2016:13. s. 63–78 och 420–427 och Betänkande av Valfärdsutredningen 2017. *Kvalitet i välfärden: bättre upphandling och uppföljning*. SOU 2017:38. s. 246–250 och 214–216, Finansdepartement 2018. *En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden*. Kommittédirektiv 2018:41 och SOU 2019:56. Betänkande av Utredningen om Idéburna aktörer i välfärden.

form och omfattar ideella föreningar, trossamfund, samfälligheter, stiftelser och fonder samt aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (SVB). Därutöver ingår aktiebolag och ekonomiska föreningar inom vissa utpekade sektorer, samtidigt som ideella föreningar inom vissa utpekade sektorer inte ingår. Dessutom ingår så kallade arbetsintegrerade sociala företag enligt Tillväxtverket och organisationer med 90-konton enligt Svensk Insamlingskontroll. Dessa organisationer kan ha olika juridiska former, exempelvis ekonomisk förening, ideell förening eller aktiebolag. Inom ramen för denna rapport benämns de organisationer som omfattas av ovan definition för idéburna organisationer.

Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. Dotterorganisationer till moderorganisationer som omfattas

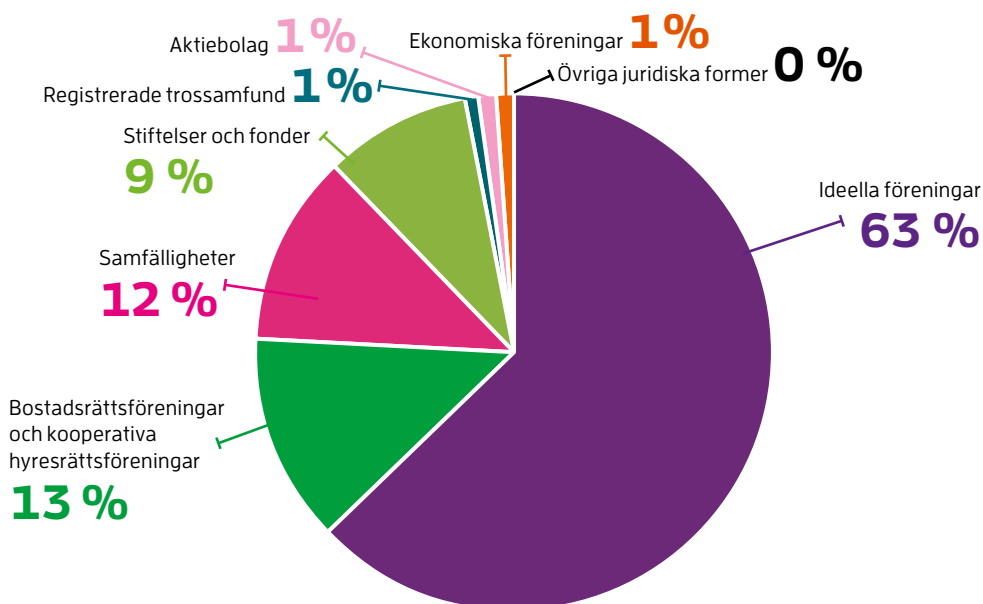
av ovan definition ska dock, enligt SCB:s definition, klassificeras som tillhörande kategorin. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5. För en fullständig redovisning av metodiken bakom SCB:s klassificering hänvisas till SCB.³¹

9.2 Idéburen sektor i Sverige

Enligt SCB fanns 2017 cirka 258 000 organisationer inom den idéburna sektorn, varav cirka 100 000 var ekonomiskt aktiva. Sett till juridisk form var en majoritet av organisationerna ideella föreningar (63 procent), följt av bostadsrättsföreningar och hyresrättsföreningar (13 procent), samfälligheter (12 procent) och stiftelser och fonder (9 procent). Förädlingsvärdet för de idéburna organisationerna beräknades av SCB till 146 miljarder kronor 2017, vilket motsvarade 3,2 procent av BNP.³²

31. Statistiska centralbyrån 2016. *Det civila samhället 2014: satelliträkenskaper*. Rapport 2016:1.

32. Statistiska centralbyrån 2019. *Det civila samhället 2017 – satelliträkenskaper*.

Diagram 37 **Andelen idéburna organisationer i Sverige efter juridisk form, 2017**

Källa: SCB (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

9.3 Få idéburna organisationer lämnar anbud

Av de organisationer som lämnade anbud 2019 kan 204 organisationer anses tillhöra kategorin idéburna organisationer. De vanligaste juridiska formerna bland de idéburna organisationer som lämnade anbud var ideella föreningar följt av stiftelser och fonder. Idéburna organisationer lämnade i genomsnitt 2,1 anbud var under 2019, vilket kan jämföras

med 3,9 för övriga organisationer. Idéburna organisationer lämnade tillsammans 431 anbud, vilket motsvarade strax under 1 procent av alla anbud som inkom 2019. Bortfallet av uppgifter om anbudsgivare innebär att antalet idéburna organisationer kan vara högre än vad som redovisas här. Det finns dock inget som tyder på att bortfallet av uppgifter är högre för idéburna organisationer än för övriga organisationer.

204 IDÉBURNA
ORGANISATIONER
LÄMNADE
431
anbud

Tabell 42 **Antal anbud och anbudsgivare efter idéburna och övriga organisationer, 2019**

Juridisk form	Antalet anbudsgivare	Andel av anbudsgivare	Antalet anbud	Andel av anbud	Genomsnittligt antal anbud per anbudsgivare
Idéburna organisationer	204	1 %	431	1 %	2,1
Aktiebolag	13	0 %	26	0 %	2,0
Ekonomisk förening	25	0 %	61	0 %	2,4
Ideell förening	101	1 %	188	0 %	1,9
Okänd juridisk form	5	0 %	15	0 %	3,0
Offentliga korporationer	9	0 %	26	0 %	2,9
Stiftelse eller fond	51	0 %	115	0 %	2,3
Övriga organisationer	16 733	99 %	64 782	99 %	3,9
Totalt	16 937	100 %	65 213	100 %	3,9

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

9.4 Sju av tio anbud från idéburna organisationer kontrakteras

Idéburna organisationer lämnade tillsammans 431 anbud 2019, varav 303 kontrakterades. I genomsnitt kontrakterades 1,5 anbud för idéburna

organisationer, vilket var något lägre än för övriga organisationer med i genomsnitt 1,6 kontrakterade anbud var. Av lämnade anbud från idéburna organisationer kontrakterades 70 procent 2019, vilket kan jämföras med 42 procent för övriga organisationer.

Tabell 43 **Antal anbud och kontrakterade anbud efter idéburna och övriga organisationer, 2019**

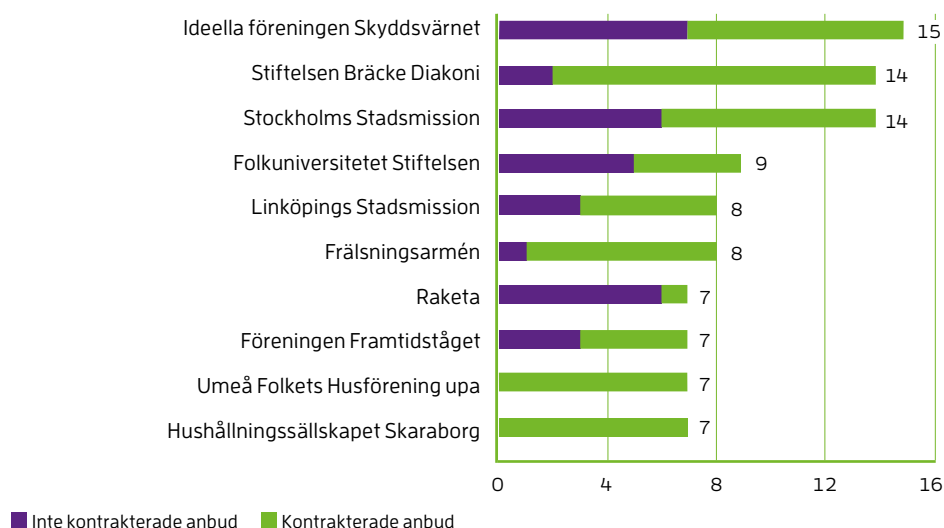
Juridisk form	Antal anbud	Antal kontrakterade anbud	Andel av anbud som kontrakteras	Andel av kontrakterade anbud	Genomsnittligt antal kontrakterade anbud per anbudsgivare
Idéburna organisationer	431	303	70 %	1 %	1,5
Aktiebolag	26	20	77 %	0 %	1,5
Ekonomisk förening	61	48	79 %	0 %	1,9
Ideell förening	188	121	64 %	0 %	1,2
Okänd juridisk form	15	10	67 %	0 %	2,0
Offentliga korporationer	26	25	96 %	0 %	2,8
Stiftelse eller fond	115	79	69 %	0 %	1,5
Övriga organisationer	64 782	27 121	42 %	99 %	1,6
Totalt	65 213	27 424	42 %	100 %	1,6

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019. Antalet anbud och anbudsgivare avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller upphandlingar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

Ideella föreningen Skyddsvärnet (15) var den anbudsgivare som lämnade flest anbud 2019. Därefter följer Stiftelsen Bräcke Diakoni (14) och Stockholms Stadsmission (14). Företagsanalyser utgår ifrån organisationsnummer och tar ingen hänsyn till eventuella koncernrelationer mellan enskilda företag. För en utförligare redovisning av rapportens metod hänvisas till avsnitt 1.4.5.

70 %
av alla anbud från
idéburna organisationer
KONTRAKTERADES

Diagram 38 **Idéburna organisationer som lämnade flest anbud, 2019**

Källa: Visma (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om anbud saknas för 20 procent av alla upphandlingar 2019.

9.5 Utbetalningar till idéburna organisationer uppgår till drygt 32 miljarder kronor

Drygt 39 000 organisationer som mottog utbetalningar från stat, regioner och kommuner 2019 tillhörde kategorin idéburna organisationer. Detta motsvarar 20 procent av alla leverantörer. Den vanligaste juridiska formen inom denna kategori var ideell förening, följt av samfällighet. Utbetalade belopp till idéburna organisationer uppgick till 32,2 miljarder kronor, vilket motsvarade 4 procent av

utbetalade belopp 2019. Utbetalningar från det offentliga till idéburna organisationer innefattar inte enbart inköp utan även ersättningar och transferringar, såsom olika former av bidrag. För närvarande saknas möjligheter att identifiera vilka utbetalningar till idéburna organisationer som avser inköp, men det är sannolikt att en betydande del av utbetalade belopp till idéburna organisationer avser utbetalningar som inte utgör inköp.

Tabell 44 **Utbetalningar från stat, kommun och region till idéburna och övriga organisationer, 2019**

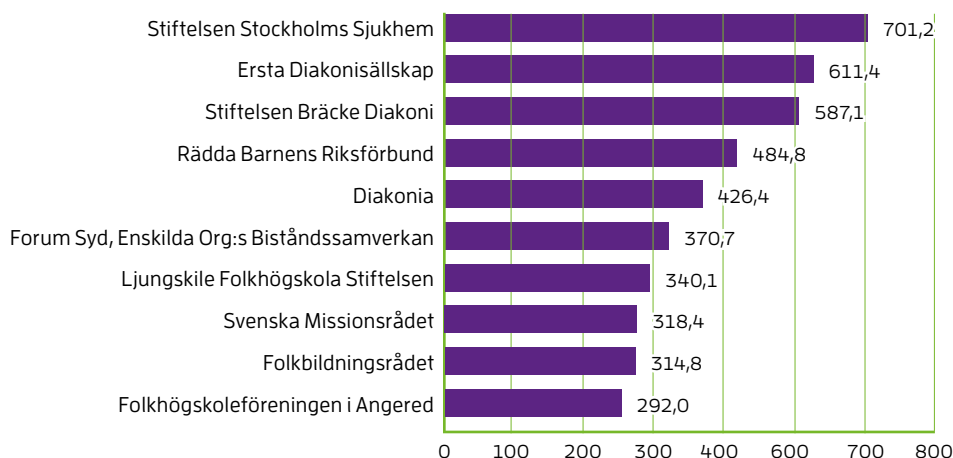
Juridisk form	Antal leverantörer	Andel av leverantörer (%)	Utbetalade belopp (mdkr)	Andel av utbetalade belopp (%)	Genomsnittligt mottaget belopp (mnkr)
Idéburna organisationer	39 014	20 %	32,2	4 %	0,8
Aktiebolag	155	0 %	0,6	0 %	3,8
Ekonomisk förening	1 241	1 %	3,2	0 %	2,6
Ideell förening	31 328	16 %	16,6	2 %	0,5
Okänd juridisk form	526	0 %	0,8	0 %	1,6
Offentliga korporationer	26	0 %	0,2	0 %	8,5
Samfällighet	4 625	2 %	0,4	0 %	0,1
Stiftelse eller fond	1 112	1 %	10,3	1 %	9,2
Utländsk juridisk person	1	0 %	0,0	0 %	0,0
Övriga organisationer	160 661	80 %	836,3	96 %	5,2
Totalt	199 675	100 %	868,5	100 %	4,3

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer. Antalet organisationer och utbetalningar avviker något från övriga tabeller, eftersom denna tabell endast innehåller utbetalningar med organisationsnummer tillgängliga via Bisnode.

I genomsnitt mottog en idéburen organisation 0,8 miljoner kronor 2019. Genomsnittet ger dock en missvisande bild av fördelningen av utbetalade belopp. Det var 1 485 idéburna organisationer som mottog 80 procent av utbetalade belopp inom kategorin idéburna organisationer 2019. Stiftelsen Stockholms sjukhem (701,2 miljoner kronor) var den idéburna organisation

som mottog störst belopp 2019. Därefter följer Ersta Diakonisällskap (611,4 miljoner kronor) och Stiftelsen Bräcke Diakoni (587,1 miljoner kronor). Bland de idéburna organisationer som mottog utbetalningar ingår politiska partier. Utbetalningarna avser sannolikt medlemsbidrag och partistöd.

Diagram 39 **Idéburna organisationer som mottog störst belopp (mnkr), 2019**

Källa: DSI (uppgifter), Bisnode (uppgifter), SCB (uppgifter), Tillväxtverket (uppgifter), Svensk Insamlingskontroll (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

10

ÖVERPRÖVNING AV UPPHANDLING

10.1	Andelen överprövade upphandlingar är oförändrad	150
10.2	Direktivstyrda upphandlingar överprövas oftare än inte direktivstyrda upphandlingar	155
10.3	Överprövning är vanligast vid upphandling av kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvaror	157
10.4	Upphandlingar med fler anbudsgivare blir oftare överprövade än upphandlingar med färre anbudsgivare	158
10.5	Antalet mål om överprövning i domstol uppgår till drygt 3 000	159
10.6	Leverantörer får rätt i en av fyra överprövningar som prövas i sak i förvaltningsrätterna	160
10.7	Ökning av antalet ändrade beslut i kammarrätten	162
10.8	Stor ökning av antal mål som sakprövades i Högsta förvaltningsdomstolen innebär i praktiken få avgöranden	163
10.9	Handläggningstid i högsta instans nästan oförändrad	164

10. Överprövning av upphandling

Av alla upphandlingar överprövas 6,6 procent. Direktivstyrda upphandlingar överprövas i högre utsträckning än upphandlingar som inte är direktivstyrda.

Det är något vanligare att upphandlingar som annonseras av regioner överprövas än att upphandlingar som annonseras av kommuner och statliga myndigheter överprövas. Upphandlingar med fler anbudsgivare har generellt sett en högre andel överprövningar än upphandlingar med färre anbudsgivare.

Överprövning är vanligast inom CPV 30 Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara där 13,8 procent av alla upphandlingar överprövas. Inom CPV 45 Anläggningsarbete överprövas 6,4 procent av alla upphandlingar.

Under 2019 inkom 3 111 mål om överprövning vid förvaltningsdomstolarna. I 75 procent av alla mål som prövades i sak 2019 dömde förvaltningsrätten till de upphandlande myndigheternas fördel. Andelen upphandlingsmål som sakprövades i kammarrätterna minskade 2019 jämfört med de två föregående åren, från 35 till 19 procent.

10.1 Andelen överprövade upphandlingar är oförändrad

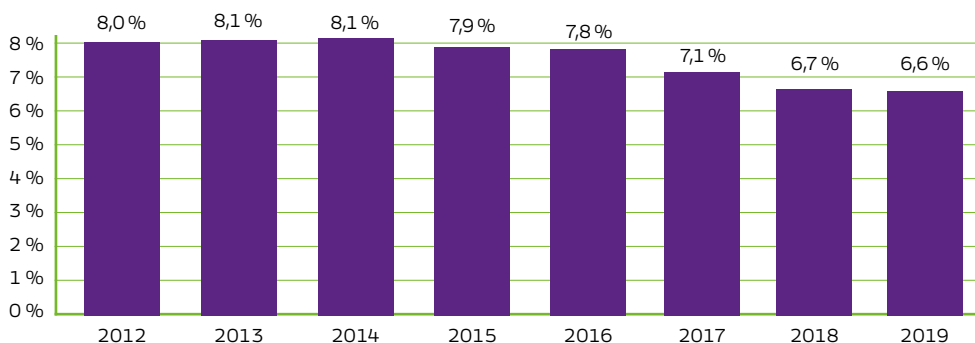
En leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada av att en myndighet har brutit mot en upphandlingslag i en upphandling kan ansöka om överprövning av upphandlingen hos förvaltningsrätten. Anser förvaltningsrätten att leverantören har rätt kan den besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först efter rättelse har gjorts.

År 2019 annonserades 18 379 upphandlingar, varav 1 215 överprövades. Detta motsvarade 6,6 procent av alla annonserade upphandlingar 2019. Att en upphandling har registrerats som överprövad innebär att en dom eller ett beslut i första instans har fastställts. Antalet överprövningar kommer att öka något, eftersom det förekommer att överprövningar inte leder till dom förrän året efter. Giltigheten av ett avtal som har slutits kan dessutom under vissa

förutsättningar överprövas i upp till sex månader efter att avtalet slöts. Redovisad statistik avser de upphandlingar som registrerats som överprövade per den 1 september 2020.³³

6,6 %
av alla upphandlingar
2019 **ÖVERPRÖVADES**

Diagram 40 **Andel överprövade annonserade upphandlingar, 2012–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Både 2017 och 2018 minskade antalet upphandlingar som överprövades, samtidigt som antalet annonserade upphandlingar var relativt oförändrat jämfört med föregående år. År 2019 var andelen överprövade upphandlingar i princip oförändrad jämfört med 2018 då den minskade från 6,7 procent till 6,6 procent. Antalet överprövade upphandlingar 2019 kommer dock att öka något eftersom en del överprövningar av upphandlingar inte leder till dom förrän året efter.³⁴

För upphandlingar som avser ramavtal var andelen överprövade upphandlingar 8,6 procent 2019, att jämföra med 5,4 procent för upphandlingar som avser kontrakt. En förklaring till detta kan vara att det i upphandlingar som avser ramavtal generellt är fler anbudsgivare som medverkar, i genomsnitt, än i upphandlingar som avser kontrakt, 5,8 respektive 3,7 anbudsgivare.

33. I statistiken ingår även ett begränsat antal överprövningar som rör avtals giltighet.

34. Mellan våra mätningar den 1 september 2019 och den 1 september 2020 registrerades exempelvis ytterligare drygt 100 upphandlingar som överprövades, av dem som annonserades 2018. Detta innebär att andelen annonserade upphandlingar som överprövats för 2018 har ökat från 6,1 procent till 6,7 procent mellan denna rapport jämfört med föregående års rapport.

Tabell 45 **Antal överprövade annonserade upphandlingar, 2014–2019**

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal annonserade upphandlingar	18 435	18 438	18 444	18 544	18 527	18 379
Antal överprövade upphandlingar	1 496	1 453	1 446	1 319	1 247	1 215

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Sett till antal överprövades flest upphandlingar bland dem som annonserades av kommuner under 2019. Dock var andelen annonserade upphandlingar som överprövades högst för regioner,

där 9,2 procent av alla upphandlingar överprövades. För statliga myndigheter var andelen 5,4 procent och för kommuner 7,0 procent.

Tabell 46 **Antal och andel överprövade annonserade upphandlingar efter myndighetstyp, 2019**

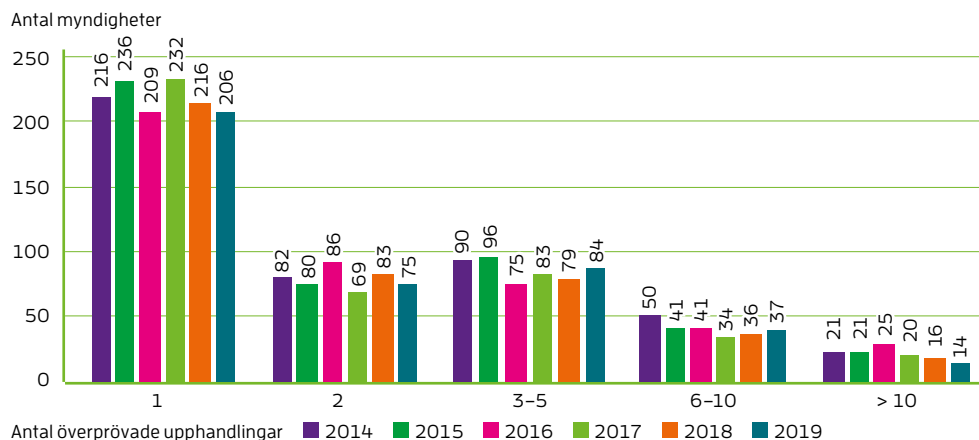
Myndighet	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Stat	3 543	180	5,1 %
Statliga myndigheter	3 121	168	5,4 %
Statliga bolag	422	12	2,8 %
Kommun	12 438	839	6,7 %
Kommuner	8 550	601	7,0 %
Kommunala bolag	3 888	238	6,1 %
Region	2 010	177	8,8 %
Regioner	1 785	164	9,2 %
Regionägda bolag	225	13	5,8 %
Övriga organisationer	388	19	4,9 %
Totalt	18 379	1 215	6,6 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Det var 416 myndigheter som fick minst 1 av sina upphandlingar överprövade under 2019. Av dessa myndigheter var det 50 procent som endast fick 1 upphandling överprövad. För 14 myndigheter

överprövades över 10 annonserade upphandlingar. De flesta av dessa myndigheter annonserade dock ett stort antal upphandlingar under 2019.

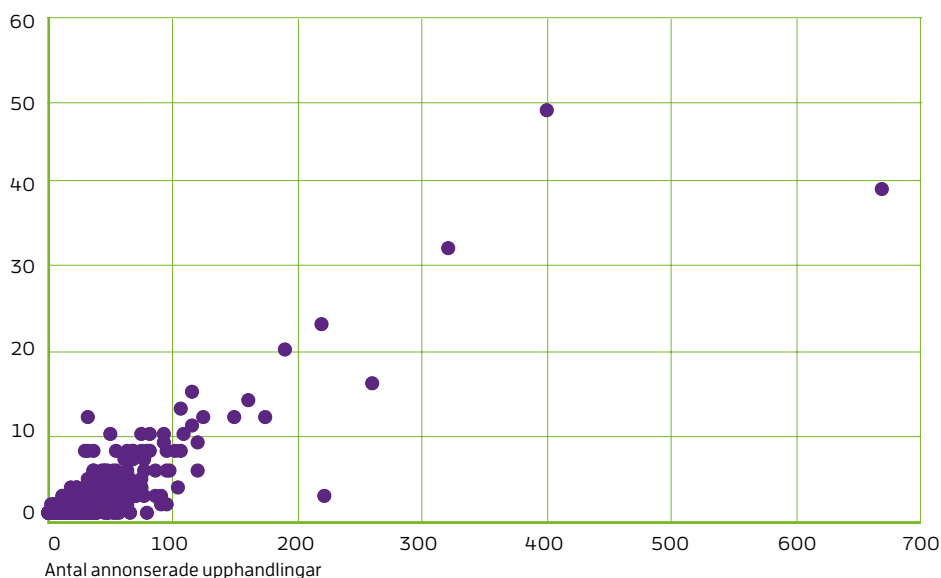
Diagram 41 **Antal myndigheter efter antalet överprövade upphandlingar, 2014–2019**

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Diagram 42 **Antalet annonserade upphandlingar och antalet överprövade annonserade upphandlingar efter myndighet (varje punkt är en myndighet), 2019**

Antal överprövade annonserade upphandlingar

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Flera av de myndigheter som hade ett högre antal överprövade upphandlingar 2019 annonserade även ett stort antal upphandlingar. Trafikverket annonserade till exempel 671 upphandlingar 2019, varav 39 överprövades. Detta innebär att en relativt låg andel (5,8 procent) av Trafikverkets annonserade upphandlingar överprövades 2019.

Det finns myndigheter som annonserade relativt många upphandlingar och som dessutom hade en högre andel överprövningar än genomsnittet. För exempelvis Region Uppsala, Malmö stad och Stockholms stad uppgick andelen överprövade upphandlingar till cirka 12 procent.

Tabell 47 **Myndigheter med högst antal överprövade annonserade upphandlingar, 2019**

Myndighet	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Stockholms stad	401	48	12,0 %
Trafikverket	671	39	5,8 %
Göteborgs stad	321	32	10,0 %
Västra Götalandsregionen	220	23	10,5 %
Region Stockholm	191	20	10,5 %
Inköp Gävleborg	260	16	6,2 %
Malmö stad	117	15	12,8 %
Region Skåne	162	14	8,6 %
Region Uppsala	106	13	12,3 %
Telge Inköp AB	174	12	6,9 %
UpphandlingsCenter FBR	149	12	8,1 %
Jönköpings kommun	125	12	9,6 %
Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet	33	12	36,4 %
Region Jönköpings län	117	11	9,4 %
Örebro kommun	94	10	10,6 %
Upphandlingscenter fjärde storstadsregionen	109	10	9,2 %
Borås stad	81	10	12,3 %
Enköpings kommun	51	10	19,6 %
Lunds kommun	75	10	13,3 %
Region Östergötland	94	9	9,6 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

10.2 Direktivstyrda upphandlingar överprövas oftare än inte direktivstyrda upphandlingar

Direktivstyrda upphandlingar överprövas oftare än inte direktivstyrda upphandlingar (8,5 procent respektive 4,9 procent). Vid upphandlingar genom

öppet förfarande, som är vanligast för direktivstyrda upphandlingar, var andelen överprövningar 8,9 procent. Detta kan jämföras med 4,9 procent vid förenklat förfarande, som är vanligast vid upphandlingar som inte är direktivstyrda.

Tabell 48 **Antal och andel överprövade annonserade upphandlingar efter förfarande, 2019**

Förfarande	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Inte direktivstyrda upphandlingar	9 718	474	4,9 %
Förenklat förfarande	9 493	467	4,9 %
Urvalsförfarande	225	7	3,1 %
Direktivstyrda upphandlingar	8 565	730	8,5 %
Öppet förfarande	7 666	685	8,9 %
Förhandlat förfarande med föregående annonsering	646	34	5,3 %
Selektivt förfarande	204	10	4,9 %
Konkurrenspräglad dialog	34	1	2,9 %
Kvalificeringssystem	14	0	-
Förfarande för inrättande av innovationspartnerskap	1	0	0,0 %
Annat	96	11	11,5 %
Förfarande för upphandling av en koncession	96	11	11,5 %
Totalt	18 379	1 215	6,6 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

Överprövning var något vanligare vid användning av tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* än vid användning av tilldelningsgrunden pris 2019. Vid upphandling med tilldelningsgrunden *bästa förhållandet mellan pris och kvalitet* var andelen

överprövningar 6,9 procent. När *pris* användes som tilldelningsgrund var andelen något lägre, 6,4 procent. Endast ett fåtal upphandlingar som annonserades 2019 använde *kostnad* som tilldelningsgrund och endast en av dessa överprövades.

Tabell 49 **Antal och andel överprövade annonserade upphandlingar efter tilldelningsgrund, 2019**

Tilldelningsgrund	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet	6 452	442	6,9 %
Kostnad	21	1	4,8 %
Pris	9 536	614	6,4 %
Uppgift saknas	2 370	158	6,7 %
Totalt	18 379	1 215	6,6 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

10.3 Överprövning är vanligast vid upphandling av kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara

Andelen upphandlingar som blir föremål för överprövning varierar mellan olika branscher och marknadssegment. År 2019 var överprövningar vanligast

inom CPV 30 *Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara* (13,8 procent).

Näst vanligast var överprövningar inom CPV 22 *Trycksaker och tillhörande produkter* (11,9 procent) följt av upphandlingar inom CPV 18 *Kläder, skor, väskor och tillbehör* (11,8 procent).

Tabell 50 **CPV-huvudgrupper med högst andel överprövade annonserade upphandlingar, 2019**

CPV	Benämning	Antal upphand- lingar	Varav över- prövade	Andel över- prövade
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	340	47	13,8 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	135	16	11,9 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	263	31	11,8 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	164	19	11,6 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	315	35	11,1 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	487	51	10,5 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	230	23	10,0 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	660	64	9,7 %
98	Andra samhälleliga och personliga tjänster	465	42	9,0 %
50	Reparation och underhåll	1 109	99	8,9 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: I tabellen redovisas endast CPV-huvudgrupper med över 10 annonserade upphandlingar 2019.

Lägst andel överprövningar hade upphandlingar inom CPV 76 *Tjänster för olje- och gasindustrin* (0,0 procent), CPV 66 *Finans- och försäkringstjänster* (1,4 procent) och CPV 65 *El-, vatten- och energiverk* (1,4 procent). Den CPV-huvudgrupp där flest upphandlingar genomfördes 2019 var inom CPV 45 *Anläggningsarbete*. Inom denna CPV-huvudgrupp överprövades 6,4 procent av alla upphandlingar, vilket var något lägre än genomsnittet i Sverige. För mer information, se tabell 79, bilaga 2.

10.4 Upphandlingar med fler anbudsgivare blir oftare överprövade än upphandlingar med färre anbudsgivare

Generellt är sannolikheten för överprövning högre när fler anbudsgivare lämnar anbud i en upphandling. Ett större antal anbudsgivare innebär att det i regel finns fler som kan ha ett intresse av att ansöka om överprövning. Andelen överprövade upphandlingar ökar från knappt 1 procent vid 1 anbudsgivare till 19 respektive 24 procent när 20–29 anbudsgivare respektive fler än 30 anbudsgivare medverkar vid upphandling.

Tabell 51 **Antal och andel överprövade upphandlingar efter antalet anbudsgivare, 2019**

Antal anbudsgivare	Antal upphandlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
1	2 540	15	0,6 %
2	3 141	149	4,7 %
3	2 547	193	7,6 %
4	1 700	140	8,2 %
5	1 257	105	8,4 %
6	809	89	11,0 %
7	581	57	9,8 %
8	415	48	11,6 %
9	267	31	11,6 %
10–19	834	117	14,0 %
20–29	136	26	19,1 %
> 30	130	31	23,8 %
Uppgift saknas	4 022	214	5,3 %
Totalt	18 379	1 215	6,6 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020.

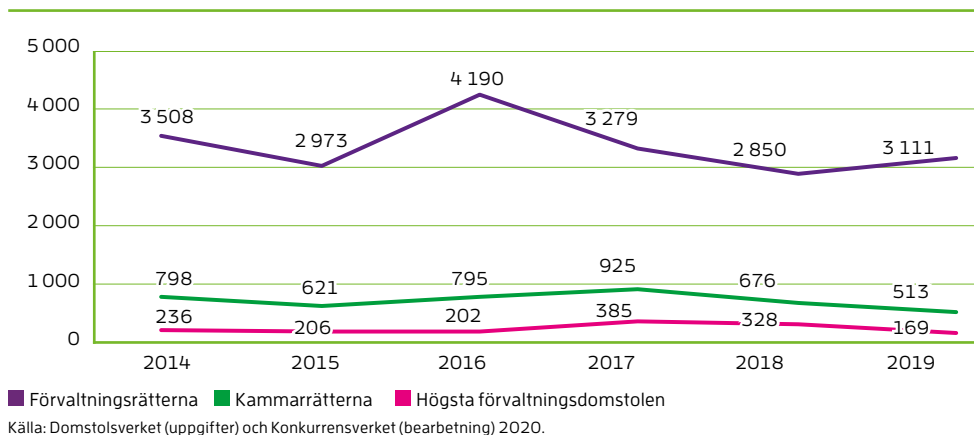
10.5 Antalet mål om överprövning i domstol uppgår till drygt 3 000

Under 2019 inkom 3 111 mål om överprövning vid förvaltningsdomstolarna. Det var en ökning med 9 procent jämfört med 2018.

Antalet mål om överprövning i domstolarna ska inte likställas med hur många upphandlingar som överprövas. Anledningen är att domstolarna kan registrera flera målnummer vid överprövning av en enskild upphandling. Det kan exempelvis ske när en leverantör begär överprövning av en samordnad upphandling där flera myndigheter deltagit, då ett målnummer skapas

för varje myndighet som omfattas av överprövningen. Om ansökan om överprövning lämnas in vid flera förvaltningsrätter, till exempel vid en samordnad upphandling där myndigheterna som deltagit finns inom olika domstolars områden, kan flera målnummer skapas vid överföringen mellan domstolarna. Detta innebär att en enda upphandling som överprövas kan generera ett stort antal målnummer, även om de i praktiken handläggs som en enda överprövning. Det förekommer att upphandlingar som överprövas ger upphov till över 50 målnummer.³⁵

Diagram 4.3 Antalet inkomna mål om överprövning vid domstol, 2014–2019

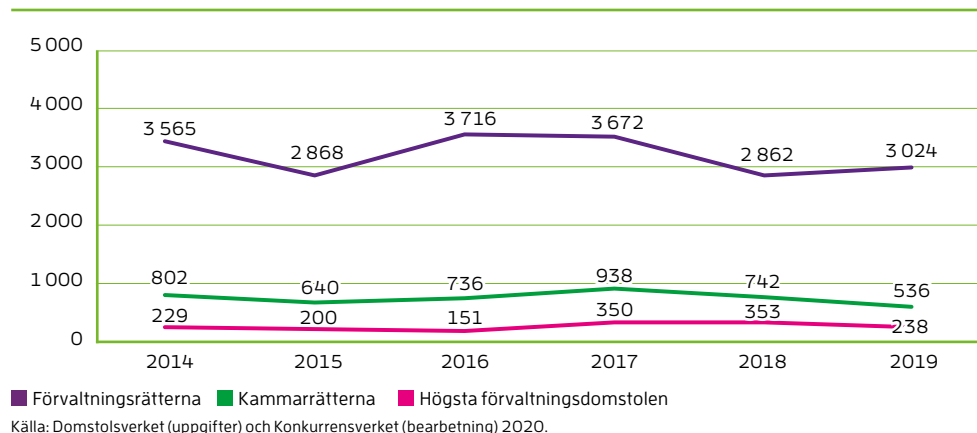

35. För mer information, se Upphandlingsmyndigheten 2017. Kartläggning och analys av mål om överprövning. Rapport 2017:7.

Totalt avgjordes 3 024 mål i förvaltningsrätterna 2019, vilket var en ökning av antalet avgjorda mål jämfört med föregående år. I kammarrätterna och i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) minskade antalet avgjorda mål 2019 jämfört med 2018. Antalet mål i HFD är betydligt lägre än i förvaltningsrätterna och kammarrätterna. Det innebär att

mindre förändringar i antal mål resulterar i större procentuella förändringar för HFD än i de lägre instanserna. Anledningen till att antalet mål är betydligt lägre i såväl kammarrätterna som HFD än i förvaltningsrätterna är att det krävs prövningstillstånd i dessa instanser.

Diagram 44 **Antalet avgjorda mål om överprövning vid domstol, 2014–2019**

10.6 Leverantörer får rätt i en av fyra överprövningar som prövas i sak i förvaltningsrätterna

Förvaltningsrätterna avgjorde 3 024 mål om överprövning av upphandling 2019. Av dessa avgjordes 2 157 (71 procent) efter en prövning i sak, vilket är ungefär i nivå med tidigare år. I resterande 797 mål (26 procent) avgjorde förvaltningsrätterna däremot ärendet

utan sakprövning. Det är en något lägre procentuell nivå än 2018. När ett mål avgörs utan sakprövning innebär det att rätten inte tagit ställning i den fråga som var aktuell i målet. Det kan till exempel bero på att överprövningen kom in för sent, att ansökan återkallades, att den sökande saknade tale-rätt eller att målet lämnades över till annan förvaltningsrätt.

Tabell 52 **Utgång i avgjorda mål om överprövning av upphandling i förvaltningsrätterna, 2014–2019**

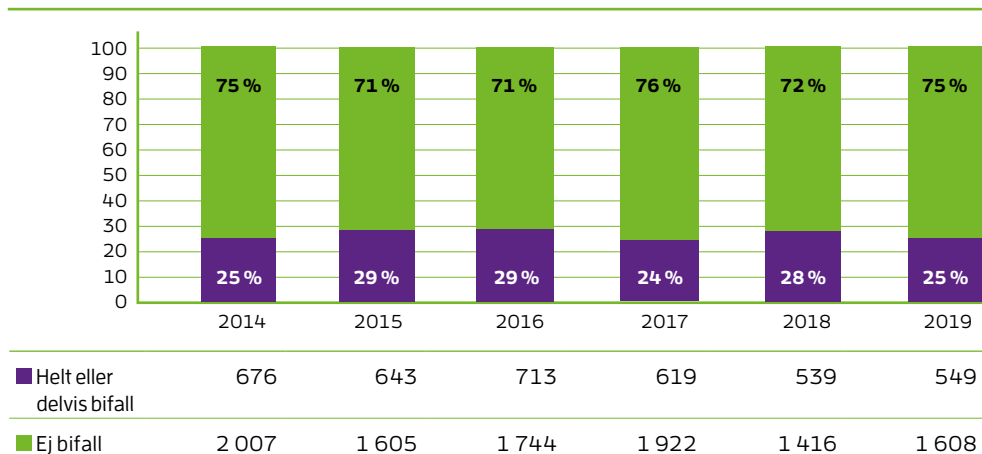
Utgång	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prövade i sak	2 683	2 248	2 457	2 541	1 955	2 157
Inte prövade i sak	867	614	1 256	1 126	906	797
Övriga	15	6	3	5	1	70
Totalt	3 565	2 868	3 716	3 672	2 862	3 024

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Med prövade i sak avses utgångarna helt eller delvis bifall (ansökningsmål), ändrat, delvis ändrat, ej bifall (ansökningsmål) och ej ändrat. Med inte prövade i sak avses utgången inte prövad i sak. Med övriga avses inhibition meddelad och värde saknas.

Av de mål som prövades i sak i förvaltningsrätterna 2019 fick den klagande helt eller delvis rätt i sin talan i 25 procent av

målen. Detta var en minskning med 3 procentenheter jämfört med föregående år.

Diagram 45 **Utgång i mål om överprövning av upphandlingar som har prövats i sak i förvaltningsrätterna, 2014–2019**

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020.

10.7 Ökning av antalet ändrade beslut i kammarrätten

Knappt en femtedel³⁶ av förvaltningsrätternas beslut i upphandlingsmål blev överklagade till kammarrätten 2019. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. I 80 procent av målen gjorde kammarrätten inte någon prövning i sak. I de flesta fall görs ingen sakprövning eftersom

prövningstillstånd inte meddelas, eller för att målen skrivs av eller avvisats.

Andelen upphandlingsmål som sakprövades i kammarrätterna minskade 2019 jämfört med de föregående åren, från 35 till 19 procent. Samtidigt ökade andelen mål där kammarrätten ändrade förvaltningsrättens beslut från en tredjedel (87 av 264 mål) till hälften (51 av 103 mål).

Tabell 53 **Utgång i upphandlingsmål i kammarrätterna, 2014–2019**

Utgång	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prövade i sak	215 (27 %)	206 (32 %)	252 (34 %)	332 (35 %)	263 (35 %)	103 (19 %)
Varav ändrade	106	122	137	237	87	51
Varav ej ändrade	109	84	115	95	176	52
Inte prövade i sak	584 (73 %)	433 (68 %)	484 (66 %)	602 (64 %)	478 (64 %)	429 (80 %)
Övriga	3	1	0	4	1	4
Totalt antal mål	802	640	736	938	742	536

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Med prövade i sak avses utgångarna ändrat, delvis ändrat, prövningstillstånd meddelat och ändrat samt prövningstillstånd meddelat och återförvisat. Med inte prövade i sak avses utgångarna avskrivet, avvisat, ej prövat i sak, överlämnat samt prövningstillstånd meddelat och avvisat och prövningstillstånd vägrat. Med övriga avses utgångarna prövningstillstånd meddelat men utan resultat av prövningen och prövningstillstånd meddelat och inhibition meddelad samt övrigt.

36. En approximation utifrån $\frac{\text{antalet inkomna mål i kammarrätterna år 2019}}{\text{antalet avgjorda mål i förvaltningsrätterna år 2019}}$.

Att ett mål ändras i en kammarrätt eller i Högsta förvaltningsdomstolen innebär att beslutet från instansen under ersätts med överrättens beslut. Det är dock inte möjligt att utifrån tillgängliga uppgifter hos Domstolsverket följa utfallet av rättsprocesserna för att avgöra hur ofta den som ansökt om överprövning får rätt i slutändan. Detta beror på att det inte framgår om det är den upphandlande myndigheten eller den som ansökte om överprövning som har överklagat domstolens beslut. I många fall kan också en kammarrätts eller HFD:s beslut innebära att domstolen endast tar ställning till en fråga som tas upp i domen, och återförvisar målet till en underinstans för en ny prövning. För

att få en fullständig bild av utfallet måste därför varje enskilt mål analyseras.

10.8 Stor ökning av antal mål som sakprövades i Högsta förvaltningsdomstolen innebär i praktiken få avgöranden

Tre av tio³⁷ beslut av kammarrätterna i upphandlingsmål 2019 blev överklagade till HFD. Under 2019 ökade antalet avgjorda mål i HFD kraftigt då HFD fattade 77 beslut i upphandlingsmål som innebär ett ställningstagande i sak.

I praktiken betyder det dock fem avgöranden. Totalt 71 av målen hanterades inom ramen för ett avgörande.³⁸ Två andra mål avgjordes också inom ramen för ett avgörande.³⁹

Tabell 54 **Utgång i upphandlingsmål i Högsta förvaltningsdomstolen, 2014–2019**

Utgång	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prövade i sak	6 (2%)	2 (1%)	9 (3%)	7 (2%)	5 (1%)	77 (32%)
Varav ändrade	5	1	5	5	4	75
Varav ej ändrade	1	1	4	2	1	2
Inte prövade i sak	222 (97 %)	198 (99 %)	142 (94 %)	343 (98 %)	348 (98 %)	161 (67 %)
Övriga	1	0	0	1	2	3
Totalt	229	200	151	351	355	241

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Med prövade i sak avses utgångarna ändrat, återförvisat och prövningstillstånd meddelat och ändrat samt ansökan avslagen och fastställt. Med inte prövade i sak avses utgångarna avskrivet, avvisat, ej prövat i sak, prövningstillstånd meddelat i kammarrätt och överlämnat samt prövningstillstånd vägrat. Med övriga avses utgången inhibition upphävd.

37. En approximation utifrån $\frac{\text{antalet inkomna mål i kammarrätterna år 2019}}{\text{antalet avgjorda mål i förvaltningsrätterna år 2019}}$.

38. HFD 2019 ref. 65.

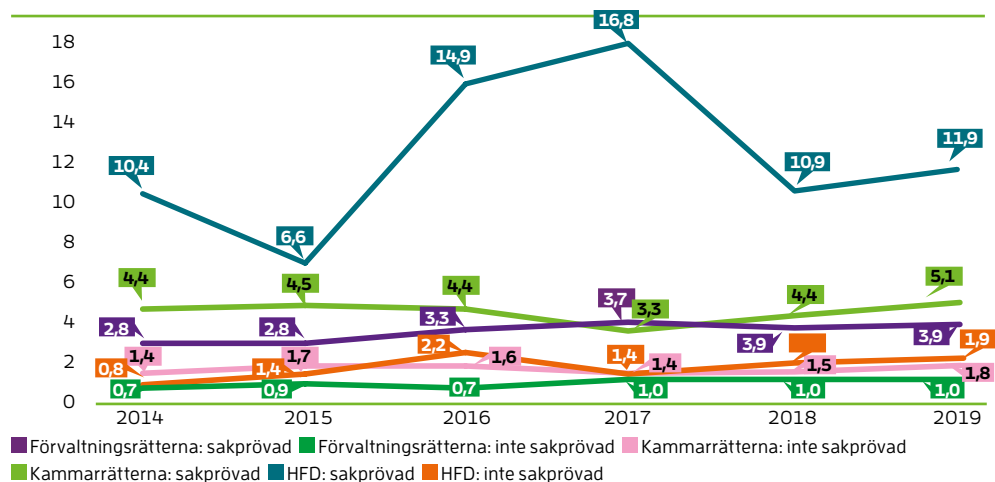
39. HFD 2019 ref. 31

10.9 Handläggningstid i högsta instans nästan oförändrad

Möjligheten till överprövning är viktig för rättssäkerheten vid offentlig upphandling. Samtidigt innebär en överprövning att upphandlingsprocessen stannar upp, eftersom den vinnande anbudsgivaren och myndigheten inte, annat än i undantagsfall, får ingå avtal innan handläggningen i domstolen är avslutad. Uppgifter om handläggningstider visar tiden från att ett mål om överprövning inkommer till en domstol tills den domstolen har fattat ett slutligt beslut eller meddelat dom.⁴⁰ Mål som avgörs utan en prövning i sak tar i genomsnitt 1–2 månader, oberoende

av instans. Eftersom ett förhållandevis stort antal mål i såväl HFD som förvaltningsrätter och kammarrätter avgörs utan en prövning i sak är den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga mål kortare än i mål där domstolarna har gjort en sakprövning. Därför särredovisas handläggningstiden för de mål som prövats i sak. Överlag var handläggningstiden för målen som prövas i sak under år 2019 mellan 4 och 5 månader i förvaltningsrätterna och kammarrätterna, och omkring ett år i HFD. Jämfört med 2018 var den genomsnittliga handläggningstiden i HFD ungefär densamma 2019.

Diagram 46 **Genomsnittlig handläggningstid (månader) i mål om överprövning i förvaltningsrätterna (FR), kammarrätterna (KR) och Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), 2014–2019**

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020.

40. För mer information, se Upphandlingsmyndigheten 2017. Kartläggning och analys av mål om överprövning. Rapport 2017:7 och Konkurrensverket 2013. Överprövningar av offentliga upphandlingar: siffror och fakta. Rapport 2013:5.

3,9 månader

Genomsnittlig handläggningstid
2019 för alla mål avgjorda
i förvaltningsrätt

Den genomsnittliga handläggningstiden för överprövningsmål i förvaltningsrätterna var drygt 3 månader 2019. I förvaltningsrätterna avgörs tre av tio mål utan någon sakprövning. I de 867 mål

där sakprövning har skett var i stället den genomsnittliga handläggningstiden i förvaltningsrätterna 3,9 månader 2019. Den längsta handläggningstiden var omkring 30 månader.

Tabell 55 **Handläggningstid (månader) i förvaltningsrätterna, 2014–2019**

Förvaltningsrätterna	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal avgjorda mål	3 565	2 868	3 737	3 672	2 862	3 024
Andel av mål i FR	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Handläggningstid alla avgjorda mål						
Medel	2,2	2,4	2,4	2,9	3,0	3,1
75:e percentilen	3,2	3,3	3,6	4,4	4,6	4,5
Max	29,7	14,5	20,8	15,4	27,1	30,4
Antal mål prövade i sak	2 684	2 249	2 463	2 541	1 955	867
Andel av mål prövade i sak i FR	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Handläggningstid prövade i sak						
Medel	2,8	2,8	3,3	3,7	3,9	3,9
75:e percentilen	3,6	3,6	4,3	5,1	5,4	5,1
Max	29,7	12,9	20,8	14,2	27,1	30,4

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Med FR avses förvaltningsrätt.

I cirka 80 procent av alla överprövningar avslutas överprövningsprocessen när förvaltningsrätten har avgjort målet. För myndigheten rätt i sak tecknas avtal när tiodagarsfristen har löpt ut, såvida inte ett överklagande har kommit in och ett interimistiskt beslut fattats om att myndigheten inte får ingå avtal innan något annat bestämts. Av 536 inkomna mål till kammarrätterna 2019 prövades 95 i sak. För de mål som överklagades till

kammarrätten och som prövades i sak var handläggningstiden i genomsnitt 5,1 månader från tidpunkten då målet inkom till kammarrätten till dess att målet avgjordes i kammarrätten. För ärenden som inte prövades i sak var handläggningstiden i genomsnitt 2,4 månader från att överklagandet inkom till dess att det avgjordes. Den längsta handläggningstiden var 10 månader.

Tabell 56 **Handläggningstid (månader) i kammarrätterna, 2014–2019**

Kammarrätterna	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal avgjorda mål	802	640	736	938	742	536
Andel av mål i FR	22,5 %	22,3 %	19,7 %	25,5 %	25,9 %	17,7 %
Handläggningstid alla avgjorda mål						
Medel	2,1	2,5	2,3	2,0	2,5	2,4
75:e percentilen	2,6	3,1	2,8	3,1	3,9	3,4
Max	16,1	16,2	16,0	14,9	12,1	10,0
Antal mål prövade i sak	182	175	169	310	254	95
Andel av mål prövade i sak i FR	6,8 %	7,8 %	6,9 %	12,2 %	13,0 %	11,0 %
Handläggningstid prövade i sak						
Medel	4,4	4,5	4,4	3,3	4,4	5,1
75:e percentilen	6,5	5,9	6,1	3,9	4,9	6,5
Max	16,1	16,2	16,0	14,9	12,1	10,0

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Med FR avses förvaltningsrätt.

HFD prövade 75 upphandlingsmål i sak 2019, men de flesta av dessa mål hanterades inom ramen för några få avgöranden. Målen hade en handläggningstid på i genomsnitt 11,9 månader. Den maximala

handläggningstiden för samtliga mål mer än fördubblades medan handläggningstiden för mål prövade i sak nästan halverades jämfört med 2018.

Tabell 57 **Handläggningstid (månader) i Högsta förvaltningsdomstolen, 2014–2019**

Högsta förvaltningsdomstolen	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal avgjorda mål	229	200	151	350	353	238
Andel av mål i FR	6,4 %	7,0 %	4,0 %	9,5 %	12,3 %	7,9 %
Handläggningstid alla avgjorda mål						
Medel	1,1	1,5	2,8	1,7	2,1	5,1
75:e percentilen	0,9	1,8	2,0	1,4	3,9	11,9
Max	12,1	11,6	18,3	28,4	20,2	48,3
Antal mål prövade i sak	7	2	7	7	6	75
Andel av mål prövade i sak i FR	0,3 %	0,1 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	8,7 %
Handläggningstid prövade i sak						
Medel	10,4	6,6	14,9	16,8	10,9	11,9
75:e percentilen	11,7	9,1	15,2	20,7	14,5	11,9
Max	12,1	11,6	18,3	20,7	20,2	12,4

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Med FR avses förvaltningsrätt.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ett mål i förvaltningsrätt ger en relevant bild av handläggningstiden för överprövning, eftersom de flesta mål om överprövning avslutas efter förvaltningsrättens beslut. Handläggningstiden för ett mål i respektive instans är också relevant. Det är däremot inte möjligt att summera de genomsnittliga handläggningstiderna i respektive instans för att fastställa tiden tills ett mål är slutligt avgjort.

Tabell 58 visar handläggningstiden från att ett mål kommer in till en förvaltningsrätt tills att det slutligt avgjorts i HFD. Mål som hade prövats i sak när de slutligt avgjordes i HFD 2019 hade i genomsnitt en handläggningstid på cirka 24 månader och den maximala handläggningstiden var drygt 30 månader, vilket var en minskning med omkring 10 månader jämfört med 2018.

Tabell 58 **Handläggningstid (månader) genom instanser utifrån år då målet slutligt avgjordes i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), 2014–2019**

Högsta förvaltningsdomstolen	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal slutligt avgjorda mål i HFD	234	222	153	350	353	243
Andel av samtliga slutligt avgjorda mål	7 %	8 %	4 %	10 %	12 %	8 %
Handläggningstid för slutligt avgjorda mål i HFD						
Medel	7,7	8,3	11,1	8,2	11,6	14,2
75:e percentilen	8,5	9,9	13,7	8,4	16,7	24,5
Max	35,0	27,3	45,8	53,8	40,9	76,7
Antal sakprövade mål, slutligt avgjorda i HFD	12	2	7	7	6	75
Andel av samtliga sakprövade slutligt avgjorda mål	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	4 %
Handläggningstid för mål prövade i sak, slutligt avgjorda i HFD						
Medel	26,3	13,5	21,9	25,2	24,3	24,5
75:e percentilen	27,6	16,4	22,9	32,2	32,3	24,5
Max	35,0	19,3	23,3	32,2	40,9	30,7

Källa: Domstolsverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020.

11

TILLSYN ÖVER UPPHANDLING

11.1 Om tillsyn över upphandlingslagarna	172
11.2 Upphandlingsskadeavgift är en sanktion vid otillåtna direktupphandlingar	173
11.3 Ansökningar om upphandlingsskadeavgift	173
11.4 Nära 30 miljoner i upphandlingsskadeavgifter	175

11. Tillsyn över upphandling

År 2019 lämnade Konkurrensverket in 20 ansökningar om upphandlingsskadeavgift till förvaltningsrätterna. Drygt 30 miljoner kronor dömdes ut i upphandlingsskadeavgift under 2019. Av dessa 30 miljoner kronor avsåg drygt 1,5 miljoner kronor obligatoriska ansökningar.

De flesta ansökningarna om upphandlingsskadeavgift är egeninitierade och nästan alla ansökningar leder till att en upphandlingsskadeavgift döms ut.

11.1 Om tillsyn över upphandlingslagarna

EU:s rättsmedelsdirektiv för offentlig upphandling innebär att medlemsstaterna bland annat måste införa regler för att kunna ogiltigförklara kontrakt som tecknats i strid med upphandlingslagarna. Samtliga medlemsstater har därför sådana regler. Liksom de flesta andra medlemsstater har Sverige nyttjat en möjlighet att införa regler som innebär att domstolen kan avstå från att ogiltigförklara kontrakt om de negativa effekterna för samhället skulle bli alltför stora. Sverige är en av få medlemsstater som även har valt att nyttja möjligheten att införa sanktioner i form av en avgift, vilken i Sverige benämns *upphandlingsskadeavgift*.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen, vilket innebär att myndigheten ska kontrollera att de svenska upphandlingslagarna och lagarna om valfrihetssystem följs. Det görs genom att på olika sätt utreda om myndigheterna följer regelverken, ansöka om upphandlingsskadeavgift i domstol och förebygga lagöverträdelser.

Konkurrensverkets tillsyn syftar till att fler ska följa reglerna. Målsättningen är inte att i första hand uppnå många fällande domar med upphandlingsskadeavgift i domstol även om det är en viktig del i en effektiv och avskräckande tillsyn. Utöver upphandlingsskadeavgift arbetar Konkurrensverket med annan vägledande och förebyggande tillsyn.

Denna kan ske bland annat genom tillsynsbeslut, rapporter eller vägledning genom ställningstaganden. Målet är alltid att bidra till en mer effektiv konkurrens och en bättre offentlig upphandling.

11.2 Upphandlingsskadeavgift är en sanktion vid otillåtna direktupphandlingar

I de fall avtal ingåtts i strid med vissa bestämmelser i upphandlingslagarna får en upphandlingsskadeavgift beslutas av allmän förvaltningsdomstol. De fall som avses är:

- när avtal har tecknats till följd av en otillåten direktupphandling
- när avtal får bestå trots grund för ogiltighet
- när avtal ingåtts i strid med avtalsspärr.

Åläggs en myndighet att betala upphandlingsskadeavgift tillfaller den staten. Upphandlingsskadeavgift finns som sanktion vid upphandlingar som regleras

i upphandlingslagarna och i kollektivtrafiklagen. Upphandlingsskadeavgiften kan uppgå till mellan 10 000 kronor och 10 miljoner kronor, men som högst till 10 procent av upphandlingens värde.

Konkurrensverket kan i domstol ansöka om upphandlingsskadeavgift på eget initiativ i de ärenden som verket väljer att prioritera, så kallad egeninitierad ansökan. I två situationer är Konkurrensverket dock skyldigt att ansöka om upphandlingsskadeavgift, så kallad *obligatorisk ansökan*.⁴¹

11.3 Ansökningar om upphandlingsskadeavgift

Från 2014 till 2019 lämnades 127 ansökningar om upphandlingsskadeavgift in till förvaltningsrätterna. Under 2019 lämnades 20 ansökningar in. Nästan alla ansökningar avsåg upphandlingar där Konkurrensverket gör gällande att LOU borde ha tillämpats.

Tabell 59 **Antal ansökningar om upphandlingsskadeavgift efter upphandlingslag, 2014–2019**

Upphandlingslag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Gamla LOU eller LOU	19	16	21	19	25	15	115
Gamla LUF eller LUF	1	0	1	1	1	5	9
LUFS	0	1	0	1	0	0	2
LUK	-	-	-	0	1	0	1
Kollektivtrafiklagen	-	-	-	0	0	0	0
Totalt	20	17	22	21	27	20	127

Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: År avser året då ansökan lämnades in till förvaltningsrätten.

41. För mer information, se Konkurrensverket 2018. Konkurrensverkets upphandlingstillsyn 2017. Rapport 2018:2.

Av de 127 inlämnade ansökningarna om upphandlingsskadeavgift mellan

2014 och 2019 var 72 procent egen-initierade.

Tabell 60 **Antal ansökningar om upphandlingsskadeavgift, 2014–2019**

Ansökan	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Egeninitierad	15	15	20	9	19	14	92
Obligatorisk	5	2	2	12	8	6	35
Totalt	20	17	22	21	27	20	127

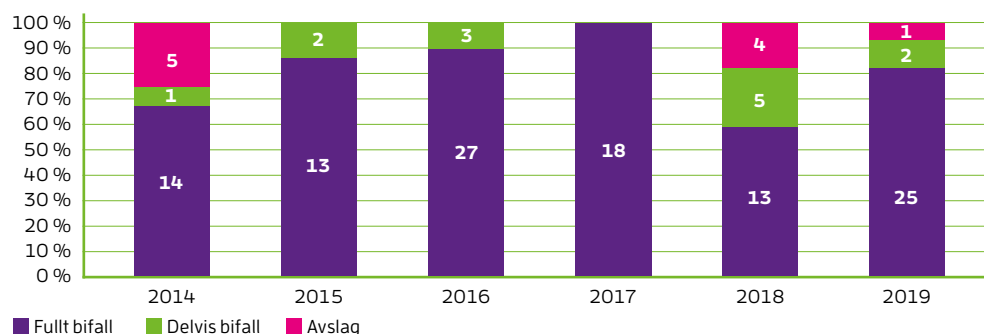
Källa: Konkursverket (uppgifter) och Konkursverket (bearbetning) 2020. Not: År avser året då ansökan lämnades in till förvaltningsrätten.

Mellan 2014 och 2019 vann dom laga kraft i 132 mål om upphandlingsskadeavgift. Av dessa 132 mål beslutade domstolarna att helt eller delvis bifalla Konkursverkets ansökan om upphandlingsskadeavgift i 123 mål, det vill säga i drygt 90 procent av fallen. Med fullt bifall avses de fall där domstol fastställt avgiften till det belopp som

Konkursverket begärt. I resterande fall beslutade domstolen att upphandlingsskadeavgift ska utgå, men avgiften fastställdes till ett lägre belopp än vad Konkursverket begärt.

År 2019 var det 25 av 28 mål som vann fullt bifall i mål om upphandlingsskadeavgift i förvaltningsrätten.

Diagram 47 **Utgång i mål om upphandlingsskadeavgift, 2014–2019**

Källa: Konkursverket (uppgifter) och Konkursverket (bearbetning) 2020. Not: År avser året då domen vann laga kraft.

11.4 Nära 30 miljoner i upphandlingsskadeavgifter

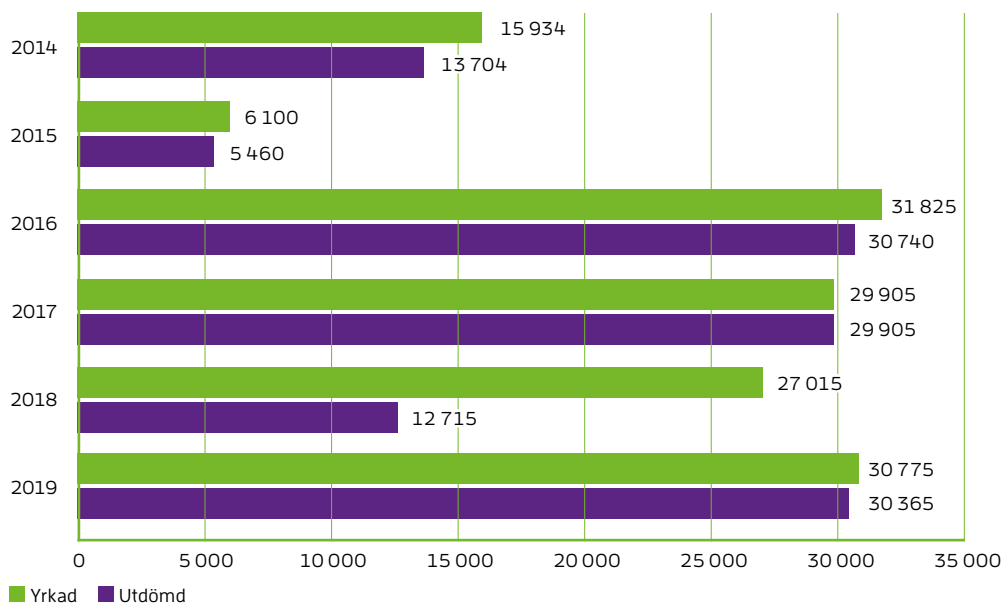
Av de 132 mål som har behandlats i domstol och som vann laga kraft mellan 2014 och 2019 har Konkurrensverket sammanlagt yrkat på upphandlingsskadeavgift om drygt 141,5 miljoner kronor. Totalt summerar de utdömda upphandlingsskadeavgifterna under perioden till knappt 123 miljoner kronor, varav 13,6 miljoner kronor avsåg obligatoriska ansökningar.

Under 2019 utdömdes omkring 30 miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift. Av dessa avsåg drygt 1,5 miljoner

DRYGT
30
MILJONER KRONOR
i upphandlings-
skadeavgifter 2019

kronor obligatoriska ansökningar, och resten var till följd av egeninitierade ansökningar.

Diagram 48 Utdömda upphandlingsskadeavgifter (tkr), 2014–2019

Källa: Konkurrensverket (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: År avser året då domen vann laga kraft.

12

VALFRIHETSSYSTEM

12.1	Valfrihetssystem är ett alternativ till upphandling enligt LOU	178
12.2	Det finns 442 annonser om valfrihetssystem enligt LOV	179
12.3	Över hälften av alla kommuner har infört ett valfrihetssystem	180
12.4	Alla regioner har infört ett valfrihetssystem	183
12.5	Arbetsförmedlingen har 9 valfrihetssystem	183

12. Valfrihetssystem

Valfrihetssystem enligt LOV är ett alternativ till att upphandla enligt LOU och kan tillämpas på bland annat vissa tjänster inom vård och omsorg och vissa arbetsmarknadspolitiska insatser.

Valfrihetswebben är den nationella webbplatsen för annonsering av tjänster enligt LOV. År 2020 fanns 442 annonser om valfrihetssystem, vilket är en liten ökning i förhållande till motsvarande tid föregående år.

Alla regioner har infört valfrihetssystem inom primärvården. De flesta regioner har även infört valfrihetssystem på andra områden.

Av kommunerna har över hälften infört valfrihetssystem, varav de flesta avser hemtjänst. Arbetsförmedlingen har infört valfrihetssystem enligt LOV inom områdena stöd och matchning samt validering.

12.1 Valfrihetssystem är ett alternativ till upphandling enligt LOU

Valfrihetssystemen omfattas inte av upphandlingslagarna. I stället regleras vad som ska gälla när upphandlande myndigheter låter brukaren välja utförare bland leverantörer i ett valfrihetssystem genom två lagar: lagen om valfrihetssystem (LOV) och lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering (e-LOV). I dag är det möjligt att använda valfrihetssystem inom tre områden:

- Kommuner och regioner kan införa valfrihetssystem för vissa hälso- vårds- och socialtjänster. Det är frivilligt för kommuner att införa

valfrihetssystem men obligatoriskt för regionerna inom primärvården.

- Arbetsförmedlingen har möjlighet att använda valfrihetssystem inom myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet.
- Myndigheter kan välja att tillämpa e-legitimation i sina elektroniska tjänster och ansluta sig till ett system för säker elektronisk identifiering som tillhandahålls av Myndigheten för digital förvaltning (DIGG).

Utöver dessa finns områden där brukare kan välja utförare utan att valet omfattas av LOV, bland annat möjligheterna att välja skola och förskola, som regleras i skollagen, och reglerna om assistans-

tjänster, vilka regleras av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Dessa områden omfattas inte av detta kapitel.

Ett valfrihetssystem som omfattas av LOV ska annonseras via annonseringsdatabasen Valfrihetswebben, som förvaltas av Upphandlingsmyndigheten.⁴² Så länge valfrihetssystemet annonseras på Valfrihetswebben är det möjligt för nya leverantörer att ansöka om godkännande och därmed få rätt till ersättning enligt systemet. Valfrihetssystem enligt e-LOV annonseras via Myndigheten för digital förvaltning (DIGG). Det får inte finnas någon gräns för hur många leverantörer som kan antas i ett valfrihetssystem.

Valfrihetssystem enligt LOV och e-LOV omfattas inte av upphandlingslagarna och ingår därför inte i den statistik

som presenteras i övriga kapitel i denna rapport och som rör annonserade upphandlingar.

12.2 Det finns 442 annonser om valfrihetssystem enligt LOV

Vid framtagandet av denna rapport fanns 442 annonser av tjänster enligt LOV⁴³, vilket var 4 mer än motsvarande tid föregående år. Valfrihetssystem enligt LOV kan bara införas av kommuner och regioner och av Arbetsförmedlingen. Av annonserna avser 321 kommuner och 112 regioner. Arbetsförmedlingen hade 9 annonser om valfrihetssystem enligt LOV. Därutöver hade DIGG (tidigare E-legitimations-nämnden) 2 valfrihetssystem enligt e-LOV som avser e-legitimation.

Tabell 61 **Antal annonser om valfrihetssystem enligt LOV efter myndighet, 2015–2020**

Myndighet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kommuner	299	300	306	313	318	321
Regioner	114	113	118	118	113	112
Arbetsförmedlingen	1	1	2	6	7	9
Totalt	414	414	426	437	438	442

Källa: Upphandlingsmyndigheten (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2015 och 2016 avser uppgifterna oktober månad. För 2017, 2018, 2019 och 2020 avser uppgifterna september månad.

42. www.valfrihetswebben.se

43. Uppgiften är hämtad 2020-09-01.

12.3 Över hälften av alla kommuner har infört ett valfrihetssystem

Av landets 290 kommuner hade 160 kommuner valfrihetssystem i drift 2020. Detta innebär att 55 procent av kommunerna har inrättat minst ett valfrihetssystem. Vidare har 16 kommuner tidigare haft valfrihetssystem i drift men beslutat att avbryta det.

442
annonser om
valfrihetssystem
enligt LOV

Tabell 62 Inrättande av valfrihetssystem enligt LOV i kommuner, 2014–2020

Status för valfrihetssystem	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Har infört	153	157	162	161	160	162	160
Ska införa	25	19	14	11	7	7	7
Saknar införandebeslut	109	111	108	108	109	107	107
Har avbrutit	3	3	6	10	14	14	16
Totalt	290	290	290	290	290	290	290

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För samtliga år avser uppgifterna juli månad.

De flesta valfrihetssystem i kommuner avser hemtjänst. År 2020 hade 157 kommuner inrättat valfrihetssystem

inom hemtjänst. En del kommuner har inrättat valfrihetssystem även inom andra områden.

Tabell 63 **Antal kommuner som inrättat valfrihetssystem enligt LOV efter kategori, 2020**

Tjänst	Antal kommuner som infört
Hemtjänst: omvårdnad, service och delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser	118
Daglig verksamhet	32
Hemtjänst: enbart serviceinsatser	23
Särskilt boende för äldre	21
Ledsagning enl. LSS	20
Avlösning enl. LSS	19
Familjerådgivning	16
Boendestöd	13
Sysselsättning socialpsykiatri	8
Dagverksamhet för äldre	8
Personlig assistans (ev. bara ickeval)	8
Hemtjänst: omvårdnad, service och hemsjukvård	7
Korttidsvistelse enl. LSS	7
Matdistribution	5
Gruppbostad enl. LSS	4
Korttidstillsyn enl. LSS	4
Arbetsmarknadsinsatser	3
Öppenvård missbruk	2
HVB vuxna	2
HVB barn	1
Fotvård i särskilt boende	1
Gruppbostad socialpsykiatri	1
Familjebehandling	1
Konsulentstödda jour- och familjehem	1
Kvalificerad tillsyn	1
Kolloverksamhet	1

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna avser september månad 2020.

12.4 Alla regioner har infört ett valfrihetssystem

Regioner har en rättslig skyldighet att erbjuda valfrihetssystem inom primärvården. Samtliga regioner har inrättat minst ett valfrihetssystem som ger

invånarna möjlighet att välja vårdcentral. Flera regioner har infört valfrihetssystem även inom andra områden. Region Stockholm har flest valfrihetssystem i drift 2020, följt av Region Skåne och Region Uppsala.

Tabell 64 Antal valfrihetssystem enligt LOV efter region, 2014–2020

Region	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Region Stockholm	31	34	33	37	37	39	39
Region Skåne	14	14	12	12	12	11	11
Region Uppsala	21	17	17	12	11	11	11
Region Kalmar län	5	5	5	5	7	7	5
Region Östergötland	4	6	4	4	5	5	5
Region Västmanland	4	3	3	3	4	4	4
Region Halland	3	3	5	5	5	5	3
Region Jämtland Härjedalen	3	3	3	3	3	3	3
Region Kronoberg	2	2	2	2	2	2	3
Region Sörmland	2	2	2	2	3	3	2
Västra Götalandsregionen	2	2	2	2	2	2	2
Region Jönköpings län	2	2	2	2	2	2	2
Region Värmland	2	2	2	2	2	2	2
Region Västernorrland	2	3	2	2	2	2	2
Region Örebro län	2	2	2	2	2	2	2
Region Norrbotten	1	2	2	2	2	2	2
Region Gotland	2	1	1	1	1	1	1
Region Blekinge	1	1	1	1	1	1	1
Region Dalarna	1	1	1	1	1	1	1
Region Gävleborg	1	1	1	1	1	1	1
Region Västerbotten	1	1	1	1	1	1	1

Källa: Upphandlingsmyndigheten (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2014 avser uppgifterna maj månad och för 2015 juni månad. För 2016, 2017, 2018 och 2019 avser uppgifterna april månad och för 2020 avser uppgifterna september månad. I uppgifterna ingår valfrihetssystem inom primärvården.

12.5 Arbetsförmedlingen har 9 valfrihetssystem

År 2020 hade Arbetsförmedlingen 9 annonser om valfrihetssystem enligt LOV. Två valfrihetssystem inom områdena Stöd och matchning samt Rusta

och matcha publicerades av Arbetsförmedlingen 2018 respektive 2020, för att hjälpa arbetssökande till arbete eller utbildning. Sju valfrihetssystem för validering inom olika yrkeskategorier⁴⁴ infördes under 2018, 2019 och 2020.

⁴⁴ De sju yrkeskategorierna i Arbetsförmedlingens valfrihetssystem för validering är Bygg, Elteknik, Fastighet, Lastbil, Restaurang, Vård och omsorg och Fordonsteknik.

Referenser

A-Train 2018. A-Train AB:s nettoomsättning enligt <https://www.allabolag.se/5565003745/bokslut>. Uppgifterna hämtade 2020-07-02.

Bergman, Mats 2008. *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket: uppdragsforskningsrapport.

Betänkande av Utredningen för ett stärkt civilsamhälle 2016. *Palett för ett stärkt civilsamhälle*. SOU 2016:13.

Betänkande av Utredningen om Idéburna aktörer i välfärden. SOU 2019:56.

Betänkande av Valfärdsutredningen 2017. *Kvalitet i välfärden: bättre upphandling och uppföljning*. SOU 2017:38.

Energimarknadsinspektionen 2019. *Fjärrvärmeföretagens årsrapporter för år 2013–2018: resultaträkning, version 3*.

Europeiska kommissionen 2015. *Användarhandledning om definitionen av SMF-företag*.

Europeiska kommissionen 2003. *Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag*. 2003/361/EG.

Finansdepartement 2018. *En tydlig definition av idéburna aktörer i välfärden*. Kommittédirektiv 2018:41.

Förordningen (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten.

Förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

Försäkringskassan 2019. *Socialförsäkringen i siffror 2019*.

Konkurrensverket 2020. *Konkurrens- och upphandlingstillsyn 2019*. Rapport 2020:3.

Konkurrensverket 2018. *Konkurrensverkets upphandlingstillsyn 2017*. Rapport 2018:2.

Konkurrensverket 2013. *Överprövningar av offentliga upphandlingar: siffror och fakta*. Rapport 2013:5.

Regeringskansliet 2020. *Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2019*.

Socialstyrelsen 2019. *Statistik om läkemedel 2019*.

Statistiska centralbyrån 2020. Statistikdatabasen. Offentlig ekonomi, Offentligt ägda företag samt ekonomiska mått efter ägarkategori och näringsgren SNI 2007 för 2008–2014 samt 2015–2018. www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2020-07-01

Statistiska centralbyrån 2020. Statistikdatabasen. Nationalräkenskaper, Sektorräkenskaper årsdata, Inkomster och utgifter samt kapitaltransaktioner (ENS2010) efter institutionell sektor och transaktionspost löpande priser år 1950–2018. www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2020-07-01 och 2020-07-02.

Statistiska centralbyrån 2020. Statistikdatabasen. Näringsverksamhet, Företagens ekonomi; Basfakta, resultat- och balansräkningsposter för näringslivet, Verksamhetsenhet; Kostnader för verksamhetsnivå enligt företagens ekonomi efter näringsgren SNI 2007. År 2000–2018. www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2020-07-01.

Statistiska centralbyrån 2020. Statistikdatabasen. Näringsverksamhet, Företagens ekonomi, Företagsenhet – Resultaträkningsposter enligt företagens ekonomi efter näringsgren SNI 2007. År 2000–2018. www.scb.se. Uppgifterna hämtade 2020-07-01.

Statistiska centralbyrån 2020. Statistikdatabasen. Civila samhället. www.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2020. Företagsregistret. www.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2020. Yrkesregistret. www.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2020. Myndighetsregistret. www.myndighetsregistret.scb.se.

Statistiska centralbyrån 2020. *Det civila samhället 2017 – satelliträkenskaper*.

Statistiska centralbyrån 2018. *SNI 2007 Standard för svensk näringsgrens-indelning 2007*.

Statistiska centralbyrån 2019. *Regionernas finanser, räkenskapssammandrag 2018*.

Statistiska centralbyrån 2019. *Kommunernas finanser, räkenskapssammandrag 2018*.

Statistiska centralbyrån 2020. *Företagens ekonomi 2018*.

Sveriges Kommuner och Regioner 2020. *Valfrihetssystem i kommuner 2020 - Beslutsläget i införandet av LOV*. www.skl.se.

Sveriges Kommuner och Regioner 2019. *Köp av verksamhet 2019. Kommuner och regioner 2006–2018*.

Sveriges Kommuner och Regioner 2019. *Privata läkare och fysioterapeuter som verkar enligt lag om ersättning 2018*.

Sveriges Kommuner och Regioner 2020. *Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2019, uppdaterad 2020-06-25*

Sveriges Radio 2020. *Public service-redovisning 2019*.

Sveriges Television 2020. *Public service-redovisning 2019*.

Svensk Insamlingskontroll 2020. *Organisationer med 90-konto*. www.insamlingskontroll.se.

Trafikanalys 2019. *Regional linjetrafik 2018* (Statistik 2019:22).

Tillväxtverket 2020. *Arbetsintegrerade sociala företag*. www.sofisam.se.

Upphandlingsmyndigheten 2019. *Förberedande studie om vissa inköpsvärden*. Rapport, regeringsuppdrag (UHM-2018-0149).

Upphandlingsmyndigheten 2017. *Kartläggning och analys av mål om överprövning*. Rapport 2017:7.

Upphandlingsmyndigheten 2015. *År inköpen av samma slag: hjälpregler för beräkning av kontraktsvärdet vid direktupphandlingar av samma slag*. 2015:1.

BILAGOR

Bilaga 1: Beräkning av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen	188
Bilaga 2: Tabeller	198

Bilaga 1:

Beräkning av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen

Denna bilaga redovisar den beräkningsmetod som används för att utifrån nationalräkenskaperna uppskatta de totala upphandlingspliktiga inköpen i Sverige.⁴⁵ Redovisningen följer huvudsakligen beräkningen för 2018, som innehåller de senast tillgängliga uppgifterna.

Det sammanlagda värdet för de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till cirka 782 miljarder kronor 2018. Vid jämförelser av enskilda utgiftsposter mellan åren bör hänsyn tas

till att beloppen inte är inflationsjusterade. Vidare har en del av antagandena förändrats mellan åren, till exempel om vilka offentliga bolag som är upphandlingspliktiga. Därutöver har vissa definitioner av de uppgifter som ligger till grund för beräkningen samt tillgången till offentliga uppgifter förändrats. Jämfört med förra årets rapport har SCB genomfört en revidering av nationalräkenskaperna⁴⁶ vilket påverkat hela tidsserien.

45. Beräkningen bygger på en av de metoder som utvecklades i Mats Bergman, 2008. *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket uppdragsforskningsrapport

46. SCB frågor och svar – Nationalräkenskaper, <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper-kvartals-och-arsberakningar/produktrelaterat/Fordjupad-information/vanliga-fragor--nationalrakenskaper/>

Carl Johan von Seth, Så blev svenskarna 50 miljarder rikare över en natt, Dagens Nyheter 2019-09-13 (<https://www.dn.se/ekonomi/carl-johan-von-seth-sa-blev-svenskarna-50-miljarder-rikare-over-en-natt/>)

Tabell 65 **Uppskattning av upphandlingspliktiga inköp (mdkr) utifrån nationalräkenskaperna, 2014–2018**

Inköp	2014	2015	2016	2017	2018
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna exklusive moms	612	637	680	704	745
Offentliga inköp som inte är inkluderade i nationalräkenskaperna	59	61	66	68	71
Avdrag för offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga	-200	-196	-201	-208	-223
Myndigheters upphandlingspliktiga inköp (summa)	470	503	545	565	593
Offentliga bolags inköp	288	270	271	280	309
Avdrag för kommersiella offentliga bolag utan upphandlingsplikt	-88	-85	-85	-91	-96
Avdrag för offentliga bolags inköp som inte är upphandlingspliktiga	-38	-38	-40	-38	-40
Offentligt ägda bolags upphandlingspliktiga inköp (summa)	161	146	145	150	213
Privata bolags upphandlingspliktiga inköp	15	15	15	16	17
Upphandlingspliktiga inköp (summa)	647	664	705	731	782
Andel av BNP till baspris	18,2 %	17,5 %	18,0 %	17,8 %	18,3 %

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna är avrundade till närmaste heltal.

1. Myndigheters upphandlingspliktiga inköp

Beräkningsmetoden utgår från de offentliga utgifterna enligt nationalräkenskaperna. Genom att summera utgifterna för kostnadsposterna insatsvaror, investeringar och sociala naturaförmåner för stat, kommuner och regioner erhålls posten offentliga inköp. Denna var drygt 850 miljarder kronor inklusive moms 2018. Offentliga utgifter som inte utgör inköp är således exkluderade.

Värden i nationalräkenskaperna anges till marknadspris, det vill säga inklusive

moms. Upphandlingar anges vanligen exklusive moms. Därför exkluderas momsen från de offentliga inköpen i beräkningen av myndigheters upphandlingspliktiga inköp. Uppskattningen av momsen bygger på beräkningsmetodens ursprungliga antaganden, vilket innebär att den genomsnittliga momsen är 14 procent för insatsvaror, 19 procent för investeringar och 2 procent för sociala naturaförmåner. Utifrån detta antagande beräknar vi momsen till omkring 110 miljarder kronor. Posten offentliga inköp exklusive moms var omkring 745 miljarder kronor 2018.

Tabell 66 Offentliga inköp utifrån nationalräkenskaperna, 2018

Offentliga inköp	Mdkr
Offentliga sociala naturaförmåner	173,8
Offentlig insatsförbrukning	447,1
Offentliga fasta bruttoinvesteringar	235,1
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna inklusive moms (summa)	855,9
Avdrag för moms sociala naturaförmåner (2 %)	-3,5
Avdrag för moms insatsförbrukning (14 %)	-62,6
Avdrag för moms fasta bruttoinvesteringar (19 %)	-44,7
Avdrag för uppskattad moms (summa)	-110,7
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna exklusive moms (summa)	745,2

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

1.1 Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna

Det finns offentliga inköp som är upphandlingspliktiga men som inte ingår i nationalräkenskapernas poster insatsvaror, fasta bruttoinvesteringar och sociala naturaförmåner. För att beräkna de upphandlingspliktiga inköpen måste

därför dessa läggas till. Det handlar till exempel om köp av pedagogisk verksamhet och sjukvård mellan offentliga aktörer samt köp av kollektivtrafik och avfallshandling för medborgarnas räkning. Sammantaget uppgick offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna till knappt 71 miljarder kronor 2018.

Tabell 67 **Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna, 2018**

Offentliga inköp	Mdkr
Offentliga aktörers inbördes köp av verksamheter	16,0
Kostnader för lokal och regional kollektivtrafik i Sverige	48,8
Kommuners köp av pedagogiska verksamheter från offentliga leverantörer	4,1
Köp av avfallshantering från extern part	2,0
Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna exklusive moms (summa)	70,9

Källa: Statistiska centralbyrån (uppgifter), Sveriges Kommuner och Regioner (uppgifter), Trafikanalys (uppgifter) och Konkurrentverket (bearbetning) 2020. En del inköp bör inte ingå i inbördes köp på grund av bestämmelserna om intern upphandling. I beräkningen finns ingen möjlighet att identifiera sådana inköp, varför dessa inköp inte har exkluderats. Viss överlappning kan förekomma mellan kommuners köp från regioner och kommuners köp av pedagogiska verksamheter från offentliga leverantörer. En del av kommunernas köp av pedagogisk verksamhet kan vara ersättningar enligt skollagen och är därmed inte upphandlingspliktiga. I den här delen av beräkningen finns ingen möjlighet att identifiera ersättningar enligt skollagen till offentliga leverantörer, varför dessa inköp inte har exkluderats.

1.2 Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga

Från de offentliga inköpen ska inköp som inte är upphandlingspliktiga exkluderas. Sammanlagt handlar det om uppskattningsvis 223 miljarder kronor 2018.

Tabell 68 **Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga, 2018**

Offentliga inköp	Mdkr
Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt	82,8
Försvarsmateriel utan upphandlingsplikt	12,2
Lokalhyror	107,2
Monopoltjänster	4,5
Läkemedel utan upphandlingsplikt	7,7
Investeringar i egen regi	8,6
Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga (summa)	223,1

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrentverket (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Sociala naturaförmåner är kostnader som offentlig sektor har för subventioner av varor och tjänster som andra utförare producerar och levererar direkt till hushållen. Om subventionerna eller utbetalningarna görs enligt särskilda

lagstiftningar omfattas ersättningarna inte av upphandlingslagarna. De offentliga inköpen ska således reduceras med sådant som inte ska upphandlas. Detta värde uppgick till knappt 83 miljarder kronor 2018.

Tabell 69 **Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt, 2018**

Offentliga inköp	Mdkr
Fristående skolor, daghem med mera	48,1
Läkemedelsförmånen	24,7
Inkontinensartiklar	0,7
Tandvårdssubventioner	6,4
Ersättning till privata läkare som verkar enligt lag om läkarvårdsersättning	1,4
Ersättning till privata fysioterapeuter enligt lagen om ersättning för fysioterapi.	1,2
Bilstöd till handikappade	0,1
Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt (summa)	82,8

Källa: Socialstyrelsen (uppgifter), Statistiska centralbyrån (uppgifter), Försäkringskassan (uppgifter), Sveriges Kommuner och Regioner (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020.

LUFSS innehåller undantag för *försvarsmateriel* som under vissa omständigheter inte är upphandlingspliktiga. Exempel på sådana omständigheter är försvars- och säkerhetspolitiska skäl, internationella samarbeten och tillägg till tidigare beställningar som fallit under dessa undantag. Enligt Försvarets materielverk genomfördes undantagna inköp till ett värde av 12,2 miljarder kronor 2018.

En av de största posterna som de offentliga inköpen ska reduceras med är *lokalhyror*. I nationalräkenskaperna räknas lokalhyror som insatsförbrukning men enligt upphandlingslagarna är de inte upphandlingspliktiga. Posten lokalhyra

var totalt 107,2 miljarder kronor 2018. Enligt uppgifter från Ekonomistyrningsverket och Statistiska centralbyrån utgjordes 21,8 miljarder kronor av statliga myndigheters lokalhyror, 32,5 miljarder kronor av kommuners och regioners externa lokalhyror och 52,9 miljarder kronor av kommuners och regioners interna lokalhyror.

Monopoltjänster behöver inte upphandlas enligt upphandlingslagarna och ska därför dras bort från de offentliga inköpen. Monopoltjänster avser kontrakt som av legala skäl enbart kan utföras av en leverantör och där det saknas likvärdiga produkter på marknaden. Beräkningen av inköpen av fjärrvärme utgår

från Energimarknadsinspektionens redovisning som anger att fjärrvärme-marknaden omsatte 33,5 miljarder kronor 2018. Det saknas en godtagbar statistik för inköpen av elnätstjänsterna för offentliga lokaler. Tidigare versioner av denna beräkning har utgått från värdet i den ursprungliga beräkningen med hänsyn till elnätsprisernas utveckling för näringsverksamhetskunder. Från 2012 saknas näringsverksamhetskunder i Statistiska centralbyråns statistik över elnätsprisernas utveckling. Posten beräknas i stället utifrån prisutvecklingen för el för industrikunder som ett genomsnitt för de olika förbrukningskategorierna. Detta ger cirka 2,8 miljarder kronor för elnätstjänster 2018. Offentliga lokaler antas utgöra en åttondel av den totala ytan, och av de 36,3 miljarderna uppskattas därmed cirka 4,5 miljarder kronor 2018 avse köp av fjärrvärme och elnätstjänster utan upphandlingsplikt.

Läkemedel som är patentbelagda behöver inte upphandlas av slutenvården. Enligt Socialstyrelsens läkemedelsstatistik var den totala läkemedelskostnaden för rekvisitionsläkemedel omkring 9 miljarder kronor 2018. I samband med beräkningen 2011 uppgav Socialstyrelsen att ungefär 85 procent av den totala kostnaden avsåg originalläkemedel, vilka till allra största delen är patentbelagda. Det kan ingå en marginell andel läkemedel där patentet har gått ut men där konkurrens ännu inte uppstått.

I denna beräkning har vi utgått från att förhållandet i huvudsak är detsamma. Kostnaden för övriga läkemedel utan upphandlingsplikt uppskattades således till 7,7 miljarder kronor 2018.

Slutligen görs vissa *investeringar i egen regi* som inte är upphandlingspliktiga. Dessa uppskattas till 8,6 miljarder kronor 2018. Uppskattningen utgår från att investeringar i egen regi fortfarande utgör en lika stor andel av de offentliga inköpen som vid den ursprungliga beräkningen där denna var drygt 1 procent.

2. Offentligt ägda företags upphandlingspliktiga inköp

De offentligt ägda företagens upphandlingspliktiga inköp beräknas till 213 miljarder kronor 2018. I nationalräkenskaperna räknas de offentligt ägda bolagens verksamhet till näringsverksamhet. Därför behöver de inköp som dessa bolag gör, som är upphandlingspliktiga, läggas till. Beräkningen av offentligt ägda bolags inköp utgår från Statistiska centralbyråns statistik över bolagens omsättning.

Offentligt ägda bolags nettoomsättning var 595,6 miljarder kronor år 2018. Bruttoinvesteringarnas och insatsförbrukningens andel av omsättningen har uppskattats utifrån Statistiska centralbyråns statistik över finansiella och icke-finansiella företags nettoomsättning, bruttoinvesteringar och insatsförbrukning. Offentligt ägda företags

inköp har därmed uppskattats till totalt 52 procent av omsättningen, där bruttoinvesteringarna motsvarar 9 procent

och insatsförbrukningen 43 procent av omsättningen.

Tabell 70 **Offentliga företags upphandlingspliktiga inköp, 2018**

Inköp	Mdkr
Offentliga företags inköp	308,9
Inköp gjorda av offentliga företag utan särskilt beslutat samhällsuppdrag	-95,9
Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga	-40,4
Upphandlingspliktiga inköp för offentligt ägda företag (summa)	172,6

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

För statliga företag behöver inköpen reduceras med inköp som är gjorda av bolag som inte omfattas av upphandlingslagarna. Detta avdrag utgår från antagandet att de statliga bolag som enligt Finansdepartementet har ett särskilt beslutat samhällsuppdrag ska omfattas av upphandlingslagarna. Bruttoinvesteringar och insatsförbrukning för övriga bolag som klassificerats som marknadsbolag har dragits av i beräkningen. Samma uppskattning av bruttoinvesteringar och insatsförbrukning som tidigare används här, det vill säga totalt 52 procent av omsättningen. Sammantaget uppgår posten till 95,9 miljarder kronor 2018.

2.1 Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga

De undantag som finns i upphandlingslagarna gäller även de offentligt ägda företag som ska upphandla enligt upphandlingslagarna. Från de offentligt ägda företagens inköp ska därför inköp som inte är upphandlingspliktiga exkluderas. Sammanlagt handlar det om uppskattningsvis 40,4 miljarder kronor 2018.

Tabell 71 **Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga, 2018**

Inköp	Mdkr
Lokalhyra	15,1
Bränsle mm för el- och fjärrvärmeproduktion	13,7
Radio- och TV-program	1,7
Monopoltjänster	2,2
Investeringar i egen regi	7,7
Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga (summa)	40,4

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Lokalkostnaderna för 2018 beräknas till 15,1 miljarder kronor. Beräkningen bygger på samma antagande som i den ursprungliga beräkningen, det vill säga att de offentliga bolagen i stort sett har lika höga kostnader för lokalhyra som de statliga myndigheterna, dvs. 21,8 miljarder kronor, men att endast 69 procent av denna summa ska exkluderas. Anledningen är att de resterande 31 procenten svarar mot de statliga bolag som inte omfattas av upphandlingslagarna och därför har exkluderats på annat sätt.

Bränsle med mera för el- och värme-produktion som köps av Vattenfall och kommunala energibolag skattas till 13,7 miljarder kronor 2018. Skattningen utgår från samma antaganden som i den ursprungliga beräkningen, det vill säga att de kommunala bolagen och Vattenfall tillsammans stod för 60 respektive 8 procent av fjärrvärmebolagens produktion och inköp. För övriga bränslen antas att andelen sammanlagt är 54 procent.

Tabell 72 **Uppskattade inköp av bränsle med mera för kommunala företag och Vattenfall (mdkr), 2018**

Inköp	Totalt värde	Uppskattad andel	Uppskattat värde
Bränsle för elproduktion	6,3	54 %	3,4
Bränsle för fjärrvärmeproduktion	15,1	68 %	10,3
Inköp av bränsle för el- och fjärrvärmeproduktion (summa)			13,7

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Sveriges Radios och Sveriges Televisions *inköp av radio- och TV-program*, inklusive produktionsutläggningar, samproduktioner och övriga kostnader för utomstående medverkan, har beräknats till 1,7 miljarder kronor 2018. Inköp av *monopoltjänster* uppskattas till 2,2 miljarder kronor och *investeringar i egen regi* till 7,7 miljarder kronor 2018. Beräkningen utgår från antagandet att monopoltjänster och investeringar i egen regi fortfarande utgör en lika stor andel av de offentligt ägda bolagens inköp som vid den ursprungliga beräkningen där de offentliga bolagen använde

0,7 procent av inköpen för monopol-tjänster och 2,5 procent för investeringar i egen regi.

3. Privata företags upphandlingspliktiga inköp

Enligt LUF är även en del av vissa privata företags inköp upphandlingspliktiga. Bland de privata företagens inköp är det i första hand elnätsbolag, fjärrvärmebolag och företaget A-Train som omfattas av reglerna. Privata företags upphandlingspliktiga inköp uppskattas till sammanlagt 16,8 miljarder kronor 2018.

Tabell 73 **Privata företags upphandlingspliktiga inköp, 2018**

Inköp	Mdkr
Privata företag på elnätsmarknaden, upphandlingspliktiga inköp totalt	12,6
Privata företag på fjärrvärmemarknaden, upphandlingspliktiga inköp totalt	3,8
A-Train AB, upphandlingspliktiga inköp totalt	0,5
Privata bolags upphandlingspliktiga inköp (summa)	16,8

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2020. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Beräkningen utgår från samma antagande om bruttoinvesteringarnas och insatsförbrukningens andel av omsättningen som vid beräkningen av offentliga bolags upphandlingspliktiga inköp, det vill säga totalt 48 procent.

Värdet på upphandlingspliktiga inköp av privata företag på elnätsmarknaden beräknas utifrån Statistiska centralbyråns uppgifter att nätverksamhet avseende elektricitet uppgick till 48,4 miljarder kronor 2018. Uppgifterna har

köpts in från SCB. Beräkningen utgår från den ursprungliga beräkningens antagande om de privata företagens andel av omsättningen på elnätsmarknaden, det vill säga 50 procent. Elnätsmarknadens privata företags upphandlingspliktiga inköp var 24,2 miljarder kronor.

Värdet på upphandlingspliktiga inköp av privata företag på fjärrvärmemarknaden baseras på Statistiska centralbyråns uppgifter att nätverksamhet avseende värme och kyla uppgick till

31,0 miljarder kronor och att inköpen av bränsle var 6,7 miljarder kronor 2018. Beräkningen utgår från att de privata företagens andel av omsättningen på fjärrvärmemarknaden var 30 procent. Därmed blir fjärrvärmemarknadens privata företags upphandlingspliktiga inköp 7,3 miljarder kronor 2018.

Värdet på A-Train AB:s upphandlingspliktiga inköp har baserats på att företaget 2018 omsatte 909 miljoner kronor

och att företagets investeringar var 81 miljoner kronor. Insatsförbrukningen har beräknats utifrån samma förutsättningar som för offentligt ägda bolag, dvs. 43 procent. Därmed blir deras upphandlingspliktiga inköp 471 miljoner kronor.

Bilaga 2: Tabeller

Tabell 74 **Antal annonserade upphandlingar efter CPV-huvudgrupp, 2014–2019**

CPV	Benämning	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel 2019
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	188	202	194	210	248	238	1 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	206	195	216	202	172	187	1 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	86	91	80	106	95	121	1 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	293	286	339	271	341	353	2 %
16	Jordbruksmaskiner	166	150	134	100	144	134	1 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	212	190	197	237	227	263	1 %
19	Skinns och textilier, plast- och gummimaterial	95	65	65	71	72	73	0 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	140	116	148	151	130	135	1 %
24	Kemiska produkter	168	141	153	155	132	144	1 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	337	307	333	346	364	340	2 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	570	490	483	507	485	487	3 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	410	366	434	409	364	343	2 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	854	823	928	961	1 026	941	5 %
34	Transportutrustning och transport-hjälpmiddel	1 082	1 042	1 020	1 142	1 107	1 084	6 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	296	275	262	285	311	315	2 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	167	149	163	168	176	164	1 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	526	423	470	496	524	571	3 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	757	643	640	691	681	677	4 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA ►

Tabell 74 **Fortsättning**

CPV	Benämning	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel 2019
41	Uppsamlat och renat vatten	13	6	11	8	7	8	0 %
42	Industrimaskiner	730	661	669	657	592	668	4 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	164	167	174	193	183	192	1 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	1 032	1 047	1 022	1 016	948	910	5 %
45	Anläggningsarbete	7 424	7 374	7 119	7 183	6 778	6 597	36 %
48	Programvara och informationssystem	533	497	548	617	733	767	4 %
50	Reparation och underhåll	1 014	1 054	998	1 099	1 127	1 109	6 %
51	Installation (utom programvara)	817	928	849	897	921	872	5 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	246	310	249	248	256	292	2 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	437	428	462	458	511	487	3 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	227	204	208	201	244	230	1 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	239	210	247	167	160	127	1 %
65	El-, vatten- och energiverk	171	127	126	165	141	139	1 %
66	Finans- och försäkringstjänster	356	375	369	355	295	368	2 %
70	Tjänster avseende fast egendom	132	120	108	140	123	123	1 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	1 837	1 834	1 868	2 047	2 231	2 159	12 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	869	867	921	894	939	931	5 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	118	83	101	80	100	75	0 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	167	145	145	146	181	138	1 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	49	30	54	39	53	27	0 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	479	587	489	538	587	531	3 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 601	1 621	1 742	1 680	1 937	1 814	10 %
80	Undervisning och utbildning	445	407	481	468	495	500	3 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	703	830	778	728	711	660	4 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljöttjänster	1 397	1 298	1 420	1 495	1 479	1 508	8 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	264	277	310	274	320	340	2 %
98	Andra samhälls- och personliga tjänster	422	408	421	446	468	465	3 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

Tabell 75 **Avbrutna annonserade upphandlingar efter CPV-huvudgrupp, 2019**

CPV	Benämning	Antal upp- handlingar	Varav avbrutna	Andel avbrutna
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	238	34	14 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	187	19	10 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	121	26	21 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dyligt	353	46	13 %
16	Jordbruksmaskiner	134	15	11 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	263	54	21 %
19	Skin och textilier, plast- och gummimaterial	73	10	14 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	135	19	14 %
24	Kemiska produkter	144	17	12 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	340	53	16 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	487	60	12 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	343	45	13 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	941	100	11 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	1 084	176	16 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	315	50	16 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	164	34	21 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	571	58	10 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	677	105	16 %
41	Uppsamlat och renat vatten	8	1	13 %
42	Industrimaskiner	668	114	17 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	192	27	14 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	910	134	15 %
45	Anläggningsarbete	6 597	902	14 %
48	Programvara och informationssystem	767	149	19 %
50	Reparation och underhåll	1 109	139	13 %
51	Installation (utom programvara)	872	132	15 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	292	40	14 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	487	82	17 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA ►

Tabell 75 **Fortsättning**

CPV	Benämning	Antal upp- handlingar	Varav avbrutna	Andel avbrutna
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	230	37	16 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	127	17	13 %
65	El-, vatten- och energiverk	139	13	9 %
66	Finans- och försäkringstjänster	368	37	10 %
70	Tjänster avseende fast egendom	123	24	20 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	2 159	219	10 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaru-utveckling, Internet och stöd	931	152	16 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	75	6	8 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	138	18	13 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	27	2	7 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	531	59	11 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 814	206	11 %
80	Undervisning och utbildning	500	64	13 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	660	83	13 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljöttjänster	1 508	180	12 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	340	37	11 %
98	Andra samhälls- och personliga tjänster	465	55	12 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

Tabell 76 Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter CPV-huvudgrupp, 2014–2019

CPV	Benämning	2014	2015	2016	2017	2018	2019
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	3,6	3,3	3,5	3,1	3,3	2,9
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	4,0	3,5	4,6	3,4	3,3	3,5
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	3,6	2,6	2,8	2,7	2,3	2,5
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	3,3	2,8	2,8	2,9	2,7	2,5
16	Jordbruksmaskiner	2,6	2,4	2,5	2,5	2,2	2,6
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	4,3	4,6	4,1	3,7	3,9	4,0
19	Skin och textilier, plast- och gummimaterial	3,9	3,9	3,7	4,5	4,2	3,5
22	Trycksaker och tillhörande produkter	4,8	5,5	5,4	5,4	4,8	5,5
24	Kemiska produkter	3,8	3,2	2,9	4,1	3,2	3,1
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	3,9	4,1	4,3	3,6	3,5	3,7
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	4,1	3,9	3,9	3,8	4,0	3,8
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	3,5	3,5	4,0	3,5	3,6	3,7
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	5,4	5,1	5,0	5,2	5,1	4,8
34	Transportutrustning och transport-hjälpmiddel	3,0	2,9	2,8	2,7	2,5	2,6
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	3,2	3,4	3,8	3,6	3,4	3,5
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	3,2	3,3	3,6	3,4	3,3	3,3
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	2,9	2,8	2,9	2,6	2,6	2,8
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	3,6	3,7	3,9	3,3	3,7	3,5
41	Uppsamlat och renat vatten	2,7	6,3	4,8	4,0	3,4	2,0
42	Industrimaskiner	3,6	3,1	3,3	3,3	3,1	3,1
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	3,6	3,7	3,3	2,9	3,0	2,7
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	3,7	3,5	3,6	3,4	3,4	3,5
45	Anläggningsarbete	4,3	4,1	3,9	3,7	3,8	4,1
48	Programvara och informationssystem	3,1	3,1	3,3	2,8	2,7	2,6
50	Reparation och underhåll	4,2	4,2	4,2	3,9	3,7	3,7

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA ►

Tabell 76 **Fortsättning**

CPV	Benämning	2014	2015	2016	2017	2018	2019
51	Installation (utom programvara)	4,1	4,0	3,7	3,6	4,0	4,0
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	4,8	7,6	7,4	5,2	5,8	10,4
60	Transporter (utom avfallstransport)	3,6	3,8	3,6	3,5	3,7	3,5
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	3,7	3,5	3,3	3,1	3,1	3,1
64	Post- och telekommunikationstjänster	3,1	3,1	3,6	2,9	3,3	3,3
65	El-, vatten- och energiverk	3,9	3,5	4,1	3,9	3,6	3,9
66	Finans- och försäkringstjänster	3,1	3,1	2,8	2,7	2,7	3,2
70	Tjänster avseende fast egendom	3,9	3,2	3,2	3,7	3,5	4,1
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	6,2	5,8	5,9	5,0	5,6	6,2
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	4,5	4,3	4,4	3,9	4,1	3,9
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	4,6	4,1	4,4	2,7	4,1	3,9
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	4,7	4,6	4,0	4,4	5,6	4,9
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	3,5	4,0	3,5	3,3	4,6	2,8
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	5,2	4,3	4,1	4,1	4,1	4,0
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	5,8	5,7	5,5	5,6	5,9	7,2
80	Undervisning och utbildning	5,6	6,7	5,7	5,4	4,4	5,1
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	5,8	6,6	7,4	7,1	8,3	9,1
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljöttjänster	4,8	4,8	5,0	3,7	4,0	4,1
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	7,4	4,9	8,8	11,2	9,4	9,3
98	Andra samhälls- och personliga tjänster	4,6	4,1	4,7	3,6	4,8	4,1

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iaktas.

Tabell 77 Fördelning av antal anbudsgivare per upphandling efter CPV-huvudgrupp (procent), 2019

CPV	Benämning	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	> 10
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	22	34	15	12	8	4	2	2	1	0	2
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	16	23	19	14	12	7	4	1	1	0	1
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	26	28	26	15	3	3	0	0	0	0	0
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	29	32	19	8	5	2	2	1	0	1	1
16	Jordbruksmaskiner	33	26	23	7	7	2	0	0	1	0	2
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	16	23	23	10	6	10	1	3	2	1	6
19	Skin och textilier, plast- och gummimaterial	12	23	23	18	12	7	0	2	0	2	2
22	Trycksaker och tillhörande produkter	15	27	14	5	10	5	3	5	3	1	11
24	Kemiska produkter	27	30	19	9	2	2	5	2	3	1	1
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	20	19	24	11	12	5	3	2	1	1	4
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	16	23	19	13	10	8	4	3	1	1	3
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	16	23	21	13	11	6	4	1	1	1	2
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	19	22	17	12	7	5	2	3	1	2	10
34	Transportutrustning och transport-hjälpmiddel	31	29	17	11	5	3	2	1	0	0	1
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	16	27	17	14	9	9	5	0	1	0	1
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	10	29	27	19	5	4	2	0	2	0	2
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	39	30	15	6	5	1	2	1	0	0	2
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	15	28	23	13	8	6	2	1	1	1	3
41	Uppsamlat och renat vatten	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42	Industrimaskiner	25	24	18	15	7	4	3	1	1	0	1
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	28	34	13	11	6	2	3	0	1	0	2

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 77 Fortsättning

CPV	Benämning	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	>10
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	18	27	19	14	8	6	2	2	1	0	3
45	Anläggningsarbete	12	18	20	15	11	7	5	3	2	2	4
48	Programvara och informations-system	33	29	19	8	5	2	1	1	0	0	2
50	Reparation och underhåll	16	23	20	17	8	5	4	1	1	1	3
51	Installation (utom programvara)	15	19	20	16	9	7	4	2	2	1	4
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	22	22	16	12	6	4	3	1	1	2	11
60	Transporter (utom avfallstransport)	16	23	24	16	10	3	3	2	0	1	3
63	Kringtjänster för transporter; resebyråstjänster	20	28	20	13	10	2	4	2	1	0	1
64	Post- och telekommunikations-tjänster	13	38	27	7	9	1	1	1	0	0	2
65	El-, vatten- och energiverk	20	16	17	16	9	9	4	7	0	0	1
66	Finans- och försäkringstjänster	20	41	18	5	5	2	2	3	1	0	3
70	Tjänster avseende fast egendom	27	21	12	7	7	8	7	2	2	1	7
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	11	15	12	11	9	8	7	5	4	3	14
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaruutveckling, Internet och stöd	25	25	18	9	6	3	2	2	2	1	6
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	28	28	17	6	6	6	0	0	2	2	7
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	12	24	15	19	5	3	4	3	3	5	9
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	25	35	10	5	10	10	5	0	0	0	0
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	13	17	21	15	12	6	4	4	1	3	2
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	14	20	16	9	8	5	5	5	3	2	16
80	Undervisning och utbildning	24	20	13	10	6	4	3	3	2	2	12
85	Hälsa- och sjukvård samt socialvård	21	19	12	9	7	4	3	2	2	2	20
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	14	23	19	12	11	7	5	3	2	2	4
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	15	18	17	8	9	6	5	5	3	1	14
98	Andra samhällsreliga och personliga tjänster	20	22	19	14	8	3	2	1	1	1	8

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 22 procent av alla upphandlingar 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iakttagas.

Tabell 78 **Kontrakterade anbudsgivare efter CPV-huvudgrupp, 2019**

CPV	Benämning	Anbud i genomsnitt	Varav kontrakterade i genomsnitt	Andel kontrakterade
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	3,1	1,8	59 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	3,8	1,8	47 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	2,8	1,7	59 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dylikt	2,7	1,6	61 %
16	Jordbruksmaskiner	2,8	1,5	53 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	4,1	1,8	43 %
19	Skinns och textilier, plast- och gummimaterial	3,7	1,8	50 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	5,5	1,8	34 %
24	Kemiska produkter	3,4	2,3	67 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	3,9	1,6	41 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	4,1	1,6	40 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	3,9	1,4	36 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	4,9	3,3	67 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	2,7	1,3	49 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	3,7	1,3	36 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	3,4	1,6	48 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	3,0	1,7	58 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	3,6	1,7	48 %
41	Uppsamlat och renat vatten	7,0	5,5	79 %
42	Industrimaskiner	3,2	1,5	47 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	2,9	1,5	52 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	3,6	1,6	43 %
45	Anläggningsarbete	4,3	1,5	36 %
48	Programvara och informationssystem	3,0	1,2	41 %
50	Reparation och underhåll	3,8	1,8	46 %
51	Installation (utom programvara)	4,1	1,5	36 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	10,0	7,1	71 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	3,7	1,8	49 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA ►

Tabell 78 **Fortsättning**

CPV	Benämning	Anbud i genomsnitt	Varav kontrakterade i genomsnitt	Andel kontrakterade
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	3,3	1,4	44 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	3,5	1,5	43 %
65	El-, vatten- och energiverk	4,2	1,8	43 %
66	Finans- och försäkringstjänster	3,4	2,2	63 %
70	Tjänster avseende fast egendom	4,3	1,9	44 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	6,5	2,6	40 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaru- utveckling, Internet och stöd	4,4	1,7	39 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	4,4	2,0	45 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och socialförsäkringstjänster	5,0	2,0	40 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	3,1	1,8	59 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	4,1	1,5	37 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	7,4	3,3	44 %
80	Undervisning och utbildning	5,3	2,6	49 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	9,3	5,8	63 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	4,2	1,7	41 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	11,9	2,5	21 %
98	Andra samhällseliga och personliga tjänster	4,2	1,8	42 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbud saknas för 22 procent av alla upphandlingar 2019. Vid tolkning av statistiken bör därför försiktighet iakttas.

Tabell 79 Antal och andel annonserade upphandlingar som överprövats efter CPV-huvudgrupp, 2019

CPV	Benämning	Antal upp- handlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
03	Jordbruks-, jakt-, fiske- och skogsbruksprodukter samt tillhörande produkter	238	9	3,8 %
09	Petroleumprodukter, bränsle, elektricitet och andra energikällor	187	6	3,2 %
14	Gruvprodukter, basmetaller och tillhörande produkter	121	8	6,6 %
15	Livsmedel, drycker, tobak och dyligt	353	18	5,1 %
16	Jordbruksmaskiner	134	4	3,0 %
18	Kläder, skor, väskor och tillbehör	263	31	11,8 %
19	Skin och textilier, plast- och gummimaterial	73	5	6,8 %
22	Trycksaker och tillhörande produkter	135	16	11,9 %
24	Kemiska produkter	144	8	5,6 %
30	Kontorsmaskiner, datorer samt kontors- och datorutrustning, utom möbler och programvara	340	47	13,8 %
31	Elektriska maskiner, apparater och förbrukningsvaror samt elektrisk utrustning; belysning	487	30	6,2 %
32	Radio-, televisions-, kommunikations- och telekommunikationsutrustning samt tillhörande utrustning	343	28	8,2 %
33	Medicinsk utrustning, läkemedel och hygienartiklar	941	80	8,5 %
34	Transportutrustning och transporthjälpmedel	1 084	40	3,7 %
35	Säkerhets-, brandbekämpnings-, polis- och försvarsutrustning	315	35	11,1 %
37	Musikinstrument, sportartiklar, spel, leksaker, hantverk, konsthantverksmateriel och tillbehör	164	19	11,6 %
38	Laboratorieutrustning, optisk utrustning och precisionsutrustning (exkl. glas)	571	39	6,8 %
39	Möbler (inkl. kontorsmöbler), inredning, hushållsapparater (exkl. belysning) och rengöringsprodukter	677	57	8,4 %
41	Uppsamlat och renat vatten	8	0	0,0 %
42	Industrimaskiner	668	39	5,8 %
43	Maskiner för brytning och byggnadsarbeten	192	7	3,6 %
44	Konstruktioner och konstruktionsmaterial; konstruktionshjälpmedel (utom elutrustning)	910	52	5,7 %
45	Anläggningsarbete	6 597	421	6,4 %
48	Programvara och informationssystem	767	51	6,6 %
50	Reparation och underhåll	1 109	99	8,9 %
51	Installation (utom programvara)	872	59	6,8 %
55	Hotell-, restaurang- och detaljhandelstjänster	292	21	7,2 %
60	Transporter (utom avfallstransport)	487	51	10,5 %
63	Kringtjänster för transporter; resebyråttjänster	230	23	10,0 %
64	Post- och telekommunikationstjänster	127	11	8,7 %

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA ►

Tabell 79 **Fortsättning**

CPV	Benämning	Antal upp- handlingar	Varav överprövade	Andel överprövade
65	El-, vatten- och energiverk	139	2	1,4 %
66	Finans- och försäkringstjänster	368	5	1,4 %
70	Tjänster avseende fast egendom	123	8	6,5 %
71	Arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster	2 159	133	6,2 %
72	IT-tjänster: konsultverksamhet, programvaru- utveckling, Internet och stöd	931	60	6,4 %
73	FoU-tjänster samt tillhörande konsulttjänster	75	2	2,7 %
75	Offentlig förvaltning, försvar och social- försäkringstjänster	138	11	8,0 %
76	Tjänster för olje- och gasindustrin	27	0	0,0 %
77	Jordbruks-, skogsbruks-, trädgårds-, vattenbruks- och biodlingstjänster	531	29	5,5 %
79	Företagstjänster: lagstiftning, marknadsföring, rådgivning, rekrytering, tryckning och säkerhet	1 814	138	7,6 %
80	Undervisning och utbildning	500	39	7,8 %
85	Hälso- och sjukvård samt socialvård	660	64	9,7 %
90	Avlopps- och avfallshantering, sanering och miljötjänster	1 508	106	7,0 %
92	Fritids-, kultur- och sporttjänster	340	15	4,4 %
98	Andra samhälls- och personliga tjänster	465	42	9,0 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. En upphandling kan ha en eller flera CPV-koder. Varje upphandling kan därför tillhöra flera CPV-huvudgrupper.

Tabell 80 **Utbetalningar från stat, kommun och region till utomstående organisationer, 2019**

Intervall	Antal köpare*	Andel av köpare*	Utbetalade belopp (mdkr)	Andel av utbetalade belopp (%)	Genomsnittligt utbetalat belopp (mdkr)
Stat					
> 10 mdkr	3	1 %	79,5	36 %	26,5
1 mdkr - 10 mdkr	32	16 %	107,8	49 %	3,4
100 mnkr - 1 mdkr	92	45 %	29,4	13 %	0,3
< 100 mnkr	78	38 %	2,8	1 %	0,0
Totalt	205	100 %	219,5	100 %	1,1
Kommun					
> 10 mdkr	3	1 %	58,9	17 %	19,6
1 mdkr - 10 mdkr	84	29 %	197,9	57 %	2,4
100 mnkr - 1 mdkr	200	70 %	91,3	26 %	0,5
< 100 mnkr	0	0 %	0,0	0 %	0,0
Totalt	287	100 %	348,1	100 %	1,2
Region					
> 10 mdkr	4	19 %	204,4	67 %	51,1
1 mdkr - 10 mdkr	17	81 %	101,4	33 %	6,0
100 mnkr - 1 mdkr	0	0 %	0,0	0 %	0,0
< 100 mnkr	0	0 %	0,0	0 %	0,0
Totalt	21	100 %	305,8	100 %	14,6
Totalt					
> 10 mdkr	10	2 %	342,9	39 %	34,3
1 mdkr - 10 mdkr	133	26 %	407,1	47 %	3,1
100 mnkr - 1 mdkr	292	57 %	120,7	14 %	0,4
< 100 mnkr	78	15 %	2,8	0 %	0,0
Totalt	513	100 %	873,5	100 %	1,7

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

*Med köpare avses utbetalande myndighet.

Tabell 81 **Utbetalningar från stat, kommun och region till utomstående organisationer, 2019**

Intervall	Antal leverantörer	Andel av leverantörer	Mottaget belopp (mdkr)	Andel av mottaget belopp (%)
Stat				
> 1 mdkr	25	0 %	55,2	25 %
100 mnkr - 1 mdkr	334	0 %	87,1	40 %
10 mnkr - 100 mnkr	1 613	2 %	51,5	23 %
1 mnkr - 10 mnkr	6 444	9 %	19,3	9 %
100 tkr - 1 mnkr	15 762	21 %	5,3	2 %
< 100 tkr	51 369	68 %	1,1	0 %
Totalt	75 547	100 %	219,5	100 %
Kommun				
> 1 mdkr	25	0 %	55,5	16 %
100 mnkr - 1 mdkr	532	0 %	130,4	37 %
10 mnkr - 100 mnkr	3 755	2 %	107,2	31 %
1 mnkr - 10 mnkr	12 835	8 %	42,0	12 %
100 tkr - 1 mnkr	32 398	21 %	10,9	3 %
< 100 tkr	101 673	67 %	2,2	1 %
Totalt	151 218	100 %	348,1	100 %
Region				
> 1 mdkr	37	0 %	153,2	50 %
100 mnkr - 1 mdkr	287	0 %	82,7	27 %
10 mnkr - 100 mnkr	1 578	3 %	47,7	16 %
1 mnkr - 10 mnkr	5 518	9 %	17,0	6 %
100 tkr - 1 mnkr	12 297	21 %	4,4	1 %
< 100 tkr	39 483	67 %	0,8	0 %
Totalt	59 200	100 %	305,8	100 %
Totalt				
> 1 mdkr	99	0 %	313,3	36 %
100 mnkr - 1 mdkr	1072	1 %	291,4	33 %
10 mnkr - 100 mnkr	6 083	3 %	183,8	21 %
1 mnkr - 10 mnkr	20 506	10 %	65,4	7 %
100 tkr - 1 mnkr	48 063	23 %	16,6	2 %
< 100 tkr	129 200	63 %	2,9	0 %
Totalt	205 023	100 %	873,5	100 %

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 82 Utbetalningar från stat, kommun och region till utomstående organisationer efter SNI-sektion 2019

SNI	Benämning	Utbetalade belopp till privata leverantörer (mdkr)	Utbetalade belopp till offentliga leverantörer (mdkr)	Utbetalade belopp till privata leverantörer (%)	Utbetalade belopp till offentliga leverantörer (%)
A	Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,1	1,8	5 %	95 %
B	Utvinning av mineral	0,0	0,2	13 %	87 %
C	Tillverkning	0,9	17,2	5 %	95 %
D	Försörjning av el, gas, värme och kyla	9,1	5,9	60 %	40 %
E	Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	5,7	2,9	67 %	33 %
F	Byggverksamhet	3,9	122,9	3 %	97 %
G	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	5,2	71,0	7 %	93 %
H	Transport och magasinering	19,2	38,7	33 %	67 %
I	Hotell- och restaurangverksamhet	0,1	4,4	3 %	97 %
J	Informations- och kommunika- tionsverksamhet	1,0	40,9	2 %	98 %
K	Finans- och försäkringsverksamhet	2,6	13,6	16 %	84 %
L	Fastighetsverksamhet	37,7	30,7	55 %	45 %
M	Verksamhet inom juridik, ekono- mi, vetenskap och teknik	3,7	47,3	7 %	93 %
N	Uthyrning, fastighetsservice, rese- tjänster och andra stödtjänster	6,4	31,8	17 %	83 %
O	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	52,2	0,3	99 %	1 %
P	Utbildning	38,8	35,5	52 %	48 %
Q	Vård och omsorg; sociala tjänster	118,1	80,0	60 %	40 %
R	Kultur, nöje och fritid	3,2	4,7	41 %	59 %
S	Annan serviceverksamhet	2,2	10,1	18 %	82 %
U	Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambas- sader o.d.	0,0	0,1	0 %	100 %
	Uppgift saknas	0,0	0,0	100 %	0 %
	Totalt	310,1	559,9	36 %	64 %

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Tabell 83 Utbetalningar från stat, kommun och region till utomstående organisationer efter SNI-huvudgrupper 2019

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mnkr)	Antal leverantörer
01	Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill	1 007,3	5 985
02	Skogsbruk	810,2	3 255
03	Fiske och vattenbruk	97,3	306
07	Utvinning av metallmalmer	63,0	12
08	Annan utvinning av mineral	143,8	124
09	Service till utvinning	4,0	11
10	Livsmedelsframställning	966,4	1 347
11	Framställning av drycker	31,8	105
12	Tobaksvarutillverkning	0,0	1
13	Textilvarutillverkning	178,8	421
14	Tillverkning av kläder	24,9	191
15	Tillverkning av läder, läder- och skinnvaror m.m.	5,1	67
16	Tillverkning av trä och varor av trä, kork, rotting o.d. utom möbler	1 002,6	866
17	Pappers- och pappersvarutillverkning	218,6	118
18	Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar	878,5	861
19	Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter	207,2	6
20	Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter	508,8	243
21	Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel	803,9	35
22	Tillverkning av gummi- och plastvaror	170,1	410
23	Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter	2 500,5	552
24	Stål- och metallframställning	604,6	102
25	Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater	1 415,6	2 343
26	Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik	572,0	348
27	Tillverkning av elapparatur	1 115,1	259
28	Tillverkning av övriga maskiner	784,3	774
29	Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar	439,0	262
30	Tillverkning av andra transportmedel	1 554,2	170
31	Tillverkning av möbler	1 460,2	392
32	Annan tillverkning	1 519,3	975
33	Reparation och installation av maskiner och apparater	1 080,5	1 211
35	Försörjning av el, gas, värme och kyla	15 021,4	516
36	Vattenförsörjning	2 291,8	92
37	Avloppsrening	1 571,7	115
38	Avfallshantering; återvinning	4 500,8	311
39	Sanering, efterbehandling av jord och vatten samt annan verksamhet för föroreningsbekämpning	187,5	28
41	Byggande av hus	61 863,0	2 379
42	Anläggningsarbeten	33 045,1	505
43	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	31 895,9	11 067

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 83 **Fortsättning**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mnkr)	Antal leverantörer
45	Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar	1 925,6	4 661
46	Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	63 946,2	9 891
47	Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar	10 277,4	13 793
49	Landtransport; transport i rörsystem	45 275,4	2 644
50	Sjötransport	1 656,8	268
51	Lufttransport	217,3	48
52	Magasinering och stödtjänster till transport	8 297,9	841
53	Post- och kurirverksamhet	2 481,8	60
55	Hotell- och logiverksamhet	2 497,8	2 595
56	Restaurang-, catering- och barverksamhet	2 014,6	8 795
58	Förlagsverksamhet	3 371,1	1 675
59	Film-, video- och tv-programverksamhet, ljudinspelningar och fonogramutgivning	706,6	2 117
60	Planering och sändning av program	35,6	64
61	Telekommunikation	4 815,8	335
62	Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.	32 208,0	3 525
63	Informationstjänster	735,0	524
64	Finansiella tjänster utom försäkring och pensionsfondsverksamhet	10 081,6	574
65	Försäkring, återförsäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförsäkring	4 549,2	100
66	Stödtjänster till finansiella tjänster och försäkring	1 550,3	274
68	Fastighetsverksamhet	68 383,0	15 714
69	Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet	6 238,1	3 135
70	Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag	12 090,1	7 781
71	Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	21 155,6	5 431
72	Vetenskaplig forskning och utveckling	2 740,0	975
73	Reklam och marknadsundersökning	2 225,9	2 010
74	Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	6 416,3	4 917
75	Veterinärverksamhet	153,8	347
77	Uthyrning och leasing	4 768,5	1 202
78	Arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster	10 959,0	866
79	Resebyrå- och researrangörsverksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster	1 907,0	718
80	Säkerhets- och bevakningsverksamhet	5 021,2	279
81	Fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor	10 527,9	2 522
82	Kontorstjänster och andra företagstjänster	5 026,5	904
84	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	52 525,6	438
85	Utbildning	74 275,4	8 369

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA >

Tabell 83 **Fortsättning**

SNI	Benämning	Utbetalade belopp (mnkr)	Antal leverantörer
86	Hälso- och sjukvård	124 935,1	7 678
87	Vård och omsorg med boende	40 924,8	1 243
88	Öppna sociala insatser	32 245,9	2 396
90	Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet	3 799,3	12 137
91	Biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m.m.	1 784,9	609
92	Spel- och vadhållningsverksamhet	8,2	37
93	Sport-, fritids- och nöjesverksamhet	2 326,5	10 707
94	Intressebevakning; religiös verksamhet	10 005,4	15 647
95	Reparation av datorer, hushållsartiklar och personliga artiklar	208,5	1 055
96	Andra konsumenttjänster	2 096,7	3 563
99	Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.	106,5	20

Källa: DSI (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: För 2019 finns uppgifter för 205 statliga myndigheter, 21 regioner och 288 kommuner. Uppgifter saknas för offentligt ägda bolag och övriga offentliga organisationer.

Rapporten **Statistik om offentlig upphandling 2020** ger en aktuell bild av den offentliga upphandlingen i Sverige. Rapporten är en årlig publikation som redovisar den senast tillgängliga statistiken om offentlig upphandling och närliggande områden. Rapporten publiceras gemensamt av Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket.

Box 1194, SE-171 23 Solna
Besöksadress: Svetsarvägen 10, Solna
Telefon: 08-586 21 700
E-post: info@uhmynd.se
upphandlingsmyndigheten.se

KONKURRENSVERKET

Swedish Competition Authority

SE-103 85 Stockholm
Besöksadress: Ringvägen 100, Stockholm
Telefon 08-700 16 00
E-post: konkurrensverket@kkv.se
konkurrensverket.se